

tionis duces: atq; signiferi alio exercitu infederant: a quibus primo statim impetu retro pulsus, hostisq; a senatu iudicatus in cruenta fuga hetruriam inde sardiniam recessit ibi quoq; morbo & poenitentia interiit: uictores quod non temere aliis in ciuilibus bellis pace contenti fuerunt. ¶ Ciuile bellum: nam eiecit lepidum sibi collegam in consulatu bella ciuilia suscitantem, dum enim acta syllæ rescindere tentaret: ut proscripti omnes qui superessent reuoarent in urbē & sua sibi bona restituerent grauiſſimas seditiones excitabat: & quietum reip, statū perturbabat: hūc igitur hostem patriæ a senatu iudicatum de medio sustulit: moriq; coegit: de quo Lucanus ut catulo iacuit lepidos,

OLI,
Sylla
turpē
egit
adole/
ſcentiā

Vcius uero syllæ: Plutarchus in uita syllæ dicit illū adeo in exercēdis salibus natura studiosū fuisse ut ab ieu te ætate pluriā cū ignominia: sodali cia cū mimis atq; ridiculis hoibus petulāter habuerit, postea uero q̄ i oīum rerū dominatu cōstitus ē e scæna spectaculifq; ipudētissimos cogēs iterpotādū quortidianis cōcenatiōibus certabat: q̄ cū grandiori iā ætate patraret, & dominātis dignitati pbrū & dedecus afferre uiderentur multa negligēter omittebat q̄ studio & industria idigebāt. Cœnāti siqdē syllæ nullus circa serā usus erat cū alio tpe ipiger & eximia seueritate foret, ut cū primū solatia & cōpotationes abiiceret uno ipetu rerū imitationē capesceret. Verum ita mimis & saltatoribus māſuetus ad oēm familiaritatē pnū se obnoxiiū subiiciebat ut tā soluti moribus ai p̄cipuā ad amores lenitate, & illecebras sibi pepit: a qbus nec p̄uectioribus qdē annis sese reuocauit, metrobiū scænicū a iuuenilibus annis magno amore cōplexus lōgius p̄secut⁹ est, eo idies secū florescēte morbo cū ab initio publicā qdē cæteq; locupletē mulierē quā nicopolī appellabāt depiret: deīde cōsuetudine & formæ gratiā mirificæ armatus esset ab ea: cū uita excederet hæres ē relictus: nouerçæ quoq; hæreditatē ē sortitus, hæc Plutan. At Valerius eū uita inq̄nata libidine & uinolentia plena histrioniā quoq; ob q̄stū exercuisse dicit: sed ea postmodū uitia in q̄stura deposuisse: qd̄

Plutan. negat qd̄ ad p̄uectiores annos ea usq; seruasse dicit utrūq; sit cōstat eū ægregia multa facinora edidisse iugurtha cōsilio & prudētia sua in captiuitatē uenit: quāuis ductu & auspicio marii uictus fuerit, mithridatē sapius acie supauit socialis belli sollicitudine reipu, ademit: tyrānidē cinæ: & factiōes cōpescuit mariū patriā eiecit & p̄scriptū in aphricā trāsire coegit, q̄s crediderit tā uaria tāq; cōtraria simul extitisse: nā si q̄s diligēter syllæ adolescentiā tot uitis inquinatā & illius mutatiōē ætatē in qua tā p̄clara gessit cōsiderare uoluerit duos in uno corpore syllas fuisse cōperiet, ¶ Ludicræ artis: propter histrioniam & iocularia quæ gratiā q̄stus exercuit, ¶ Præruptis claustris nequitia: nā uirtus eius idignata q̄ a flagitiis occuparet claustra omnia nequitia perfregit: ut uires suas exerceret, ¶ Ex p̄dere: Examinare, ¶ Cathenas iniicit, Quia cōsilio suo p̄ bocchum regē p̄ditus iugurtha uinctus catenisq; oneratus in triūphū ductus fuit, mithridatē compescuit, Quæ capadocia & asia pepalit: & ad tigranē regē armenia cōfugere coegit, ¶ Socialis belli: Quia prudētia sua excitatā socialis belli flammā extinxit: cū socii latini nominis pp̄ negatā ciuitatē a druso p̄missam aduersus Romāos arma sumpſissent, ¶ Cinæ dominationē, qui patriā pulsus ab octauiō cū se mario cōiunxissent qui exul iam aphrica exercitū cōparauerat nō contemnendū repetiuit urbem: & eā p̄ principū negligētiā cæpit: quā opp̄ssam syllā a mitridatis uictoria rediens celerius q̄ credi potest liberauit, cæſis multis cinæ mariisq; exercitibus, ¶ Virū fortem, Appellare inq̄t illū uirū fortē nisi se foelicē appellari maluisset nā in tabellis ad senatū semp̄ hac p̄scriptione uti solebat, Sylla foelix senatui Populoq; Ro, salutē: unde Pl. li. vii. nā histo, unus inq̄t hoīum ad hoc æui foelicis sibi cognomē asseruauit, L. Sylla, Ciuili nēpe sanguine ac patriæ oppugnationem adoptatus & quibusdam foelicitatis iductus argumentis q̄ p̄scribere tot milia ciuium ac trucidare potuisset, O praua interpretatio & futuro tēpore infelix nō melioris sortis tūc fuere pereuntes: quorum miserent̄ hodie cum syllam nemo non oderit, age nō exitus uitæ eius omnium p̄scriptorum ab illo calamitate crudelior fuit erodēte se ip̄o corpore & supplicia sibi gignēte: qd̄ ut dissimulauerit & supremo somno eius cui in mortuus quodāmodo ē: credamus ab uno illo iuidiā gloria uictā, hoc tamē nēpe foelicitati suæ defuisse confessus est q̄ capitolii nō dedicauisset li. xi. Sic intra hominē tinea tricēnū pedū aliquādo & pluriū lōgitudine iam carne exanimi: uiuē

OLI,

Atiū quoq; hominū capillo qua foeditate & syllā dictator, Et alcinā ex clarissimis græciæ poetis obierit, Tq; ut hic utimur transgressione breuiter admonendo quibus de rebus dixerit & de quibus dicturus sit, ¶ Beneficio: quia postq̄ eos penituit suorum flagitiorum meliora secuti sunt modo statu & conditione quia cum in statu humili essent ad altiora uecti sunt,

ret: nomenq; eius in capitolino fastigio fulgeret ac uirtute ciuile bellum ingenti motu oriens sepeliret.

De L. Sylla.

Vcius uero Sylla usq; ad q̄sture suæ cōitia uitā libidie uio ac ludicræ artis amore pingnatā p̄duxit. Quapp. C. Mariū cōsulē moleste tulisse tradit: q̄ sibi as̄ primum in Africa bellū gerenti tā delicatus questor sorte obuennisset, eiusdē uirtus q̄si præruptis & disiectis neque q̄ obsidebat claustris: catenas iugurthæ māibus iniicit: Mithridatē cōpescuit: socialis belli luctus rep̄ssit. Cinæ dominationē fregit eūq; q̄ se i Africa q̄storē fastidierat ipsam illā puinciā p̄scriptū & exulē petere coegit, q̄ tā diuersa tāq; inter se cōtraria siquis apud aīum suū attentiore cōparatiōe expendere uelit: duos in uno homine Syllas fuisse crediderit, turpem adolescentulum & uirum dicerem fortem: nisi ip̄e se foelicē appellari maluisset.

De Sublimitate a statu humili. Cap. .X.
Tq; ut nobilitatem beneficio p̄nitentia se ipsam admonuimus respicere: ita altiora modo suo sperare ausos subtexamus.

Titus aufidius: magnæ fortunæ mutatio uisa est in. T. aufidio qui abiectus publicanus, i. uectigalium re-
dēptor in asia paulo post creatus proconsul prouinciam illam administrauerit: nec erubuerunt neq; in-
dignati sunt asiatici homines eius parere imperio quem paulo ante uiderant turpem quæstum facien-
tem & aliorum magistratuum tribunalia cum assentatione maxima ambiētem, uerum prouincia tā-
ta cum integritate splendore rexit: ut omnes intelligerent culpa fortunæ factum esse: ut turpem quæstum exerce-
ret, sua uero uirtute ad dignitatem puenisse. Publici, s. uectigalis, est, n. substatiue. Adulātē: cū actio ēt cōiunxit
assentabatur autē illis in exigēdis uectigalibus, adessent eripuit, Splēdidissime, liberalissime
pulsis maiestate, Quæstū: turpe lucrum pu-
blicanorū: quæstus apud maiores turpis semp
fuit, Incrementum, Amplitudinem dignita-
tis: qui ex publicano proconsul factus esset.

De Tito Aufidio.

Titus Aufidius cū Asiatici publici exiguā ad-
modū p̄ticolā habuisset: postea totā asiā p̄ cō-
sulari impio obtinuit: nec idignati sunt socii
eius parere fascibus quē aliena tribūalia adulātē uide-
rāt: gessit se ēt integerrime ac splēdidissime: miroq; id
mō demonstrauit p̄stinū q̄stū suū fortunæ: p̄sens uero
dignitatis incrementū moribus suis imputari debere:

De P. Rutilio.

AT. P. Rutilius nō publicanū i sicilia egit: sed
opas publicanis dedit: idē ultimā inopiā suā
auctorato sociis offō sustētauit. ab hoc post-
modū cōsule leges uniuersi siculi acceperūt: acerbissi-
moq; p̄donū ac fugitiuorū bello liberati sūt: portus ip-
sos siq; mō mutis rebus inest sensus: tātā in eodē hoīe
uarietate status admiratos arbitror. Quē, n. diurnas
capturas exigentem animaduenterant: eundem iura-
dantem classesq; & exercitus regentem uiderunt.

De P. Ventidio.

Vic tāto icremēto maius adiiciā. A sculo ca-
pto. Cn. Pō. M. p̄r. P. Vētidiiū ætate puberē i
triūpho suo populi oculis subiecit, hæc ē Vē-
tidius q; postea Romæ ex Parthis: & p̄ p̄thos de Crassi
māibus in hostili solo miserabiliter iacētibus triūphū
duxit: itaq; q; captiuus carcerē exhorruerat: uictor Ca-
pitoliū felicitate celebrauit: in eodē etiam id eximium
quod eodem anno prætor & consul est factus.

Vic tāto. De hoc uētidio Gellius libro noctiū atticarū, xv. ita refer. In sermonibus nup fuit seniorū homi-
nū & eruditorū multos i ueteri memoria altissimū dignitatis gradū ascēdisse ignobilissimos prius ho-
mines & despectissimos nihil adeo de quoq; tātā admirationi fuit q̄tæ fuerūt q; de uētidio basso scripta
fuerūt eū picētē fuisse genere & loco humili & matrē eius a Pōpeio Strabōe Pōpei magni patre bello so-
ciali: quo esculanos subegit captā cū ipso eē mox triūphāte Pōpeio Strabonē quoq; puerū inter cæteros ante currū
īperatoris sinu n̄ris uectū eē, post cū adoleuisset uictū sibi ægre q̄sisse: eūq; sordide iuēisse cōparādis mulis & uehi-
culis magistratibus q; sortiti puicias solēt, p̄bēda publice cōduxit isto q̄stu motū eē cæpisse, C. Cæsari & cū eo, p̄fe-
ctū eē i gallias: tū q̄a i ea puicia satis graui ter uersat⁹ eēt & deiceps ciuili bello mādata sibi plæraq; ipigre strenue-
que fecisse nō mō i amicitia cæsaris: sed ex ea amplissimū quoq; ordinē puenisse: mox tribunū quoq; plæ, ac deide
p̄torē creatū atq; i eo tpe iudicatū eē a senatu hostē cū, M. Antōio: plus uero eū uictis p̄tribus nō pristina tātū digni-
tate recupasse: sed p̄tificatū ac deide cōsulatū adeptū eē: eāq; rē tā itollerāter tulisse, P. R. q; uētidiiū bassū memierat
curādis mulis uictitasse: ut uulgo p̄ uias urbis uersiculis p̄scriberef. Cōcurrere oēs augures Aruspices portētū iusi-
tatū cōflatū ē recēs, nā mulos q; fricabat cōsul factus ē eūdē bassū, Sue, Tranqllus p̄positū ē a Marco Antōio puiciis
oriētalibus p̄thosq; i syriā iterrūpētes tribus ab eo pl̄is fusos scribit: eūq; primum oīum de parthis triūphasse &
morte obita publico funere sepultum eē, Masurius scribit: eum bis in triūphum ductū fuisse, Cice, hunc mulionē
castrēsem suffraganeum appellabat teste Plinius lib. vii. De quo Iuuenalis, Si fortuna uolet fies de cōsule rēthor,
si uolet hæc eadem fies de rēthore consul, uentidius qd, n. qd tulius an ne aliud q; sydus & occulti miranda potētia
fati, Miserabiliter: nam arfacide rex parthorum crassus corpus feris & alitibus deuorandum iussit exponi,

OLI.
Aufi-
dius
ex pu-
blicāo
pcos
asiæ

130

OLI.
Venti-
dius
fortu-
næ be-
neficio
illu-
stris

OLI.
De
got
OLI.

OLI

Asuum nunc: Diximus de fortuna aduersa mutata in secundam: nunc de casibus dicamus, differt casus a fortuna, philosophi ita dicunt: eorum quæ fiunt: quædam propter hoc quod intēta sint: quædam nō propter hoc quod intēta sint ut uerbi gratia: agricola fodit agrū ut sepulchrum faciat & thesaurū inuenit nō propter hoc quod intēta sit: neq; n. agrū fodit: ut thesaurū inueniat: sed ut sepulchrū faciat. Itē eorū quæ fiūt pp hoc quod intēta sint: alia fiūt a proposito: alia a natura: a pposito fiunt ab usu liberi arbitri: a natura quæcūq; a quodam in se ipsis principio cōtinue moto accidunt ad aliquem finem. Rursus quæ fiūt a natura qdā semp: quædā nō semp: sed plærūq; ut sol semp per obliquū zodiaci transit: plærūq; ut pluuia ex uapore terræ nascant: sed hoc notādum: eorum quæ fiūt a pposito: & quæ a natura ppositūq; est causa per se, casus & fortuna sunt cā per accidens: causam aut per accidens dico casum & fortunā qā accidunt causæ per se ut qdā forum petit: ut carnes emat casu lapidē offendit & corrui: hic casus ē per accidēs qā accidit ut caderet, causa per se est ut petat forū. Sed differt casus a fortuna qā fortuna est in habētibus ppositū qbus bene & male cōtingere potest, nō aut ī re inanimata ut ferro & ligno, neq; n. ī his fortūa agit, Casus uero eē pōt ēr ī nō habētibus ppositū: ut ī brutis & inanimatis: ut uerbi gratia, Equus celeriter superueniente nocte se domū recipit: ut a lupis seruat non se recepit ut a lupis seruere: sed q; ita casus tulit & hoc in rebus mutis: in rebus autem inanimatis: ut tripos cecidit: & sedem fecit: non ideo cecidit, ut sedem faceret: sed casus ita tulit.

OLI

Asuū nūc cōtēplemur uarietatē. L. Lētulus, Hic accusatus repetundarū fuit Spartac⁹ & chrixus effracto lētuli ludo gladiatores cū triginta aut amplius eiusdē fortūæ uiris erupere capua seruisq; ad uexillū uocatis iustū exercitū fecerant: hi primo ad uestuū mōtē claudiū decepe: deinde cōsularis quoq; aggressi lētuli exercitū in apēnino cecidere: hic itaq; lētulus lege a cecilio cōtra eū lata repetūdarū dānat: post dānationē cēsor creat cū. L. cēsorio. Sed hic fortasse lētul⁹ ē ad quē Cic. primi libri epistolas scribit de re ducēdo rege Ptolemæo quē repetūdarū ex cecilia & cypro accusatū intelligimus: nā cato ut pmulgationē tulit, ut ei puicia abrogaret: ut est apud ciceronē ad atticū qua promulgatiōe facta uestem mutauit, ¶ Lege cecilia: Quā tulerat cecilius ab auctoribus. n. leges plærūq; do miabant repetūdarū & de repetūdis dicimus, ¶ Quē qdē. Credo inq; fortunā uoluisse hūc hominem alterna uice uersare ne secundis nimīū fideret nec aduersis oīno desperaret: sed amaris iocunda pmisceret.

Cecilia lex

OLI

Isdē uirib⁹: Scipio Nasica captus a pœnis hic collega erat duellii cōsulis ei⁹ qā apud liparas uicta mersa & fugata hostiū classe primū illud maritimū egit triūphū: nā multo ante hanc uictoriā Cn. Cor. Scipio aliter p̄sulū: ut dixi a classe puica circūuēt⁹ & p fraudē uelut ī colloquiū uocat⁹ & capt⁹ primū fuit pfidiæ puicæ documētū post captiuitatē uero a collega p uictoriā redēpt⁹ cū oīa iure belli pdidisset tñ aspiratē fortunā cūcta recuperauit cōsulq; iterū factus cū ipio & dignitate uixit, ¶ Duodeci se. A cōsulatu ē. n. metonomiā.

OLI, Decoctor

Vid crasso: Hic crassus diues appellatus ē ob æris magnitudinē: redactus postea ad inopiā decoctor diuitus ē hoc ē deuorator p̄ digus: uel ut alii dicūt saporū uenditor, ¶ Turpē superlationē. Turpē hipbolē. ¶ Decoctoris: Venditoris salsamētōrū, ¶ Sugillationē: notā & ignominiā, ¶ Solidū p̄stare. Soluere intelgrū, ¶ Diues ab occurrētibus: Cū sub sanationē & derisiōe qdā salutabāt eū dicētes salue crasse diues.

OLI

Rassum casus. Qu. Cepio capitali iudicio affectus ē: qā uidelicet culpa eius amissis duobus exercitiis suo & collegæ Mālii castra ēt capta fuerāt a cimbris teutonicis aduersus quos missi fuerāt impatores q̄ grauissima fuit reip. clades: nā supra octuagita Romāog; milia cæsa fuisse dicunt: hic ātea fabii ignominiā ī hispāia correxerat cæso pditoribus uiriato. Ut ante dictū li. iiii. ca. vii. de amicitia. Cice. Cepionē ēt quæstorē fuisse ostēdit in rhetoricis li. i. ca. vii. de cōstitutiōe coniecturali, ubi dicit cū. L. saturninus legē frumen-

De Varietate casuū. De. L. Lentulo. Cap. XI.

Asuū nūc cōtēplemur uarietatē. L. Lētulus cōsularis lege Cæcilia repetūdarū crie opp̄ssus cēsor cū. L. censorino creatus est: quē qdē fortuna inter ornāmēta & dedecora alterna uice uersauit. cōsulatui illi us dānationē: dānationi cēsūrā subiiciēdo: & neq; bōis eū p̄petuis frui: nec malis æternis igemiscere patiēdo.

De Cn. Cor. Sci. Na.

Isdē uiribus uti uoluit ī Cn. Cornelio Scipione nasica: qui consul a pœnis apud liparas captus cum belli iure omnia perdidisset latiore subinde uultu eius adiutus cuncta recuperauit: consul etiam iterum creatus. Quis crederet illum a duocim securibus ad carthaginensium peruenturum catenas: quis rursus existimaret a punicis uinculis ad summam imperii peruenturum insignia: sed tamen ex cōsule captiuus & ex captiuo consul factus est.

De Cras. dicto diuite.

Vid Crasso nōne pecuniæ magnitudo locupletis nomen dedit: sed eidem postea inopia turpem decoctoris superlationem immisit. Si qdē bōa eius a creditoribus qā solidū p̄stare nō poterat uenierūt: itaq; amara sugillatione nō caruit cum egens ambularet: diues ab occurrentibus salutabatur.

De. Q. Cepione.

Rassum casus acerbitate. Q. Cepio p̄currit: is nāq; p̄turæ splēdore triūphi claritate: cōsulatus decore maximi pontificis sacerdotio

tariam de semissibus & trientibus laturus esset cepio qui per id temporis quaestor urbanus erat docuit senatum & splendore praeturae: nam praetor Fabii errorem correxit quia a uiriato deceptus fuerat, & Triumphum claritate. Quem de uiriato egit: Seruilius cepio: ut ait Asco, bellum in sicilia gessit: & de illa triumphauit: capta Olintho & phaselide: de tribus magis eius terrae ciuitatibus: sed, P. Seruilius cepionem dicit non Qu. forsan in praenominibus error est: nam aliter uidetur a seipso dissentire Valerius in capitulo enim de amicitia cepionem dixit a, L. Re/ gino tribuno plæbis carcere fuisse liberatum: & eius fugæ comitem factum: hic uero dicit in carcere fuisse cõsum

ut senatus patronus diceretur affecutus: in publicis uinculis spiritum deposuit: corpusq; eius funesti carnificis manibus laceratum: in scalis gemoniis iacens magno cum horrore totius fori Romani cõspectum est.

De C. Mario candidato.

Am. C. Marius maxia fortunæ luctatio est. oēs. n. eius ipetus tã corporis q̄ ai robore fortissime sustinuit: arpinatibus honoribus iudicatus inferior: q̄stura Romæ petere ausus est: patientia deinde repulsarū irrupit magis in curiã q̄ uenit. In tribunatus quoq; & aedilitatis petitiõne cõsimilẽ capi notã exptus p̄ture cãdidatus supremo in loco ita ihæsit: q̄ tamẽ nõ sine piculo obtinuit: ambitus. n. accusatus uix atq; ægre absolutiõne a iudicibus ipetrauit ex illo Mario tam humili arpinate tam ignobili Romæ tamq; fastidiẽdo candidato ille Marius euasit: q̄ Aphricã subegit: iugurtã regẽ a te currũ egit q̄ teutoicoꝝ cibrorũq; exercitus deleuit cuius bina tropæa in urbe spectãt: cuius septẽ in fastis cõsulatus legũt: cui post exiliũ cõsulẽ creari: p̄scriptoq; facere p̄scriptionẽ contigit: qd huius cõditiõne icõstãtius: aut mutabilius: quẽ si iter miseris posueris miserimus: iter felices felicissimus reperiet.

ptum, ergo autem hunc intelligimus, Qu. cepionem illum uero superiorem, P. Seruilius cepionem bis eundem in uincula fuisse coniectum, & postremo consumptum aut certe error est, L. tamẽ dicit li. xvii, C. Manilius & Qu. Seruilius cepio proconsules uicti plio castrisq; exuti binis sunt octuaginta milia militum occisa, Calonum & lixarũ quadraginta milia secũdum Po. Ro. iussione cepionis cuius temeritate clades accepta erat damnati bona publicata sunt: primõq; post regem tarquiniũ imperium ei abrogatum, & Praecurrit: praue nit: superat, & Claritate triumphum: quia triumphauit de uiriato fugitiuorum duce, & Cõsulatus decore: qui cum, C. Manilio cõsul fuerat & aduersus cimbro missos, & Sacerdotio: q̄a pontifex maximus fuerat, & Senatus pronus: q̄a partes senatus tuendas susceperat, & In scalis gemoniis: de his scalis dictum est supra a gemitu uel a gemonio earum auctore denominatis.

Am. C. Marius: Hic marii uita tota eẽt referẽda: ut plani⁹ cognosci possit q̄ uarios casus: q̄ta & discrimina rerũ passus fuerit q̄ta rursus fortunæ benignitate & idulgẽtia usus: ut mō foelix mō miser in magna rerũ uarietate ludus fortunæ merito dici possit, sed quod ad rẽ istam p̄tinet Marius ex municipio arpinati cũ se Romã cõsulisset sic omnibus primo propter ignobilitatem contemptui fuit ut arpinatibus honoribus nedũ Romanis indignus haberetur: sæ

pius in petitione magistratuũ: & illorum qdẽ minorum repulsam passus: in senatũ irripuisse magisq; uenisse credit: uix p̄tura obtinuit p̄ qua eẽt ambitus accusatus extrema fortuna sterit: legatus metello in Aphricã missus egregia in illa se militia gessit: cui sacrificati: cũ magna & alta sibi portedi dixisset aruspex: aĩum statim ad cõsulatũ adiecit: ad quẽ capiendũ p̄ter uetustatẽ familiæ oĩa abũde erãt industria p̄bitas: militia magna sciẽtia: aĩus belli ingẽs domi modicus: libidinis & diuitiarum uictor tantũmodo gloriae auidus: a quo petẽdo dissuasus primũ a Metello deterreri non potuit: quo tãdem impetrato iugurtinũ bellũ cõfecit: de iugurta capto triumphauit gallos cimbro: senones: q̄ Romanũ nomẽ extinguere constituerant ad iternitionem usq; deleuit: orta deĩde de puincia p̄titi seditiõne: urbe pulsus a sylla ut supra diximus: cũ fugiens se minturnas cõtulisset in paludibus detulit: unde extractus & in custodiam datus cũ seruus cimber ad eũ occidendum missus maiestate deterritus occidere nõ sustinisset: inde eductus & in nauis posus in Aphricam delatus est: ubi uaria fortuna usus, tandem ex maurusiis eqtes cõparauit: & exercitum cõfecit nõ contemnẽdũ: ex agris robustissimum quemq; diligens impletisq; sexaginta nauibus ex ea uirorum multitudine Romam uersus nauigauit seq; Cinnæ expulso cõiunxit: q̄ primo hostiã: deĩde ianiculũ postremo urbẽ ipsam occuparũt de inimicis suis grauiter uliti: p̄scriptionẽ ipsi p̄scripti grauiorẽ exercuerunt: multos Romanorum principes de medio tollẽtes: q̄ ubi syllæ nunciata fuerũt cõpositis rebus cũ mitridate properauit ad urbẽ cũ exercitu: & Cæsis aliquot marii cinnæq; exercitib⁹ urbẽ cõepit, marius ubi uidit se arma syllæ effugere nõ posse: domi celebrato cũ amicis cõuuiõ, Indicatõq; aĩ sui cõsilio sibi mortẽ cõsciuit: de quo Cicero libro de natura deorum Cur Marius inq; tã foeliciter septies cõsul domi suæ mortuus est, Liuius libro octuagesimo, Marius editis in urbe multis sceleribus: idibus ianuariis decessit, & Fortunæ luctatio: Certamen fortunæ: q̄a uisus est inferẽdo fortunæ impetum certasse cũ fortuna, & Irrupit, q. d. per uim igressus assidua & importuna efflagitatione magistratuũ, & Cõsimilẽ notã: Ignominiam repulse: ambitus: q̄ populũ p̄ce & p̄cio corrupisset, & Iugurtam: Numidia regẽ: quẽ pdidit Bocchus Syllæ eloquẽtia ductus: ut Romanas partes sequeretur, & Bina tropæa, Qui duas columnas erexerat in urbe cymbrorum & teutonicorũ spoliis ornatas, & Proscripto, Nam hostis patriæ a Sylla iudicatus est ut supra uidimus, & Quem si iter miseris, Cicero in paradoxis, Marius mihi in rebus secundis unus ex fortunatis hominibus in aduersis unus e summis uidebatur uiris, pari ratione, Lucanus libro, iiii, ille fuit Mario uitæ modus omnia passo: Quæ peior fortuna potest: atq; omnibus uso, Quæ melior,

Gæ/
mõia
scalæ
OLI,

Tro/
pæa
Marii
Mari⁹
& felix
& mi/
ser

OLI.
Cæsa/
ris
late/
brae

Aius at Cæsar, Sylla deuictis Marianis ptibus: Cæsari q̄p Juliã eius amicã erat Mario sũma necessitudi-
ne cõiunctus mortẽ machinabat. Erat n. Cæsar minoris Marii cõsobrinus: sed ab ea re sæpius fuit sylla
phibitus a multis: q̄ diceret: iniquũ eẽ tãtã idolis puegẽ inoceter occidere: quos ille demetes appellabat
q̄ nõ puideret q̄ puer male p̄cinctus mille marios h̄t i corpore. hæc igit̄ cũ ad Cæsarē plata foret urbe
clam egressus i sabinis aliquãdiu pua gratus delituit postea a syllanis militibus q̄p ea loca latitates disq̄rebat: forte
q̄dã dephesus a cornelio eoz̄ duce duob⁹ se talẽtis redemit mox ideã petes circa pharmacusam isulã capis a pl̄

THE.

OLI.

Erdirã luxuriã. Polemõ atheniẽsis
philostrati filio pago accẽsi oriũdus
fuit adolescẽs adeo pditã luxuriã:
ut teste Laertio pecũias circũferret
quo eẽ ad oẽs explẽdas uoluptates paratior &
i structio: eas itidẽ i uis & agiportis occultebat
in Academia quoq; iuxta colunã quãdã pecu-
nia dẽ repta ab eo illic i usus similes recondita,
igit̄ cũ forte suis cũ sodalibus cœnasset corona-
tus: & a primo mane usq; ad sequẽtis diei occa-
sum in cenãdo t̄ps triuisset: postea ebrius & co-
rõatus: scholã Xenocratis irrupit: & legẽtẽ phi-
losophũ sedẽs attẽtis auribus cœpit audire: q̄d
ubi uidit Xenocrates omiffa ofone q̄ cœpat de
pudicitia & tẽperãtia differere cœpit: uel ut alii
dicũt: tũc forte illi sermo erat de pudicitia quẽ
uifo polemone ardẽtius p̄secutus eẽ: ex quo il-
lud secutũ eẽ dicũt: ut ipudẽs adolescẽs paulatĩ
se colligeret: diligẽterq; q̄lis eẽt cogitaret: & an-
teq; schola egredere se ipsum cõpõderet: ex quo
adeo imutatus eẽ ut postea studio & industria
cãteros anteiret: sic quoq; cũctos superaret in-
dies p̄ficiẽdo: ut tãdẽ Xenocrati i regẽda scho-
la succederet. Perdita: Eo q̄ pdat qui eam se-
quuntur quasi detestanda. Illecebris & infã-
mia. Quã sequebatur ex luxuria, nam infãmiã
tota nocte complectebat. Nõ post occasum,
Significat ipsum ab oriẽte sole usq; ad occidẽtẽ
cõtinuasse cõuiuũ. Xenocratis, stoicus fuit p̄-
stãtissimus ut dixiũs i ca. de cõtinentia: de quo
apud Plutarchũ chãronẽsẽ legimus cũ eũ for-
te uidisset Agesilaus disputãtẽ i gymnasio admodũ senẽ dẽ i terrogasse: q̄s nã eẽt? Tũc q̄dã respõdit: Est un⁹ ex his
q̄ uirtutẽ q̄rũt. Tũ ille, Quãdo uirtute iqt̄ ut eẽ ea si nõdũ iuẽit. Resipiscere, Ad se redire. Brachiũ i, pal. Fuit iã cõ-
cepti signũ pudoris exercũ brachiũ intra palliũ reponere. Oris cõuiuialis, Qualis eẽ solet cõuiuagẽ: qui uultũ exi-
laratũ uino habere cõsueuerũt. Exuit, Excussit: deposuit. Ganeone, Continenens pro cõtento: nã ganeo locus est
ubi lupã, i. meretrices habitant, q̄d, ex infãmi lenone. Peregrinatus, Differentiam ostẽdit inter peregrinari & ha-
bitare: peregrinatur qui in alieno loco manet: habitat qui est in patria.

Xeno-
crates
philo-
so-
phusTHE.
OLI.

Infãmia gaudens, nam rumor ille de se: luxuriã difflueret: ei pergratus erat.

Iget Themistoclis: Themistoclis mater filii turpitudinẽ nõ tulit. Themistocles Neoclis filius huius uitia ine-
p̄ untis adolescentiã magnis fuerunt emendata uirtutibus: adeo ut anteferatur huic nemo: pauci pares putẽt

De. C. Cæsare.

Aius at Cæsar cuius uirtutes aditũ sibi in cœ-
lũ struxerũt inter primã iuuetã initia priua-
tus Asiã petes a maritimis p̄doibus circa isu-
lã pharmacusam exceptus. L. se talẽtis redemit, pua igit̄
tur sũma clarissimũ mũdi sydus i piratico mioparone
rependi fortuna uoluit: q̄d eẽ ergo q̄ amplius de ea q̄ra-
mur: sine cõsortibus q̄dẽ diuinitatis suã p̄cit: sed cœle-
ste numen se ab iniuriã uindicaui: continuo, n. captos
prãdones crucibus affixit, attento studio nostra cõme-
morauimus: remissiore nunc animo aliena narrentur.

Externa de Polemone Athe. phõ.

Erdirã luxuriã athenis adolescens Polemõ:
neq; illecebris eius tãtũmodo: sed eẽ ipã ifã-
mia gaudẽs: cũ econuiuio non post occasum
solis: sed post ortũ surrexisset domũq; rediẽs Xenocra-
tis philosophi patẽtẽ ianuã uidisset: uio grauis unguẽ-
tis delibutus: fertis capite redimito plucida ueste ami-
ctus: refertã turba doctorũ hoĩum scholã eius itrauit:
nec cõtẽtus tã deformi itroitu consedit eẽ ut clarissimũ
eloquũ & prudẽtissima p̄cepta temulẽtiã lasciuũs ele-
uaret, orta deĩde: ut par erat oĩum idignatiõẽ xenocra-
tes uultũ i eodẽ hitu cõtuit omiffa q; re q̄ differebat de
modestia ac tẽpãtia loq; cœpit: cuius grauitate sermõis
resipiscere coactus Polemo: prio coronã capite detra-
ctã p̄iecit: paulopost brachiũ itra palliũ reduxit, pro-
cedẽte tpe oris conuiuialis hilaritatẽ deposuit: ad ulti-
mum totã luxuriã exuit: uniusq; oratiõis saluberrima
medicina senatus ex infãmi ganeone maximus philo-
soph⁹ euasit, pegrinatus eẽ hui⁹ aius i neq̄tia nõ hitauit.

De Themistocle Athen.

Iget Themistoclis adolescẽtiã attingere: siue
patrem aspiciã abdicationis iniungentem no-
tã: siue m̄em suspẽdio sui finire uitã pp̄ filii

tur sed ab initio ē ordiēdū: p̄ ei⁹ neocles ḡnosus fuit. is uxore Acarnana duxit ciuē ex q̄ nat⁹ Themistocles q̄ cū minus eēt p̄batus parētib⁹: q̄ & liberi⁹ uiuebat ēt rē familiarē negligebat a p̄re exheredat⁹ ē: q̄re mī p̄cita nimio dolore laq̄o uitā finiuit. q̄ cōtumelita nō fregit eū: sed erexit: nā cū iudicasset sine sūma industria nō posse eā ifamiā extinguī: totū se dedit reip̄. diligētius amicis famā q̄ seruiēs multū ī iudiciis priuatis uersabat: s̄ape ī cōcionē populi p̄dibat: nulla res maior sine illo gerebat: celeriter q̄ opus erāt repiebat: neq̄ minus in rebus gerēdis q̄ exco- gitādis erat: q̄ de istāribus: ut ait Tucidides uerissime iudicabat: & de futuris callidissime cōiiciebat quo factū est:

turpitudinē coacta: cum omnium postea graui sanguinis uirorum clarissimus extiterit: mediūq̄ europæ. & asiæ uel spei desperationis pignus fuerit. hæc enim eū salutis suæ p̄ronū habuit illa uadē uictoriæ assumpsit.

De Cimone Atheniensi.

CImōis uero incunabula opinione stultitiæ fuerunt referēta: eiusdē stultitia imperia salutaria atheniēses senserūt: itaq̄ coegit eos stuporis semitiplos dānare: qui eum stolidum crediderant.

De Alcibiade.

NAmq̄ Alcibiadē q̄si duæ fortunæ p̄ritæ sūt. Altera quæ ei nobilitatē eximiā abūdātes diuitias: formā præstantissimā: fauorē ciuium

gnus. Cū exastrochizatus fuit a patria: hoc ē ī exiliū pulsus: exastrochizatio. n. ut supradiximus erat quoddā exiliti genus decēnale: nā ī ostro hoc ē testula nomē eius scribebat: quē exiliti dānassent. Themistocles ergo cū inuidia eo, usq̄ laboraret ut ī exiliū mitteret. supplex cōfugit ad hostē Xersē p̄sarū regē: & ab eo spatiū petiit unius anni an- regē cū eo loqueret. hoc at̄ faciebat: ut p̄ficā liguā disceret: trāfacto uero anno cōsilia cū rege cōmunicauit q̄ illuc tē- debāt: ut regi spē potiūdā græciæ faceret. p̄ Mediū ergo pignus uel spei. Quādo fortiter p̄ patria pugnauit. p̄ Vel desperationis: quādo fugit ad hostē pugnaturus cōtra patriā. p̄ Patronū. Nā hic uniuersā græciā ex ipsis p̄pe mani- bus hostiū redemit: quo tpe ad salaminā cōtra Xersē cū exercitu missus ē: nā Xerses græciā cū innumerō atq̄ in- crebili exercitu iuassit: ut q̄ dicere totā ferme Asiā duxisse ī europā q̄ iungeret maria: sterneret mōtes: flumina ficaret: atheniēses cōsilio Themistoclis q̄ Apollinis oraculū īterptatus fuerat nauib⁹ hoc ē bello nauali pugnādū esse cū hoste uim suā omnē in classē cōiecerunt. ei⁹ Themistocle præfecerūt: qui cū ad salaminā occurrisset Xersi illum bello nauali superauit: & in Asiam cum paucis admodum refugere coegit: ut superius monstratum est. p̄ Vadem uictoriæ. Cum regi spondit fore ut tota græciā subigeretur si suum uellet consilium sequi.

CImonis uero. Cimonis ī cūabula opinioē stultitiæ fuerūt referēta: imperia uero salutaria: q̄ apud strimo- nē thracas fudit: oppidū amphipolim cōstituit eo tpe. x. milia athe. ī coloniā misit apud Michalē mōtē cyprorū & Phænicū ducentarū nauū classē deuictā coepit. eodēq̄ die pari fortūa ī terra usus ē Schiro cōtumatiores dolopas expulit tharfos opulētia sua fretos p̄rio aduētū fregit: & cū Xerses bellū ex inte- gro aduersus athe. īstituisset. uniuersa græciā hūc Cimonē ducē cōstituit luuenē cuius magnitudinē futurā pieta- tis opa p̄diderūt: q̄ppe patrē ob crimē peculatus in carcerē cōiectū ibiq̄ defunctū trāslatis in se uinculis ad sepul- turā redemit: ut diximus ī ca. de īgratitudīe: uerū nec ī bello iudiciū diligētū sefellit: si qdē nō īferior uirtutibus patrē Xersē terrestri: naualiq̄ p̄lio superatū trepidū se recipe ī regnū coegit. p̄ In cunabula. ætatis p̄cipia. p̄ Opini- one stultitiæ. Quia omnes stultum opinabantur. p̄ Imperia salutaria: quia ductu & auspiciis suis patriā non so- lem defenderat: sed etiam auxerat imperio. p̄ Stuporis damnare. Damnabant se & stupebant: q̄ quem in adole- scentia stultum crediderant in maturiori ætate tanta prudentias præditum esse uiderent.

NAm Alcibiadē. Alcibiades Clinia filius athen. ī hoc natura. qd̄ efficere posset uidef̄ expta ut ait p̄bus. sed fortūa nō minus nihil illo excellētius uel ī uitiis uel ī uirtutibus nihil mirabilius in uaria sorte re- rū: bello pelloponesiaco. huius cōsilio athen. bellū siculis īdixerūt. ad qd̄ gerēdū ipse īter cæteros dux electus & cū in spe eēt bene administrandæ puinciæ reus uiolatorū sacrorū absens efficit. q̄ uidelicet eius opa herme athenis deiecti eēt & domi suæ misteria fierēt reuocatus ad cām dicēdā: p̄rio clidē: deīde thebas uenit: ubi ītellexit se capitis dānatū: & bona eius publicata eēt & olympiadas sacerdotes a populo coactos ut se de- uouerēt lacedæmonē demigrauit: hui⁹ cōsilio lacedæmonii cū p̄sa rege amicitia fecerūt: eiusdēq̄ opa loniā a so- cietate athe. auertūt: q̄bus rebus factū ē: ut lacedæmonii uim rātā ingenii metuētes de interficiēdo uiro cōsulerēt ille ad tisaphernē p̄fectū regis se cōtulit: cuius ī amicitia intimā breui puenit cū Pisandro p̄tore primū p̄ cologa de reditu suo mētionē fecit: deīde thrasibulo faciēte ab exercitu recipit p̄torq̄ fit apud samiū post suffragāte the- ramene plebiscito restituit p̄ricq̄ absens imp̄io p̄ficiē simul cū trasibulo & theramene q̄ lacedæmonios paulo- ante uictores pacē petere coegerūt redeūtes magnis reb⁹ gestis a populo excipiunt īgēti lætitiā: sed in alcibiadē cōuertūtur omnes eū intuentur: laudant: admirantur: bonis restitutis resecrari iubentur: pyllæ ī quibus deuotio

ut breui tpe illustraret. nā p̄ patria res maxi- mas & clarissimas gessit: & ī primis aduersus Xersē p̄sarū regē q̄ cū terra mariq̄ uniuersæ græciæ bellū īferret cū tātis copiis q̄tas neq̄ an- tea: neq̄ postea habuit q̄sq̄ non solū salus p̄ritæ & totius græciæ: sed et̄ totius europæ fuit Mar- doniū quoq̄ Xersis imperatorē q̄ expugnato Olyntho ī boetiā se cōtulerat: cōsilio themisto- clis cōstat a græcis fuisse supatū: pari rōne moe- nia urbis Athenæ a Xerse diruta iuitis Lace- dæmoniis hui⁹ prudētia fuisse restituta. Plur- tamē longe aliter tradit: tā de matre: q̄ de eius adolescētia: nā matrē eius alios threiciā genere abrotanū nuncupatā: alios cariā euterpē dictā nōnullos et̄ alicarnasē tradidisse scribit ī eius uita adolescētiā quoq̄ nō īter uitia: sed īter uir- tutes egisse q̄ uero repudiatiōe & exhereditio- ne patris de uolūtario matris īteritu dicta sūt: cæteraq̄ ignominiosa falsa & ficta fuisse dicit. p̄ Abdicationis. Exhæredationis. p̄ Mediū pi-

The- misto- clis matre laq̄o se su- spēdit

OLI. Cimo- nis adole- scētia: homi- num opinio- ne stul- ta

OLI,

Alci/
biadis
uira
diffi/
milisoffi/
ab
offi/
abOLI,
Poly/
crates
i oium
uira
fortu/
natus

in scripta fuerat in mare precipitatur: sed hæc Alcibiadis lætitia minus diuturna fuit: nã cũ trãfibulo: & adimãto quos collegas sortitus erat classe in asiã pfectus: q; apud Cimẽ minus e sentẽtia rẽ gesserat in inuidiã cecidit absenti ergo magistratus abrogat ille pactiã castellis tribus cõmunitis thraciã introiuit: & iã pda iã amicitis regum magnus apud eos factus Philoide p̄tori athe pollicet se si uellet coacturũ Lyfandru dimicare q; bellũ cõsulto trahebat: Philodes gloriã suã potius q; saluti patriã cõsulẽs postulata facere uoluit. Discedẽs igitur alcibiades monuit ut iuxta hostẽ castra nautica hẽret ne in modestia militũ Lyfandro pugnãdi occasio daref qd ille negligẽs paulopost exercitũ amisit uictis atheniẽsibus Alcibiades se supra ppõtidẽ penitus abdidit in thraciã: thraces insidiis factis illũ qdẽ capere nõ potuerũt: ea uero q; apportauerat abstulerũt: ille ad pharnabazũ in Asiã trãsit q; ei primũ dedit in frigia castrũ ex quo quinquaginta talẽta uectigalis capiebat: q; nõ patiens uictas athenas seruire cũ amicitia regis appeteret: gratiã cũ illo se initurũ uidebat si apparuisset Cyrthũ fratrem ei bellũ pare Lacedæmoniis iuuãtib; qd cũ facere moliref. Critias ceteriq; athe tyrãni Lyfandro miserunt si suas res atheniẽses cõstitutas manere uellet. Alcibiadẽ tolleret: qd etiã factũ est, ut diximus in cap. de somniis: fuit at Alcibiades teste Probo oium ætatis suã multo formosissimus ad oẽs res aptus cõsiliis plenus: terra mariq; summus impator: cuius tãta erat oris atq; orationis cõmẽdatio, ut nemo ei dicẽdo posset resistere, diues cũ tps posceret: laboriosus: patiens: liberalis: splẽdidus nõ minus in uita q; in uictu: affabilis: blãdus: tẽporib; callidissime seruiẽs: idẽ simul atq; se remittebat: ita luxuriosus: dissolutus: libidinosus: intẽperãs reperiebat: ut oẽs admirarent in uno hoie tãtã eẽ diuisilitudinẽ: atq; diuersam naturã: hic cũ athenis clarissima ciuitate natus eẽt oẽs splẽdor: ac dignitate uitã superasse certũ est: postq; inde pulsus thebas uenit: adeo studiis eorũ inseruisse dicũt: ut nemo alo eũ corporisq; uiribus eqparet, omnes, n. Boetii magis firmitati corporis: q; ingenii acumini deseruiũt: eũdẽ apud lacedæmonios quorũ moribus summa uirtus in paciẽtia ponebat: ut, Cice, in thusculanis ostendit: sic duritiẽ se dedisse ferũt: ut parsimonia uictus: atq; cultus oẽs lacedæmonios uinceret: fuisse apud thracas hoies uinolẽtos rebusq; uenerẽs deditos: hos quoq; cũ apud illos eẽt in his rebus antecessisse affirmãt uenisse: deinde ad psas apud quos summa laus eẽt fortiter uenari luxuriose uiuere, hõz sic imitatũ cõsuetudinẽ dicũt ut illi ipsi in his maxie admirarent, qbus effecisse: ut apud quoscũq; eẽt princeps haberetur: q; cũ ita sint: ut splẽdore & dignitate ciues suos labore: & uiribus corporis thebanos: duritiã: parsimoniaq; uiros lacedæmonas: uiolẽtia thracas: uenatu psas luxuriosa uita populũ utrũq; supauit: nõ facile discerni põt: maiori ne laude dignus an rẽphẽsiõẽ: quãtũ, n. admirãdus e; q; nõnulli bono uirtute posterior fuerit tãtũ eẽt detestãdus q; improbus oibus malitia supior euaserit. Ne hæc aut illa uniuersa: nõ iquit aut secũdas aut aduersas res uno tempore: sed diuersis habuit: ut enim mare modo fluctibus agitur: hoc est tẽpestate mouetur modo tranquillitate fruitur sic Alcibiades nunc secũdas: nũc aduersas rex expertus est.

D inuidiã. Hic polycrates samius tyrannus fuit, de quo C. i. libro de finibus bonorũ & malorũ, Plinius eẽt & diuersi græci scriptores meminerũt: hic adeo fortunã habuit obsequiosã: ut omnia optata consequerẽt: & quicq; aggrederef efficeret: foedus forte fecerat cũ Xantipo: uel ut Herodotus tradit cum Amasi ægyptiorũ rege: q; cũ audisset nihil unq; sibi aduersi contigisse ad moderandã fortunã inuidiã Xantipe regis sine Amasis hortatu: annulũ quẽ charissimũ habebat in maris pfundũ iecit: quẽ paulopost inopinãte recupauit: nam a piscatoribus piscis qui annulũ deuorauerat, paucis post diebus captus est: & tyranno donatus: in cuius uentre compertus annulus illi ueluti a neptuno restitutus traditur: qui sane annulo teste Plin. li. xxxviii. natura, historia Romam elatus domo Augusti in tẽplo cõcordiã cum aureis coronis est appensus: sed hic Polycrates cũ aduersus Dariũ persarum regem exercitum duceret ab oronte illius præfecto acie fusus: uel ut alii dicunt per fraudem interceptus est, nam ad foedus amicitiamq; iungẽdam inuitatus nihil doli aut insidiarũ inesse suspicans nec filia somnio deterritus: quã nocte uiderat illum sublatum: roreg; madentem: in die uero sudantem: cũ ad Orontem uenisset, captus in summo mitilensis montis uertice suspẽdi & cruci affigi iussus est: ac relictus a uibus dilacerãdus: ut q; ubiq; foelicissime in terra uixerat: in aere miserrime expiraret, de quo Strabo li. xiiii. sed Polycrates & Silofon fratres eo tpe: uixerũt quorum alter & fortuna & opibus clarus fuit adeo ut eẽt mari dominaref: maximũ foelicitatis argumẽtũ ducũt q; annulo de industria in pelagus piccto gemma & sculptura p̄ciosõ: paulopost piscator quidã piscẽ eduxit: q; eũ deuorauerat quo casõ annulus iuentus e; q; cũ ægyptiorũ rex intellexisset: diuinitus locutũ ferũt: q; q; eiusmodi p̄speritatis uterẽt: uita clauderet sine nõ fortunato qd & ita eẽ factũ: nã a psarũ satrape dolo captus: suspẽsusq; e; huius aut annuli gemã Sardonicẽ fuisse dicit Plin. p̄facto li. cuius gemmã iactura se ab inuidia fortunã redimi posse putabat: si hoc unũ doluisset, Placido itinere, Secũdo cursu & fortunã successu, Velle & posse in æquo, Ac: si diceret nõ min; poterat q; uolebat, Salebra Aspitate, Nã salebrosus loc; aspior: sicut fragrosus aspitate plenus, Plenis uelis, trãslatio sũpta a nauigãtib; Tabido Marcescẽte, hoc eẽ marido

propensum: summa imperia præcipuas potentia uires flagrantissimum ingenium assignarunt: altera quã damnationem: exilium: uenditionẽ bonorum inopiã: odiũ patriã uolentã mortẽ infligeret nec aut hæc: aut illa uniuersa sed uaria p̄plexa freto atq; æstui similia.

De Polycrate tyranno samiorum.

D inuidiam usq; Polycratis samiorũ tyranni abundantissimis bonis cõspiciuus uitã fulgor excessit nec sine cã. omnes enim conatus eius placido excipiebantur itinere: spes certum cupitã rei fructum apprehendebat uota nuncupabantur simul & soluebant. uelle ac posse in æquo positum erat: semel dumtaxat uultum mutauit: perq; breuis tristitiã salebra succussum: tunc cum admodum gratum sibi

Dionysius. Hic filius fuit Dionysii tyrāni q̄ p̄ ridiculo habuit deos cōtēnere & sacrilegia cōmittēre: ut i OLII
ca. de neg. relig. diximus cū ergo flagitiis plenus eēt: & crudelitate plusq̄ credi possit syracusani cōspira-
tione facta eū a ciuitate eiicere tētarēt: q̄ prius dubitarūt an spōte cederet: tādē crescēte tumultu iter ciues
cōuenit ut legati mitterent q̄ secū agerēt: ut spōte ciuitatē tyrāni de liberaret: quos ille statim i carcere
cōtici iussit: quo facto irati syracusani eū facto ipetu urbe expulerūt q̄ regio appatu locros cōfugit: locresiu arcē oc-
cupat solitāq̄ sibi sēuitiā exercet: cōiuges p̄cipū ad stuprū rapit, aliāq̄ foeda cōmittit: cū reginōz tyrāni leofro-

annulum de industria in profundū: ne omnis incom-
modi expers esset abiecit: quem tamen continuo recu-
perauit: capto pisce qui eum deuorauerat: sed hunc
cuius felicitas semper plenis uelis prosperum cursum
tenuit Orontes Darii regis p̄fectus in excellentissi-
mo Mycalesii mōris uertice cruci affixit: equo putres
eius artus & tabido cruore manantia membra atq̄ il-
lam lāuam cui neptunus annulum piscatoris manu
restituērat: situ marcidam famos amara seruitute ali-
quandiu pressa liberis ac lētis oculis aspexit.

De Dionysio tyranno.

Dionysius autē cū hereditatis nomine a patre
Syracusanorum ac pene totius Siciliae tyrā-
nidem accepisset: maximarum opum domi-
nus exercituū dux: rector classium: equitatu potēs p̄
inopiā litteras puerulos Corinthi docuit: eodēq̄ tem-
pore tanta mutatione maiores natu ne quis nimis for-
tūa crederet magister ludi factus ex tyranno monuit.

De Syphace rege.

Sequit̄ hūc Syphax rex cōsimilē fortūa in-
quitatē expertus. quē amicū hic Roma per
Scipionē: illic carthago p̄ Hasdrubalē ultro
petitū ad penates eius uenerant: Ceterū eo claritatis
euectus ut ualidissimorū populorū arbiter uictoriae:
existeret: parui t̄pis interiecta mora catenatus a Lælio
legato ad Scipionē imperatorē pertractus est cuiusq̄

re: q̄ emere nō poterat oculis deuorare: nouissime se ludi magistrū p̄fessus: pueros i truiuo docebat: ut aut a timē-
tibus semper in publico uideretur: aut nō a timētibus facilius contemneretur. Hæc q̄q̄ in capite de neglecta reli-
gione dicta sunt: tamē quia ad eius fortunæ mutationem maxime pertinere uidebantur eadem repetere non ui-
sum est incongruum: neq̄ superfluum. Tanta mutatione, Solon unus e septem non sunt diuitiis permutandæ
uirtutes: stabiles enim sunt, res autem hominum modo hic modo ille possidet.

Sequit̄ hūc Syphax, Scipio cū agitaret aīo Carthaginē iuadere cū exercitu itelligebat ad uictoriā i Sy- OLII
phace Numidarū rege plurimū momēti eē repositū: itaq̄ optimū ratus, hūc regē amicū facere po, ro, Sy-
cū aliter nō posset magno eēt piculo rē aggressus ē, relictis, n, castris ip̄e cū Lælio duabus q̄nq̄ remibus phax
p̄ hostilia loca ad regē p̄fectus ē forte ita accidit: ut eo ip̄o t̄pe Hasdrubal a Scipione pauloante pulsus aduer-
hispania, septē triremibus ad eūdē regē suū faceret cursum: & eadē hora uterq̄ ip̄erator portū igredit̄: cū magno sæ for-
tamē Scipiōis discrimīe nā parū abfuit, q̄n̄ iterciperet̄ ab hostibus sed q̄a prius q̄ p̄ceni anchoras molirent̄ Roma tunæ
ni secūdo uēto portū tenuerūt: nō sūt ausi hostes i regio portu tumultus aut pugnae q̄q̄ ciere: ad regē igit̄ oēs p̄fe nō ex-
cti sūt magnificū id Syphaci nec erat aliter uisū duoz̄ potētissimorū i terris populorū duces uno die suā pacē ami pers
citiāq̄ petētes ad se uenisse: & quoniā fors eos sub uno tecto eē atq̄ ad eodē penates uoluisset cōtrahere ad col-
loquiū dirimēdaḡ simulatū cā ē conatus: Scipiōe abnuēte haud priuatū sibi cū p̄ceno odiū eē: q̄ colloquēdo fi-
niret, de republica uero nihil hoste iniussu senatus agere posse illud magnop̄e tērate rege ne alter hospitū exclu-
sus mēsa uideret̄ ad eadē epulas uenire cū Hasdrubale Scipio nō recusauit: cēnatūq̄ simul apud regē & eodē le
cto Scipio atq̄ Hasdrubal q̄a ita cordi erat accubuerūt tūc Scipio regē eloquētia sua traxit in amicitia po, ro, sed
paulo post sollicitatus a carthaginēsisibus p̄ nuptiarū occasionē formosissimæ foeminae Hasdrubalis filia defecit a
Romāis & carthaginēsiū arma securus: breui t̄pe a Lælio & Masinissa captus ad Scipionē catenatus ductus ē: quē

Scipio de uictis carthaginensibus postea duxit in triumphum, unde Iuuenalis in Satyra Credo pudicitiam dicit: tolle tuum praecor Hannibalē uictumque Syphacē in castris & cum tota Carthagine migra, Caduca nimium. Haec Valerius disputat de inanitate rerum humanarum quae fluxas & labiles dicit: nec uere nostras appellari posse: quae nobis auferri possunt: sub fortunae potestate positae sunt sola uero a bona nostra sunt quae nobis nec eripi: nec subripi possunt: neque naufragio: nec incendio amitti: nec uidepestatu: nec temporum perturbatione mutari: quibus praediti sunt soli sunt diuites: soli, non possident res fructuosas & seipiternas, Puerilibus consentanea, Sunt ludibria quaedam quae pueris dono dari solent: tunc cum nutriendi ab alūnis: oīa, n. nutrimēta & munuscula quae dantur pueris: blādimēti: & ludi cā dantur quibus humanae opes comparantur: quae hominibus tanquam ad ludum dari uidentur, Crepidis, Crepidas dicitur calceos pueriles pictos & ornatos, nam speciosi sunt sed paulo post euanescent, Incertissimo flatu, Ac si diceret, uētis similia, duplici ratione bona nostra dici non debent: quia si bona nostra essent perpetua & stabilia essent: nec nulla ratione nobis eripi possent: nam quod nostrum est auferre nemo potest: propterea si bona essent nunquam nocerent: nocet autem, non igitur bona, quae autem nocent manifestum est, nam multos legimus & uidimus propter diuitias & imperia crudeliter fuisse caesos, Crepudiis, Ita uetusti codices habent eaque propriae sunt infantium ludicra ornamenta.

Explicit Liber Sextus.

dexteram regio insidens folio arroganti manu attigerat eius genibus supplex percubuit. Caduca nimium: & fragilia puerilibusque consentanea crepudiis sunt ista quae uires atque opes humanae uocant: affluunt subito: repente dilabuntur: nullo in loco: nulla persona stabilibus nixa radicibus consistunt, sed incertissimo flatu fortunae: huc atque illuc acta quos sublimis extulerunt improviso recursum destitutos: in profundo cladum miserabiliter immergunt, itaque neque debet existimari neque dici bona quae inflictorum malorum amaritudinem desiderio sui duplicant.

Explicit Liber Sextus.

OLI,

Olubilis fortunae. Hic septimus liber est, cuius principio utitur transi-
tione. Multa inquit exempla mutatae fortunae protulimus. Nunc uero stabilis atque perpetuae pauca admodum dici possunt: ex quo facile apparet quae pericula sit in praesentis aduersis quaeque tenax & auara in prosperis erogandis attamen illa suae non nunquam oblita nequiae non modo multa & magna, sed et stabilia quibusdam hominibus bona largitur sed id facit admodum paucis: & ita duo tantum narrat exempla unum domesticum: & alterum externum, Pro sibi imperauit, se ipsam uicit & coegit.

Valerii Maximi Li. VII. De Felicitate. Cap. I.

OLI,

Metellus ad mortem uicque felix

Ideamus ergo quot gradibus beneficiorum. Quinto Metellum, Plin. li. vii. nat. histo. contra Valerii sententiam: non solidam neque perfectam fuisse huius hominis felicitatem dicit, sed omnino aliquo mœrore contaminatam. Nam huius quoque Quinto Metelli inquit, quae illa de praesente dixerat filius iterum rara felicitatis humanae exempla numerat, nam propter honores amplissimos: cognomenque macedoniae: a quattuor filiis illatus est rogo: uno propterea: tribus consularibus: duobus triumphalibus uno censorio: quae singula quoque paucis contingere in ipso tamen flore dignitatis suae: ab catino labeone cui cognomen fuit macerioni tribuno plebis, quem e senatu censoriecerat, reuertens e capite Meridiano tempore uacuo foro: & capitolio ad tarpeium raptus ut precipitaret: conuolante quodam tamen numerosa illa cohorte: quae patrem eum appellabat: sed ut necesse erat in subito tarde & tanquam in exequas: dum resistendi: sacroque sanctum repellendi ius non esset uirtutis suae opera & censura piturus: agere tribuno: quae intercederet recepto a limine ipso mortis reuocatus alieno beneficio postea uixit: bonis inde etiam consecratis a dominatu suo tanquam pagae esset faucium certe itortaru expressis: pro aures sanguinis poenam exactam esse quae omnino perfecta magna sunt infelicitatis argumenta. Addit propterea ad haec mala Scipionis amiliani inimicitiam quae non parua illi potuit infelicitas

Olubilis fortunae complura exempla rettulimus constantis ac perpetuae admodum pauca narrari possunt, quo patet eam aduersas res cupido animo infligere: secundas parco tribueri eadem ubi malignitatis obliuisci sibi ipse uult: non solum plura ac maxima sed et perpetua bona congerit.

De Quinto Metello.

Ideamus ergo quot gradibus beneficiorum. Quinto Metellum a primo originis die ad ultimum usque fati tempus nunquam cessante indulgentia: ad summam beatam uitam cumulum perduxerit, nasci eum in urbe

esse: q̄ scelerata catini audaciā semper fuerit inultas falsum igit̄ est q̄ dicit Valerius a primo originis die ad ultimū usq̄ fati tēpus nunq̄ cessante indulgētia ad summū beatæ uitæ cumulū p̄duxerit: fuit aut̄ hic metellus q̄ a deuicta Macedonia dictus ē Macedonicus: cuius patrem fortunā magis idulgentē & ppiciam sensisse dicit Plieodē libro nisi q̄ orba luminibus exegerit senectā amissis incēdio cū palladiū rapet ex æde ueste memorabili cās: sed euētu mi sero: quo sit ut infœlix q̄dem dici nō debeat: nā illi dicit decē res maximas & optimas obrigisse in q̄bus q̄rēdis sapiētis ætatē exigeret: fuisse primariū bellatorē, optimū oratorē, fortissimū impatorē eius auspicio maximas res ge

stas maximo honore usum summa sapientia: summū senatorē habitum fuisse: pecuniā magnā bono modo iuenisse multos liberos reliquisse & clarissimū in ciuitate fuisse: ea deniq̄ cōtigisse q̄ nulli alii post conditā Romā, nā & populus ro, ei tribuit quod nulli alii a condito æuo: ut quotiēs ī senatū iret: curru ueheret ad curiam: fœlicior igit̄ filio nisi cæcitas obstaret, ¶ Nasci in urbe terrarū princeps. Quod nō est p̄ue fœlicitatis argumētū qd̄ Seriphus obiecit Themistocli clarū, h̄ esse propter patriam, ¶ Clarissimas dotes. Quia īgenio plurimū ualebat: multis & maximis uirtutibus præditus erat, ¶ Vxorē, Ceciliā, ¶ Cōsulatus decus: Constat cū summa modestia & gloria gessisse cōsulatū, ¶ Imperatoriā potestātē. Quo tpe factus īperator aduersus pseudo Philippū, ¶ Tres filios. Quinq̄ filios habuisse dicit Valerius, at Plitātū modo q̄ttuor: quorū tres cōsulares: alium triūphātē uidit quē itelligimus fuisse Metellū piū, idē Cū sentit scilicet quattuor tātum fuisse li, de finibus bonorū & malorū: & ex tribus primis unū fuisse nō solum cōsulē: sed et cēsorem. Item libro Tusculanorū quæstionū, Metellus inquit ille honoratus quattuor filiis & c. & paulo infra, Metellū inqt̄ multi filii: & filia: & nepotes in rogū posuerūt beatus Augustinus Valerii sequit̄ opinionē in li, de ciuitate dei, ¶ Tres liberos, Vnus balearicū bellū cōfecit: alter dalmatiā subegit: tertius, L. Metellus cū Gn. domitio cēsor, xxxii, Romanos ē senatū mouit, ¶ Cœlū cōtēplare: ac si diceret, Nec diū quidē cœlestes sine aliqua tristitia esse potuerūt: si poetis credēdū est q̄ plerūq̄ deos tristes

terrarū principe uoluit parētes ei nobilissimos dedit: adiecit aī rarissimas dotes: & corporis uires: ut sufficere laboribus posset: uxore pudicitia & fecunditate cōspiciuā cōciliauit. Cōsulatus decus impatoriā potestātē speciosissimi triumphī prætextā largita est fecit ut eodē tpe tres filios consulares unum etiā censoriū duos triumphales & q̄rtū pretorium uideret utq̄ tres filias nuptui traderet: earūq̄ sobolem sinu suo exciperet tot partus: tot icunabula: tot uiriles togæ tā multæ nuptiales faces horum imperiorū: omnis deniq̄ gratulatiōis summa abundātia cum interim nullū funus: nullus gemitus: nulla cā tristitiæ, Cœlū contemplare: uix ibi talem statum reperies quoniam quidem luctus & dolores eorum quoq̄ pectoribus a maximis uatibus assignari uidemus, hunc autē uitæ actum eius consentaneus finis excepit, nanq̄ Metellum ultimæ senectutis spatio defunctū læniq̄ genere mortis inter oscula cōplexusq̄ carissimorum pignorum extinctū filii & generi humeris suis p̄ urbem latum rogo imposuerunt.

De Gyge Rege lydiæ.

Lara hæc fœlicitas: obscurior illa: sed diuino splendore præposita. Cū, n. Gyges regno Lydiæ armis & diuitiis abundatissimo inflatus aio Apollinē pythium fœlicitatū uenisset: an aliq̄s mor-

& flentes inducunt tristior & lachrymīs & c. rursus in, x. audiit Alcides luuenē magnūq̄ sub imo Corde præmit gemitum: lachrymasq̄ effudit inanes, ¶ Pectoribus deorum ut lunonis in primo æneidos, ¶ A maximis uatibus: ut ab Homero & Marone quorum auctoritas maxima est apud omnes, ¶ Hunc uitæ actum eius consentaneus finis, Occurrit q̄stioni: posset aliquis dicere tā & si uitæ cursum fœlicē habuit: tamē deformi lato cōsumptus: nō ita est inqt̄ Valerius: quam enim habuerat in uitæ fortunæ indulgentiā eandē expertus est in morte: Nam in familiarū suorum cōplexibus extinctus: humeris filiorum & generorum elatus: in rogum quoq̄ ab illis imponitur,

Lara hæc fœlicitas, Res ista uario modo trahitur & secundum fabulā & secundum historiam, Nam Cū inducit hunc pastorem fuisse li, iii, officiorum, dicit enim hunc ille Gyges inducitur a Platone qui cum terra decessisset magnis quibusdam imbribus in illum hiatus descendit æneumq̄ æquum: ut ferunt fabulæ, animaduertit: cuius in lateribus fores essent: quibus apertis: hominis mortui uidit corpus magnitudine inusitata annulū aureū in digito habēs quē ut detraxit ipse iduit: erat aut̄ regius pastor: tū in cōtitiū pastorū se recepit: ubi cum palam eius annuli ad palmā cōuerterat a nullo uidebat: ipse autē omnia uidebat: idē rursus uidebatur cū in locum annulū inuerterat: itaq̄ hac oportunitate annuli usus reginæ stuprum intulit: eaq̄ adiutrice regem dominū interemit: sustulitq̄ quos sibi obstare arbitratur: nec in his quisq̄ eū facinoribus potuit uidere, sic repente annuli beneficio rex est ortus Lybiæ, historia uero hoc modo se habet, Cādualēs rex Lydiæ fuit: q̄ uxore habuit eximie pulchritudinis quam omnibus prædicare solebat: non contentus uoluptatum suarum tacita conscientia: nisi etiam matrimonii reticenda publicaret prorsus quasi silentiū damnū pulchritudinis ad postremū ut ad firmationis suæ fidem faceret: nudam illā sodali suo Gygi ostēdit: quo factō & amicum ad adulterium uxoris sollicitauit & hostem sibi fecit, uxore quoq̄ ueluti alteri tradito amore a se alienauit: nāq̄ breui post tempore cædes candauli nuptiarū præmium fuit: & uxor mariti sanguine dotata: regnum uiri & se pariter adultero tradidit, hic igitur per adulterium regno potitus: cū superbia quadam & gloria ductus ad apollinis oraculum uenisset: adeo fœlicitatus est, nūquid se fœlicior esset: qui Aglaum sophidium arthadicum mul-

Seriphus
Themistocli
patriam
obiecit
Metellus
liberorū
cōplexibus
expira
uit

OLI.
Gyges
opinio
ne sua
fœlix

to foelicioꝛe esse respōdit, Solinus qđ iquit ad titulū foelicitatis attinet: nec dū repertus est qđ foelix cenſeri iure de-
buerit: nā Cornelius ſylla dictus potius foelix qđ fuit ſolū certe beatū corthina Aglaū iudicauit, qđ i anguſtiſſimo ar-
chadie angulo pauperis ſoli diues nunq̄ paterni ceſpitis terminos inuenit exceſſiſſe, Pli. duos dicit oraculo apolli-
nis foeliciſſimos fuiſſe iudicatos li. vii. natu. hiſto. alterū phediū: quēdā qđ p̄ patria fortiter dimicans p̄xime occu-
buiſſet alterū Aglaū hūc de quo diximus, & Abdito, intimo ſpecu, & Veg. p̄fecto beatæ: dicit apollinē hoc uno re-
ſpōſo diſceſiſſe a p̄poſito ſuo qđ p̄plexe loq̄ ſolebat, & Adūbratū, Nō apparētē iuolutū cecū, & Tuguriū, Vilē caſā ex
ceſpite factā, unde Vir, paupis & tigurī cōgeſtū
ceſpite culmē, & Curis & ſollicitudinibus: unū
ē expoſitio alterius, i. curis qđ faciūt hoīem eſſe
ſollicitū, & Paucaſ glebas, exigua p̄dia & iuge-
ra, & Pauoris exp̄tes, Securitate plenas, & The-
ſauros, ubi Theſaurus fuerit illuc omnes ani-
mum intēdunt ſi forte eum cōſequi poſſent,
& Stipulatorem, affirmatorem, aſſertorem,
& Sophidium, P̄sophidium a P̄sophide oppi-
do Arcadiæ de quo Pauſan, Stephanuſq̄ & in
Thebaide Papinius,

THE

OLI.

Nunc id genus foelicitatis qđ totū i
habitu aī. Oīs uirtus ē habitus aī in
naturæ modū rōni cōſentaneus ut
iuſticia ē habitus animi ſuum uni-
cuīq̄ tribuens pro dignitate cuiuſq̄.

OLI.

Piu Claudiū, Transitorius ad ca, de
ſapiēter dictis & factis ſapiētiā dicit
eē uere hoīs foelicitatē qđ ceteris oī-
bus anteponitur, qđ, n. foelicius hoī
eē pōt ſapiētiā: qđ cūctos humanos caſus forti-
ter ferēdos oēm̄q̄ fortunā docet eē cōtēnēdā:
hæc at̄ ſapiētiā i hoīe p̄ ſapiēter facta & dicta
eniteſcit, primū at̄ exēplū ē illius appii claudii
qđ cæcus i ſenatū ductus cū de pace cū Pyrrō ſa-
ciēda cōſultareſ in ſenatu diſuaſit nō his eē cō-
ditionibus faciēdā qbus ille petebat, hic igit̄ di-
ctare ſolitus erat negocium P. R. magis cō-
uenire qđ ocīū cuius rei Valerius rationē ſubiū-
git neq̄ enim ignorabat pacem & ocīū homi-
nibus eſſe iocūdū ſed ſummis imperiis ocium
eſſe pernicioſum cū in deſidiā luxūq̄ ſenſum
labuntur homines qđ gloria carent: qđ in armis
negocium fortibus uiris præſtare cōſueuit ex
ocio nāq̄ opes ex opibus luxus ex luxu auari-
tia uoluptatis libidines & reliqua turpia pro-
ueniunt id ita eſſe re ipſa cōpertū eſt, nam ocīū
uires ro. po. cōtudit cuius mores in beneuiuē-
di diſciplinā negociū cōtinuerat, & Præpotētia,
Valde potentia & magna, & Et ſane negociū &
re ipſa p̄batū ē qđ negociū urbi nræ plurimū
cōtulit, & In ſuo ſtatu, qđ ſemp̄ diſciplinā bene-
uiuēdi ſtabilis fuit dū ſe negociis dedidere Ro-
māi. Plurimis uitiis, nā euerſa carthagie: dele-
ta numātia domita Aſia debellatis deniq̄ gēti-
bus qđ Romanos i armis & negotio cōtinebat:
urbs tota in luxū & laſciuiā reſoluta eſt qđ reſta-
tur luue, his uerſibus, nunc patimur longe pa-
cis mala, ſcæuior armis, Luxuria incubuit uin-
ctumq̄ ulciſcitur orbem, Nullum crimen ab-

nego-
cium
p̄ſtat
ocio

OLI.
Scipio
nis nō
ignare
dicta

Scipio uero Africanus, ſapiens dictum qđ crebro uſurpatur ſolebat ſuperior Scipio turpe eſſe impe-
ratori dicere non putaram ſicut & Vegitius de re militari dicit præliorum delicta emendationem nō
recipiūt cum pœna ſtatim ſequatur errorem, & Excuffo, diſſinito, itaq̄ Scipio innuebat his uerbis ni-
hil in re militari agi oportere qđ non prius certo conſilio & diſſinito excogitatum ſit, & Inemēdabilis:
pro ſententia uegetii qđ dicit cū primum imperator errat ſtatim erroꝛe ſequit̄ pena & nullus dat̄ emēdādi locus.

raliū ſe eſſet felicioꝛ: deus ex abdito ſacrarii ſpecu uoce
miſſa Aglaū ſophidiū ei p̄tulit. Is erat arcadū pauper-
rimus: ſed ætate iā ſenior: terminos agelli ſui nunq̄ ex-
ceſſerat: paruuli ruris fructibus ac uoluptatibus cōtē-
tus. Verū p̄fecto beatæ uitæ finē apollo non adūbra-
tū oraculi ſagacitate complexus eſt. Quo circa inſo-
lenter fulgore fortunæ ſuæ gloriānti reſpondit magis
ſe probare ſecuritate ridens tuguriū: qđ triftē curis & ſo-
licitudinibus aulā: paucaſq̄ glæbas pauoris expertes:
qđ pinguiſſima Lydiæ arua metu referēta: & unū aut
alterum iugū boum facilis tutelæ qđ exercitus & arma
& equitatū uoracibus ipenſis oneroſum: & uſus necel-
ſarii horreolū nulli nimis appetēdū qđ theſauros oīum
inſidiis & cupiditatibus expoſitos. Ita Gyges dum ad
ſtipulatorem uanæ opinionis deum habere concupi-
ſcit: ubi nam ſolida & ſincera eſſet felicitas didicit.

De Sapiēter dictis aut factis. Cap. II.

Nunc id genus felicitatis explicabo
quod totum in habitu animi eſt: nec
uotis petitur ſed in pectoribus ſapi-
entia præditis natum dictis factisq̄
prudētibus eniteſcit.

De Appio Claudio.

Piu Claudiū crebro ſolitū dicere accepimus
negociū, P. R. melius qđ ocium cōmitti nō qđ
ignoraret qđ iocūdus trāquillitatis ſtatus eēt:
ſed qđ ai aduerteret p̄potētia ip̄eria agitatiōe reḡ ad uir-
tutē capeſſendā excitari: nimia q̄ete i deſidiā reſoluit: &
ſane negociū noīe horridū ciuitatis noſtræ mores i ſuo
ſtatu cōtinuit: blādæ appellatiōis quies pluribus uitiis
reſperſit.

De Scipiōe Africano.

Scipio uero Africanus turpe eſſe aiebat in re
militari dicere non putarā: uidelicet quia ex-
plorato & excuffo conſilio quæ ferro agunt̄
adminiſtrari oportere arbitrabat̄ ſumma rōne, inemē-
dabilis enim error qui uiolentiæ martis committitur.

De negabat aliter cū hoste cōfligere debere q̄ ut si occasio obuēisset aut necessitas icidisset æque prudēter: nā & p̄sp̄er gerēdæ rei facultatē omittere maxia demētia ē: & i angustias utiq̄ pugnādi cōpulsū abstinere se p̄alio pestiferæ ignauiæ affert exitum. eorumq̄ qui ista committunt alter beneficio fortunæ uti: alter iniuriæ nescit resistere.

De Q. Metello.

Vinti quoq̄ Metelli: tū grauis: tū etiā alta in senatu sententia. q̄ deuicta Carthagine ne scire se illa uictoria boni ne plus an mali reipu. attulisset asseuerauit. quoniā ut pacē restituendo p̄fuisset: ita ut Hannibalem submouēdo nō nihil nocuisset. eius enim transitu in Italiā dormientem. P. R. uirtutem excitatam dicebat metuq̄ debere ne acri æmulo liberata: in eundem somnum reuolueretur in æquo igitur malorum posuit uri tecta uastari agros exhauriri ærarium: & prisci roboris hebetari neruos.

De Licinio Fimbria consulari.

Vid illud factū. Licinii fimbriæ cōsularis q̄ sapiēs a. M. Lutatio pinthiā splendido æq̄te Romāo iudex aditus de spōsiōe quā is cum aduersario: qd̄ uir bonus eēt: fecerat: nūq̄ id iudiciū p̄nūciatione sua finire uoluit ne aut p̄batū uirū si cōtra eum iudicasset fama spoliaret: aut iuraret eū uirū bonū esse: cū ea res innumerabilibus laudibus cōtineatur.

De Papirio Cursore consule.

Orēsibus hac illa militaribus stipēdiis prudentia exhibita est. Papirius cursor cōsul cum Aquiloniā oppugnās preliū uellet cōmittere pullariūq̄ non p̄sp̄erātibus auib̄ optimū ei auspiciū renūciasset: de fallacia illius certior factus ē sibi quidē & exercitui bonum omen datum credidit: ac pugnam iniit. Cæterum mendacem ante ipsam aciem constituit ut haberent dii cuius capite siquid iræ conceperant expiarent. directum est autem siue casu siue cælestis numinis prouidentia quod primum e contra ria parte missum erat telum in ipsum pullarii pectus eumq̄ exanimem prostrauit: id ubi cognouit consul fidente animo & inuasit Aquiloniam & cæpit. tam cito animaduertit quo pacto iniuria ip̄eratoris uindictari deberet: quemadmodum uiolata religio expianda foret. qua ratione uictoria app̄hendi posset: egit uirū seuerū: cōsulē: religiosum: ip̄eratore strenuū: tioris modū p̄enæ genus: spei uia uno mētus ip̄etu rapiēdo. rit: tum Papirius pro bono inquit habeo & pullarium in prima acie constituit, ubi cæsus mēdacū p̄enas dedit.

De nega, hoc quoq̄ Scipio dicere solebat nō esse cū hoste cōferendas manus nisi urgente necessitate aut offerēte q̄ idē Vegetius affirmat q̄ dicit occasio plus ualet i p̄alio q̄ uirtus & i re militari plus habet potestatis fortūa q̄ uirtus: Hor. i epistolis, Tu q̄cūq̄ deus tibi fortūauerit hora, grata sume manu nec dulcia differ in an nū. optime ergo p̄cipiebat Scipio, nā qui occasione gerēde rei nō expectauerit demens esse cōprobat arma etiā hostibus tradere necessitate cogente solet aliquando pestiferum esse.

Vinti quoq̄ metelli, Qu. Metellus post hūc Hannibalē ex Italia pulsū. debellarāq̄ carthaginē dicere solitus erat nescir se plus ne bōi an mali uictoria illa reipublice attulisset: nam uirtus Romanorū q̄ suo trāsitu in Italiā Hānibal p̄pe dormiētē excitauerat: rursus nimia gete ad pristinū torporē redigeref. existabat. n. nihilominus mali puēturū Po. Ro. q̄ in ocio uiueret: q̄ si ferro & flāma uastaref. Italia, grauis Auctōritate. Alta: sapiētia plena: In eūdē somnū. In pristinū torporē. In æquo igit malorū: existimat non minus detrimēti ex ocio. si uirtus Romana lāguesceret q̄ si flāma aut bello Italia uastaref. In æquo. In ægtate & in pari malo.

Vid illud factū. M. Lucretius eques Romanus cū aduersario spopōderat se uig. bonū esse: tātāq̄ rei liciniū fimbriā iudicem dederat: fimbria noluit unquā de re tāta p̄ferre sententiā ne aut p̄bati uiri famā offēderet aut falso iuraret uirū bonū eē cui aliqd̄ deest. cū ad hoc ut aliqs sit bonus uir tā multa requātur ut difficile sit bonū uirū inuenire. Cū de hoc fimbria li. iiii. de officiis. Fimbriā igt̄ cōsularē audiebā de patre nostro puer iudicē. M. Lutatio fuisse eq̄ti Romano sane honesto cū sponsionē fecisset ne uir bonus eēt. itaq̄ ei dixisse fimbriā se illā rē nūq̄ iudicaturū. ne aut spoliaret fama p̄batū hominē si cōtra iudicasset aut statuisse uideref. uig. bonū aliq̄e eē cū ea res innumerabilib̄ officiis cōtineat & laudib̄. si. n. uig. bonū secūdū stoicos diffiniamus eē sapiētē: sapiētē at̄ i quē nulla prorsus cadit egritudo nūq̄ illū iueniemus. Innumerabilibus laudibus. nō pagē ē uig. bonū eē. necesse ē cūctis illū uirtutū muneris p̄ditū eē: i quo si una sola uirtus defuerit. uir bonus non erit nec dici poterit. uel certe debet. Aquiloniā oppidū Lucaniæ ex Ptolemæo. quod hodieq̄ paululum mutatis ut uulgo solet syllabis: appellatur lacydonia.

Orēsibus. Papiriū bellū cōtra samnites gerebat & cū acies istructe strissent iussit auspicia capi: pulli respuerūt escas: pullariū ne ip̄eratore p̄turbaret auspiciū solistimū. i. optimū eē r̄ndit: cui Papirius credēs plū cōmitti iussit. ite rea qd̄a monuit ip̄eratore ut uideret qd̄ ageret quoniā solistimū nūciatū a pullario falsū fuerat: tum Papirius pro bono inquit habeo & pullarium in prima acie constituit, ubi cæsus mēdacū p̄enas dedit.

OLI,

OLI,
Metel
li gra
uis sen
tentia

OLI

Fim/
briæ
sapien
ter fa
ctum

THE,

OLI,

nam quia prudens & sciens mentitus fuerat casus est uel casu uel diuina prouidentia & sic imperator potitus est uictoria. Tam cito animaduertit, Laudat huius hominis prudentiam atq; iudicium.

OLI,
Nero
Clau-
dius &
Salina
tor si-
multa
res de-
posue-
runt

Vnc ad senatus, Hoc exēpiū positū ē supra in ca. de cēsurā & in ca. de recōciliatis ubi graues iter Salinatorē & Neronē inimicitias fuisse diximus: q; Liuii accusante Nerōe dānatus ēē a populo quos deīde senatus octauo post dānationē anno tpe secūdi punici belli cū iisdē cōmitiis cōsul uterq; creatus ēē i gratiā summo studio & diligētia reduxit ne illoz dissensioe respu. detrimētū q; caperet sapiēs pfecto factū,

nisi enim depositis simultatibus cōmuni cōsilio rempublicam administrassent nunq; secuta fuisset illa uictoria prope incredibilis qua caeso Hannibalis fratre cum. lvi. milibus hostium non modo canensis clades sed etiam maior hostibus reddita fuit. Cōsimili imperio. Optima ratio cur dissidētes iter se duces rem bene gerere nullo modo possent, nā qui inter se odio laborant magis student alter alterius interpellare facta q; preclarum quicq; adere & se inuicem magis insectantur quam hostes.

OLI,

Osde: & hoc quoq; senatus factum laude dignū qui eosdē a causā dictione liberauit: cum a tri. plā. accusati essent q; censurā inter se rigidā nimis exercuissent, nam se inuicem cēsurā nota signarāt Nero Liuiū: q; a populo fuisset aliquādo damnatus, Liuius Neronē, q; non uere in gratiam secū redisset sicut in capitulo de cēsurā nota diximus, hanc igitur accusationē senatus dissoluit auctoritate sua. Vacuū omnis iudiciū metu. Nā senatus decretum factum est ne iudicio aliquo timerēt se damnari posse cēsores quo minus aliorū delicta punirent, nā si damnati fuissent ceteri quidem segniorē facti essent iudiciū metuēt: ex quo illud secutū ēē ut maior i urbe peccādi licētia nasceret, pte rea iniquū ēē uidebat: ut q; alioz uitā rōne exigerēt suā ipsi uitā rationē reddere cogere.

OLI,
Tibe-
rii
Grac-
chi ite-
ritus

Ar illa sapiētia, Quomodo, T. Gracchus a Scipione nasica adhortate senatū ut si rēpublicā saluā ēē uellet: secū tret in capitolium subselliorum fragmētis casus fuerit uidimus in ca. de somniis, post huius uero mortē ut plebis dolor leniretur, quā grauius & per iniquo animo, T. mortem ferebat agrariam legem per quā casus fuerat nō impugnavit: sed permisit ut loco Tyberii aliū eligerent ad agros diuidendos, electus autem, P. Crassus Gracchorū affinis: filiā crassi, C. Gracchus uxorem habebat: q; tradit Cornelius nepos non Crassi: sed bruti: q; de luitanis triumphauit filiam, C. Graccho nuptā fuisse: plures tamē ita tradunt ut modo diximus, per hunc igitur plābi diuisi sunt agri: q; Valerius per triumuiros diuisos fuisse dicat, sed Plutarchus in uita Gracchorum ita refert, p Auctorem, Gracchum occidendo, p Causam, Ut agri diuiderētur aequaliter censendo.

OLI

Vod deinde se prudētē, Negari nō potest hanc senatus prudētiam fuisse singularē: nā ut diximus supra in ca. de gratitudine, tēpore secūdi punici belli Scipio africanus opera Masinissae fuerat in eo bello maxime usus. Cū igitur senatus aequū ēē iudicaret ut tā benemerito regi beneficiū aliqd prestaret sine incommodo nō solū sociū Masinissae retinuit: sed etiā maiore ab eo gratiā iniuit. Cū, n. senatus intelligeret cupidū illū ēē iperitū dilatādi decretū fecit, ut q; neq; ulli bellū inferre nec cū ullo foedus inire poterat in iussu senatus, is ab hoc iure foederis absolueretur libereq; posset cū qbus uellet bellū gerere: quo facto gratiā benemerito regi nō paruā retulisse uidetur, p Solutam: ut esset i potestate & arbitrio masinissae quibus eū uellet bellū pacifue gerere.

De Senatu Romano.

Vnc ad senatus acta transgrediar. Cum aduersus Hannibalem senatus Claudium Neronem & Liuium Salinatorem consules mitteret eosque ut uirtutibus pares ita inimicitias acerrime inter se diffidentes uideret: summo studio in gratiam reduxit: ne propter priuatas dissensioes republicam parum utiliter administrarent: quia consimili imperio ubi concordia nō inest: maior aliena opera interpellandi quam sua edendi cupiditas nascitur: ubi uero pertinax intercedit odium: alter alteri quam uterque contrariis castris certior hostis proficiscitur.

De eodem Senatu.

Osdem senatus cum ob nimis aspere actam censuram a Cneo Bebio tribuno plābis pro rostris agerentur rei: causā dictione decreto suo liberauit uacuū oīs iudiciū metu eum honorem reddendo qui exigere deberet rationem non reddere.

De eodem Senatu.

Ar illa sapiētia Senatus Tiberium Gracchū tribunum plābis agrariam legem promulgare ausum morte mulctauit. Idem ut secundum legem eius per triumuiros ager populo uiritim diuideret egregiā cēsuit. Si quidem grauissimae seditionis eodem tempore & auctorem & causam sustulit.

De eodem Senatu.

Vam deinde se prudenter in rege Masinissa gessit: Nam cum promptissima & fidelissima eius opera aduersus carthaginenses usus esset: eumque in dilatādo regno audiorē cerneret: legē ferri iussit qua Masinissae ab Imperio populi Romani solutam libertatē tribueret quo facto tū optime meriti beniuolentiā retinuit: tū Mauritaniae & Numidia ceterarumque illius tractus gentium nunquā fida pace quiescentem feritatem a ualuis suis repulit.

Empus de. Si uolueris igitur cuncta senatus scilicet sapienter enarrare tempus non sufficeret, cum tamen ipsum non uiribus solum: sed consilio & ratione peperit: prout auxerit, auctum conseruauerit: fati est illi prudentiam tacita admiratione inuolutam. Ocrates: Vale, Socrate quoddam quasi terrestre appellat oraculum ad illud respiciens: quod cum templum Apollinis ingressus esset: sic exceptus est a sacerdote ut diceret Salue sapientissime omnium Solinus in ca. de homine perfecta sapiencia soli socrati Delphicum oraculum adiudicauit. Cicero quoque socrates inquit omnium sapientissimus oraculo appollinis adiudicatus: hic igitur dicere solitus erat, non debere homines precipuum quicquam a diis immortalibus petere nisi quod illi nobis expedire putant, sciunt, nisi ipsi quod non bis utile sit, multis rationibus probat homines plerumque ea petere quae noxia sunt ut opes honores imperia haec omnia cum plerumque possideturibus obsint in bonorum numero non sunt ponenda: bonum, id solum dicitur quod nemini nocet: quod nullo fortunae impetu commouetur. Melius foret, cuius deinde poeniteat cum imperaueris. Etenim: probat ita esse, quod precipites in multos errores tuae praesces incurrit cum ea plerumque petas quae tibi nocitura sunt. Cecas: temerarias & inconsideratas. Diuitias appetis quasi bona quae ex hoc probantur non esse bona quae multis exitio fuerint. Inuicis ma, appetis & uedicas tibi. Illustrat. Si summo loco nata fuerit & cum accesserit dotes bona a se illustrat. Inhiare: auidior est & admirari a praecedente quod sequitur nam quae admirantur solent ea quae admirantur aperto ore fixisque oculis intueri. Et te, ro, ca, ar, p. Sine inquit deos quod sit utile sine uoto tribuere haec stulta & certa uota, luue, his uersibus capit. Si consilium uis permittas ipsis expetere numinibus quod conueniat nobis rebusque sit utile nostris: Nam pro iocundis altissima quae dantur dii. Carior est illis homo quam sibi nos animorum impulsu & caeca magna cupidine ducti. Coniugium petimus partumque uxoris at illis. Notum qui pueri qualisque futura sit uxor.

S

T Empus deficiet domestica narranti: quoniam imperium nostrum non tam robore corporum quam animorum uigore incrementum ac tutelam sui comprehendit: maiori itaque ex parte Romana prudentia in admiratione tacita reponatur: alienigenisque huius generis exemplis detur aditus.

Externa de Socrate philosopho.

S

Ocrates humanae sapientiae quasi quoddam terrestre oraculum nihil ultra petendum a diis immortalibus arbitrabatur: quam ut bona tribuerent: quia hi demum scirent quid unicuique esset utile, nos autem plerumque id uotis expetere quod non impetrasse melius foret, etenim densissimis tenebris inuoluta mortalium mens in quam late patet errorem caecas preces tuas spargis diuitias appetis quae multis exitio fuerunt, honores concupiscis qui complures pessumdederunt, regna tecum ipsa uoluis quorum exitus sepe numero miserabiles cernuntur, splendidis coniugiis inuicis manus at haec ut aliquando illustrent: ita nonnunquam funditus domos euertunt, desine igitur stulta futuris malorum tuorum causis quasi felicissimis rebus inhiare: teque totum caelestium arbitrio permitte, quia qui tribuere bona ex facili solent: etiam eligere aptissime possunt.

De eodem Socrate. *iqi. 61. 167. 169.*

T

Dem expedita & compendiarum uia eos ad gloriam peruenire dicebat: qui id agerent: ut qua les uideri uellet: tales etiam essent, quae quidem praedicatione aperte monebat: ut homines ipsam potius uirtutem hauriret: quam umbram eius consectarentur.

De eodem Socrate.

T

Dem ab adolescentulo quodam consultus utrum uxorem duceret: an se omni matrimonio abstineret. Respondit utrum eorum fecisset: actusque penitentiam, hinc te inquit solitudo, hinc orbitas, hinc generis interitus, hinc haeres alienus excipiet: illinc perpetua sollicitudo contextus quae relata: dotis exprobratio affi-

despicior cur aspiciebas uicinam, quod cum ancilla loquaris de foro adueniens, quod attulisti: & mille alia eiusmodi, te pauperem alere difficile est, diuitie ferre tormentum unde ait Socrates contextus quae relatum, Affinium graue supercilium: superba uxor superbos daret affines suumque nobile genus tibi semper exprobrare solet, luuena, Tolle tuum

T

Dem expedita & compendiarum Breuiori. Cicero in oratione, Socrate, inquit praecclare hanc uitam ad gloriam proximam & quasi compendiarum dicebat esse si quis id ageret aut quis huius uellet talis esse.

T

De ab adolescentulo, Socrates cum ex eo quereretur quodam adolescentem nunquam uxorem duceret ita respondit ut illum ambiguum relinqueret sicut in littera patet: sed aliter respondisse dicit Diogenes usus est diademate, in complexione: quae ex utraque parte concludit si igitur pulchram comem: si uero turpem duxeris poenam, theophrastus quoque idem sensisse uidetur pulchra igitur cito ad amantur, foeda facile contentis difficile custodit quae plures amant molestum est possidere quae nemo huius dignatur, inuicis tamem miseria deformis habetur quae formosa seruat, Quia nihil tutum in quod totius populi uota suspirant, Orbitas: Sine filiis nullos heredes reliquens, perpetua sollicitudo, Paradi ea quae uxori & liberis necessaria sunt & teste Theophrasto multa sunt matronarum uisibus necessaria quae ab illis sepe expetuntur praeciosae uestes aurum gemmae sumptus ancillae suppellex: uaria lauticia, Exedra deaurata aliaque sunt sollicitudines quae ab uxoribus capiuntur quae ille commemorat ut per totam noctem garrulae quaestiones illa ornatior praecedit in publicum, haec honorat ab omnibus ego in conspectu familiae misella

OLL

OLL

Vxor
an du
cenda
sit

LI precor hānibalē uictūq; siphacē: in castris & cū tota carthagine migra: de matrona loq; q; suā marito generositatē
 iactare solet, & Dotis ex, ut illud Iuena, Intolerabilius nihil ē q; foemina diues, & Garrula socrara erit iter uirū uxo-
 req; p̄cordia uiuēte socru q; filiā docet quō uix; sibi reddat obnoxiiū. Iuu. Despāda tibi salua cōcordia socru, & Sub-
 sessor: infidiator: ut Vir, subsedit adulter & deniq; illud euenit i ducēda uxore q; Theophrast⁹ dicit q; nulla, sē uxo-
 ris electio sed q; liscūq; euenit habēda ē: si iracūda: si fatua: si deformis: si supba: si fetida: si ipudica q; dūq; uitii est
 post nuptias discimus, & Incertus liberorū euentus, Quia ut qdā ait: Beatus est ille q; foelix fuerit i filios, incertū, nē an
 filii tui p̄bi & uirtutis amantes pariter & imi-
 tantes futuri sint, & Contextu rerū, ordine regū

OLI,

LI DE cū atheniēsū, Diximus supra cū
 Socrates q; aliēos deos iuduceret
 & q; adolefcētes corrūperet i carce-
 rē cōiectus, xi. iudicū sententiis ut le-
 git in phedone Platonis dānatus fuerit & cū ei
 poculū uenenatū (nā illū athēiēsēs honoris gra-
 tia eo mortis gñe hōestiori necari uoluerūt) po-
 culū inq; eēt oblatū & cōiūx ei⁹ Xātippe uocife-
 raret ac diceret inocēs moritur⁹ es mi uir, tū il-
 le satius ne putasti me mori nocētē, Socrates in
 articulo mortis philosophiā mēor uxoris suae
 dementiā notauit q; q; si doloris augmētū rē q; si
 bi cōsolationē debebat afferre lamētaret, legif
 i uita socratis nō Xantippē eius uxore sed appol-
 lodorū ea dixisse q; Vale, ascribit uxori, De mor-
 te Socratis hāc habent Anytus qdā athenis sa-
 pe derisus a socrate p̄ eius iēptias cōtra socrate
 cū multos alios tū Aristophanē poetā p̄citauit
 q; grādi pecunia corruptus comēdiā scripsit in
 Socrate i qua illū notabat q; nebulas coleret &
 atheniēsū religionibus detractaret & q; p̄te rea
 iuuenū mētes sic iūerit ut parētib⁹ māus i ferre pie & officio se possent: q; cum ad uulgi aures p̄uenerūt (nā i scena
 recitata ē comēdiā illa) sic oēs i Socrate ita accēsi sunt ut postero die i iudiciū tractus fuerit & eū accusauerūt tres
 Anytus Lycon & Melytus: q; si iura uiolaret: q; ciuitas h̄ret deos eē nō existimās & alienos deos iuduceret: & q; cōtra
 ius & fas iuuenes corrūpet: p̄ quo Plato orōnē habuisse d̄ ad p̄ceptoris sui defensionē q; nō ē audit⁹ q; re Socrates
 nō iudicio sed furore quodā dānatus & in carcerē cōiectus paulopost publico ueneno necatus sed post paucos dies
 p̄nitētia ductus populus quīs sero i terfectū lugēt: p̄dicāt oēs illū scitate piū ac clarissimāq; oīum uirtutū uenera-
 bilē exitisse: iudiciū publicus mōror, claudunt officinā & gymnasia: sit impetus in accusatores, q; oēs supplicio as-
 secti & fugati fuerūt, Socrati uero ab atheniēsib⁹ aerea statua, Lysippi opus i celeberrimo loco sita fuit, stetit Socra-
 tes i carcere, xxx. dies teste Seneca epistola ad Luciliū, lxxi. potuit iqt Socrates abstinentia finire uitā & iedia potius q;
 ueneno mori, xxx. tamē dies in carcere & expectatione mortis exegit, Celebrata impia ad eū qui omnia de se pie-
 tatis documenta dederat, & Immensam: scilicet dixerim, & Sui, i. suae sapientiae & fortitudinis,

Socra-
 tiae
 rea
 statua
 erecta
 OLI,

LI Ge q; prudēter, Hoc i uita Solonis apud Plata, legit cū i Lydiā sardos croesi regis rogatū Solō se recepif-
 set, illi aurū & argētū oīaq; p̄ciosissima qbus rex ille abūdabat cū ambitione qdā ostētauit sperās eo mō
 apud Solonē foelicitatis nomē cōsecuturū: Cū igif per multos dies apud Croesum moratus esset eiusq;
 diuitias & p̄ciōsa quaeq; iustrasset: ac foelicitatē cognouisset: Croesus i terrogauit nū quēpiā se foelicio
 rē unq; uidisset: cui solon respondit, Talē siue Telū quēdam atheniēsēm: qui cū filiis p̄ patria fortiter pugnās in-
 terierat cū croesus ubi se opinione frustratū eē cognouit q; primū foelicitatis locū nō obtineret rursus quae siuit ex
 eo q; post Telū se beator esset: Celobim & Bitonē solon eē dixit, q; cū graui pestilētia oīa ferme iumenta periissent
 & eorum mater ad sacra faciēda curru uehenda foret qa pedibus ire oīno religione prohibet matris pietate & pa-
 riter religione moti collū subiicere iugo & matrem ad templū ceruice traxerunt illa deinde peractis sacrificiis iu-
 nonē orauit ut filiis daret q; optimū iudicasset & ita sequēti die mortui in cubiculo inuenti sunt ex quo iudicatū
 est mortē optimū esse oīum: tum Croesus indignabundus nonne beatus tibi uideor inquit: cui respondit Solon
 Immo foelicem te iudico, beatum omnino negauerim, nam beatum dicimus qui ad extremumq; diem in foelici-
 tate permanserit id ita esse Croesus ipse documento maximo fuit, nā paulopost hāc bellum cū Cyro persag; rege
 forte gerens: prima pugna uictus atq; fugatus in sardorum ciuitatē confugit, Cyrus persecutus expugnata urbe eū
 uiuum coepit & ingenti rogo impositum cremari uolebat qui cum palo stare alligatus lignaq; circumponeren-
 tur magna uoce ter solonem uocasse dicitur quod cum Cyro delatum esset ab eo percunctari iussit quid ita Solo-
 nem inuocaret qui cum rem omnem explicasset, Cyrus ad se rediens humanamq; conditionem excogitans intel-
 lexit tale quiddam sibi quoq; accidere posse quia sub eiusdem fortunae potestate positus eēt & p̄pter illū liberare
 cōstituit: itaq; iussit inde q; primū am moueri nec eū solū uita donauit: uerū etiā summo honore quoad uixit apud
 se habuit hoc mō Solon uisus ē hāc sapiēti orōne alterq; seruasse ex regibus alterū cautiorē prudētiorēq; reddidif-
 se, & Neminem beatum: multi quidem foelices sunt sed non beati: beatos dicimus qui ad extremum usq; suae ui-
 tae diem in foelicitate permanserint, & Ad ultimum usq; fa, diē, unde Qui, Sed: scilicet ultima semper expectanda

nium graue supercilium: garrula socrus lingua: subsef-
 for alieni matrimonii: incertus liberorum euentus non
 passus est iuuenem in contextu rerum asperarum qua
 si late materiae facere delectum.

De eodem.

LI DE cū Atheniēsū scelerata demētia tristē de-
 capite eius sniam tulisset fortiq; aīo & cōstati
 uultu potionē ueneni e manu carnificis acce-
 pisset admoto iā labris poculo uxori xātippae iter fla-
 tū & lamētationē uociferati innocētē eū p̄imi, qd ergo
 iqt nocētī mihi mori satius eē duxisti: O imēsā illā sa-
 piētiā q; ne ipse qdē uitae excessu obliuisci sui potuit.

De Solone.

LI Ge q; prudēter Solō neminē dū adhuc uiue-
 ret beatum dici debere arbitrabatur q; ad ul-
 timum usq; fati diem ancipiti fortunae subi-

dies homini est: dicitur beatus ante obitum nemo supremam funera debet. Rogus: mors & respicit ad historiam suam predictam: rogam dixit mortem a precedente quod sequitur: nam rogis semper imponebant mortui apud maiores.

De cum ex amicis quaedam grauius merentem uideret in arce produxit hortatusque est ut per oes subiectorum adificiorum partes oculos circumferret: quod ut factum aduertit: cogitatum nunc tecum inquit quod multi luctus sub his tectis & oli fuerit: hodieque uersentur: in sequentibusque seculis sint habituri: ac omittite mortaliu incommoda tanquam propria deflere: qua consolatione demonstrauit urbes esse humanarum cladium cosepta miseranda.

ecti essemus: felicitatis ergo humanae appellationem rogas consumat qui se in cursu malorum obiicit.

De eodem Solone.

De cum ex amicis quaedam grauius merentem uideret in arce produxit hortatusque est ut per oes subiectorum adificiorum partes oculos circumferret: quod ut factum aduertit: cogitatum nunc tecum inquit quod multi luctus sub his tectis & oli fuerit: hodieque uersentur: in sequentibusque seculis sint habituri: ac omittite mortaliu incommoda tanquam propria deflere: qua consolatione demonstrauit urbes esse humanarum cladium cosepta miseranda.

De eodem Solone.

De aiebat si in unum locum cuncti mala sua contulissent futurum ut propria deportare domum quam ex communi miseriarum aceruo portionem suam ferre mallet: quo colligebat non oportere nos quae fortuito patiamur precipue: ut intolerabilis amaritudinis iudicari.

De Bia prienensi.

Bias autem cum priam eius Priensem hostes inuasisset oibus quos modo saeuitia belli incolumes abire passa fuerat preciosarum rerum pondere honestis fugientibus: interrogatus quid ita nil ex bonis suis secum ferret: ego uero inquit bona mea mecum porro. pectore enim illa gestabat non humeris: non oculis uisenda sed estimanda animo quae domicilio mentis inclusa nec mortaliu: nec deorum manibus labefactari queunt: & ut manentibus praesto sunt: ita fugientes non deserunt.

De Platone philosopho.

Am Platonis uerbis abstracta sed sensu preualens sententia qui tum demum beatum orbem terrarum futurum praedicauit cum aut sapientes regnare aut reges sapere coepissent.

De quodam Rege.

Rex est ille subtilis iudicii quem ferunt traditum sibi diadema prius quam capiti imponeret retentum diu considerasse ac dixisse. O nobile magis quam felicem pannum quem si quis penitus cognoscat quam multis sollicitudinibus & periculis & miseriis sit referendus: ne humi quidem iacentem tollere uellet.

tur: nam hoc in primis quam si simile superiori dicitur solebat: multa quae audienda: pauca uero dicenda quoniam hominibus os unum & aures duas natura dedisset: rursus iniuriam illam infamem esse inferentem non patienti. Item cum incidisset in obiectatorem & maledicentem ab eo quamprimum fugiens ait: tu linguae tuae seruus es: ego uero mearum aurium

comoda tanquam propria. Oui. Neque enim fortuna querenda sola tua est: similes aliorum respice casus. Mitius ista feres. Incommoda: humanos casus. Cosepta: quasi quaedam ouilia & claustra.

De aiebat si in unum locum cuncti mala sua contulissent futurum ut propria deportare domum quam ex communi miseriarum aceruo portionem suam ferre mallet: quo colligebat non oportere nos quae fortuito patiamur precipue: ut intolerabilis amaritudinis iudicari.

Bias autem. Hoc exemplum & Cicero ponit primopropria. ubi arguit ab auctoritate diuitias appellari non debere nec esse bona quae cum aliorum tibi biantis maxime testimonio probat cum dicit nec non saepe illum laudabo sapientem biantem: ut opinor. hoc idem dixit quia sunt nonnulli qui dicunt non biantem sed pittacum fuisse quod noiaf inter. vii. sapientes cuius cum priam priensem cepisset hostis caeterique ita suggereret: ut multa de suis bonis asportaret cumque esset admortuus a quodam: ut idem ipse faceret. ego uero inquit facio: nam omnia mea mecum porro. Ille haec ludibria fortunae ne sua quae putauit quae & nos et appellamus bona. Honestis: passis & oneratis: sed iter oneratum & honestum hoc iter est quod oneratum per quicquid potest passus honestus cui onus ipsum honore est & alterum quod aspirat uide licet honestus alterum oneratum sine aspiratioe exarat. Omnia uirtutes quae sola bona sunt: & sua cuiusque uere dici possunt: quae nulla ratione possunt amitti: ut saepe dictum est. Labefactari: commoueri: corrumpi: subduci.

Am Pla. breue platonis dictum: sed sapientia plenum: quod tu res humanas stabiles fore dixit. mundumque beatum: si aut sapientes regerent aut reges saperent: quod Laetius diu. isti. affirmat. dicit. Pla. dixit beatas ciuitates fuisse futuras: si aut philosophi regnarent aut reges philosopharentur. Abstracti. breuis & precisa.

Rex est ille: De huius regis nomine nulla fit apud Plutarchum mentio nec apud alios quos ipse legeri. Diadema: honor & redimiculum capitis est a ligando dictum. Nobile: quia reddit homines claros. Quae foet. quia plus amaritudinis sentiat quam felicitatis. Humi tollere: ne dum cum labore & periculis.

Vid Xenocratis: Huius philosophi & alia per hoc rursus dicta sapienter multa leguntur.

OLL

OLL

OLL
Biantis
dictum

OLL

OLL
Regis
gnare
dictum
Regum
sollicitudines

OLL

dominus sum pari ratione cum uidisset duci furem ad supplicium dixit fures maiores trahunt supplicio minores.

OLI

Ristophanis, hic scriptor tragœdiarum fuit q̄ i tragœdia q̄dā piclê atheniensi ducē ex iseris excitatū ita loquētē iroducit nō oportere i urbe nutriri leonē, si at sit alitus obseq̄ ei cōuenire hic sapiēter mōuit athēiēs in comœdia coercēdos, s̄cē nobilissimos adolescētes ne nimia idulgentia insolentiores facti postmodū fiant intolerabiles q̄a stultū & iutile sit q̄s uires ipse nutrieris eas nō uelle pati, & Obrectare: resistere,

OLI

Deū nec hominum facta nec cogitata fallūt

Irifce: thaletis snia nō mō sapiēs: sed et religiosa & cristiana q̄ hoies nō facere sed necogitare qdē turpe q̄c̄q̄ debeāt, nā i terrogat an deū fallerēt facta mortaliū sed nec cogitata qdē r̄ndit: q̄a d̄ oia nouit & hūanæ mētis arcana: uī ues extāt i hāc sniam. Cū qd turpe facis si me p̄sente rubescis, Cur p̄sente deo nō magis ipse rubes? Pacu, idem sensisse uidet qui ait Iouis oculus omnia cernens uidit q̄ & ciuitates i terius gerunt, & Manus: quantum ad facta, & Mentis: quantum ad cogitata.

OLI

Nicæ filia: Sapiēter hoc themistoclis dictū fuit q̄ cū a uiro quodā cōsulere nūqd filia suā pauperi sed p̄bato an diuiti sed i ornato uiro locaret: respōdit se malle uirū pecunia q̄ pecuniā uiro idigētē, uoluit hois notare stulticiā q̄ dubitaret uirtutē p̄ferre diuitiis, hoc idē C. li. ii. off. te stat. dicit, nā si res i cōtentionē ueniet nimirū themistocles auctor adhibēdus q̄ cū cōsulere utrū bono uiro pauperi an nimis p̄bato diuiti filia, collocaret, ego iqt malo uirū q̄ pecunia egeat q̄ pecuniam quæ uiro, & Collocaret: nuptiū daret, & Legeret: pro eligeret.

OLI

Ge philippi: hoc et i uita ale. legis q̄ cū eēt adolescēs liberalitate qdā ductus ut popularē factionē acquireret mūeribus ad se trahere conabat p̄ripes macedonū q̄ ubi itellexit p̄ per l̄ras admōuit filiū amicos pecunia cōparos nunq̄ fideles eē cōsueuisse, p̄dit at̄ ipsius uerba q̄b̄ usus ē ad filiū, sapiēter qdē Phi. nā si amoris cām pecunia faceret deficiēte pecuniā i q̄ bēiuolētia p̄sistit amor eē desisteret, C. li. iii. p̄clar̄ iqt i epistola qdā alexādrū filiū Philii, accusat q̄ largitiōe bēiuolētia macedonū: cōsectet q̄ te malū iqt rō in istā spēm iduxit: ut eos tibi fideles putares fore quos pecuniā corrupisse tu id agis ut macedōes nō te regē suū sed ministrū & p̄bitorē putēt: q̄ sordidū regī melius ē q̄ largitiōe corruptelā dixit eē, sit, n. deterior q̄ accipit atq̄ ad idē semp̄ expectādum paratior: & ita quis Philii, sentiret auus tamen alexandri & ipse Phi. non bello sed largitiōe magnam græciæ partem obtinuit.

OLI

Ristoteles, hāc uerba sūt Ari. ad mōnētis calistenē: quē ad alex. mittebat cū illū ipse seq̄ nō posset discet i auri bus regū aut iocūda d̄e aut silētiū, seruare, nā silētiū te tutiorē iocūditas gratiorē faciet q̄ tamē calistenes nō seruauit: nā cū ale. p̄sas uicisset & more gētis illius macedones suæ iā libertatis obliti alex. adorā cepisset, Caliste, id ut faceret nunq̄ adduci potuit, Sed cū in conuiuiō Alexāder oibus adorantibus poculū porrexisset calestini q̄a nō adorauerat nō porrexit q̄ graui ter ferēs tacitus nō tulit sed alexandru uil tro uehementer rephendit q̄ omi ssis macedonicis morib̄ se p̄sage deliciis lasciuissq̄ dedisset quo idignatus ale. obiecto illi falso crie q̄ hermolai cōiuratiōis auctor extitisset i carcerē conuici iussit, ubi p̄dictu

Calli sthēis mors

De Xenocrate philosopho.

Quid xenocratis responsum q̄ laudabile: cum maledico sermoni quorū dā summo silentio interesset: uno ex his quærente cur solus linguam suam cohiberet, quia dixisse me inquit aliquando poenituit: tacuisse nunquam.

De Aristophane.

ARistophanis quoq̄ altioris ē prudētia p̄ceptū: q̄ i comœdia introduxit remissum ab inferis atheniensem Periclem uaticinantē nō oportere i urbe nutriri leonē: si autē sit alitus obseq̄ ei cōuenire, monet, n. p̄cipuæ nobilitatis & cōcitati i genii iuuenes refranent nimio uero fauore ac p̄fusa idulgentia pasci quo minus potentiā obtineāt ne i pediant, qd̄ stultū & inutile s̄t eas obrectare uires q̄s ipe foueris.

De Thalete philosopho.

MIrifce etiam Thales, nam interrogatus an facta dominum deos fallerent: ne cogitata inquit: ut non solum manus sed etiam mentes puras habere uellemus, cum secretis cogitationibus nostris cœleste numen adesse credidissemus ac ne quod sequitur quidem minus sapiens.

De Themistocle.

VNicæ filia pater, Themistoclem consulebat utrum eam pauperi: sed ornato an locupletis: sed parū probato collocaret: cui is malo inquit uirū pecunia q̄ pecuniam uiro idigētē: quo dicto stultū monuit: ut generū potius q̄ diuitias generi legeret.

De rege Philippo patre Alexandri.

AGe philippi q̄ p̄babilis epistola i qua alexādrū quorundā macedonū beniuolentiam largitiōe ad se attrahere conatū: sic i crepuit, q̄ te fili ratio in hanc tam uanam spēm induxit: ut eos fideles tibi futuros existimares: quos pecuniā ad amorē tui compulisses: a charitate istud p̄statur. At uero auus Philippus maiore ex parte mercator græciæ q̄ uictor.

De Aristotele philosopho.

ARistoteles at̄ Calistenē auditorē suū ad alexandru mittens monuit ut cū eo aut q̄ rarissime: aut q̄ iucūdissime loqueret, quo. s. apud

lari morbo cōsumptus ē: alii cruci affixū fuisse tradūt. Cares uero refert septē mēses ī cōpedibus seruātū ob nimīā ar/
uinā cōcreto pedore ac sordibus suppremu diē obiisse. Iustū uero dicit q̄ eū trūcatis crudeliter māib⁹ abscissisq; au/
ribus ac naso labiisq; deforme ac miserādū spectaculū oībus reddidit. isupq; iussit eū cū cane ī cauea clausum adme/
tū ceteroq; circūferri & tūc lysimacū miseratiōe cōmotū uenenū ei remediū calamitatū dedisse: ob q̄ rē idignatū
Alexandrū iussisse lysimacū obici ferocissimo Leoni deuorādū quē lysimacū: māu māipulo iuoluta & in os eius i/
missa erreptaq; ligua necasse cui⁹ rei admiratiōe motū Alexā. eū liberasse ferūt. sero pēituit calistenē saluberrima

regias aures uel silentio tutior uel sermone esset acce/
ptior: at ille dū Alexandrum persica macedonum salu/
tatione gaudētē obiurgat & ad macedonicos mores i/
uitum reuocare beniuole perseuerat spiritu carere ius/
sus seram neglecti salubris consilii pœnitentiam egit.

De eodem Aristotele.

Adem Aristoteles de semetipso ī neutram par/
tem loqui debere prædicabat: quoniā lauda/
re se uani uituperare stulti esset. Eiusdem est
uulissimū p̄ceptū: ut uoluptates abeūtes cōsideremus:
q̄s qdē sic ostēdēdo minuit. fessas. n. pœnitētiāq; ple/
nas ais nostris subiicit: quo minus cupidā repetantur.

De Anaxagora philosopho.

Nec parū prudenter anaxagoras īterroganti
cuidam quis nam esset beatus: nemo inquit
ei ex his quos tu felices existimas: sed eum ī
ipso numero qui a te ex miseris constare creditur: non
erit ille diuitiis & honoribus abundans sed aut exigui/
ruris: aut non ambitiosā doctrinā fidelis ac pertinax
cultor in secessu q̄ in fronte beatior.

De Demade.

Demadis quoq; dictū sapiēs nolentibus enim
atheniensius diuinos honores Alexādro de/
cernere: uidete inq̄t ne dum cœlū custoditis:
terrā amittatis.

De Anacharsis.

Quam porro subtiliter Anacharsis leges ara/
nearū telis cōpabat: nā ut illas ī firmiora aia/
lia retinerē ualētiora trāsmittere ita his humi/
les & paupes cōstrigi diuites & p̄potētes non alligari.

De Agesilao.

Nihil ēt Agesilai factō sapientius siquidem cū
aduersus rēp. lacedæmoniorum conspiratio
nem ortam noctu comperisset leges lycurgi
continuo abrogauit quæ de indemnatis suppliciū su/
mi uetabant cōprehensis autem & interfectis fontibus
easdem uestigio restituit: atq; utrūq; simul puidit ne
salutaris animaduersio uel iniusta esset uel iure impe/
disse agesilai. sed fugitiuos ex acie a captis pœna liberasse dicit Plu. sublati tātisq; lycurgi legib⁹ dū absoluerēt: qd
uē uerisimile eē: lex. merat ut ex acie fugiētes capite punīrent. Cū igit apud leutras pugnatū eēt acri certamie hic a
thebais: īde a lacedæmoniis & thebani duce epaminūda lacedæmoniōq; exercitū fudissent atq; fugassent omnes qui
ex acie fugerāt ī iudiciū protrahunt qui lege captis pœne uidebantur obnoxii tunc euphori timētes ne si sumpto

p̄ceptoris sui p̄cepta cōtēpsisse. nā si morē gessis/
set Alexādro nunq̄ tā crudeles pœnas dedisset.
Idē de semetipso. Negabat Arist. quēq; de se/
metipso laudādo aut uitupādo loq̄ debere cū al/
ter uani alter diceret stulti hoīs eē. Eiusdē uti/
p̄ce. Pari rōne dicebāt uoluptate tūc fines dilige/
ter p̄sīdrādos ut cū turpissimos amarissimosq;
noueris nō eas tātope expectemus. sunt. n. uo/
lupratū fines amaritudine penitētiāq; referri.

Nec parū. Interrogatus Anaxagores
q̄s nā beat⁹ eēt sapiēter respōdit ne/
minē ex his quos foelices eē putant
hoīs sed his q̄ puo p̄tēti sunt: quos
uulg⁹ miseros & putat & dicit. foelicitatē mētis
ītelligebat nō eā q̄ ī opib⁹ aut dignitatib⁹ falso
putabat. Nō. a. do. ut q̄ doctrinā studet nō am/
bitiōis sed uirtutis cōsequēdāq; sciā grā studet.
In secessu. hoc ē ī pectore & sui ipsi⁹ cōsciētia.

Demadis. Hic orator fuit p̄stātissim⁹
tpe demosthenis q̄ p̄nestinā orauit:
& cū athenis eēt atq; ī senatu p̄mul/
gatū foret ut alexāder ī nūero deoq;
& p̄ filio iouis haberet idq; atheniēses egre fer/
rēt & oīno recusatē ī mediū p̄cessit & dixit. ui/
dete atheniēses nedū cœlū custoditis terrā amit/
tatis. i. Alexāder iratus uos p̄dat: hic ut legiē ī ui/
ta demosthēis. orator fuit demosthene maior:
hūc. A. Geli. xi. c. dicit accepisse a r̄ge. x. talēta ut
taceret: quo tpe iqt tragœdus sibi glæ ducebat
talētū magnū sibi ob unā fabulā datū eē: hō hic
eloq̄ntissim⁹ suæ ciuitatis demades ei respōdit
se dī mix tibi uī ut tacerē. x. talēta a r̄ge accipi.

Quā por. Hic anacharsis ut refert Ari/
stus fuit ex sciētiāq; gāe. Sapientiaē
admirāda: ut C. mēinit li. ult. tusc.
q̄nū: imo affirmat Herod. iiii. hist.
nemine schitis sapientē audisse p̄ter hūc unū
quē sapiētissimū fuisse testat: sed teste Iosepho.
li. ii. ad grāmaticū: cū e grācia reuertere ad su/
os & conare suis iducere græcoq; leges a fr̄e in/
uēatiōe sagitta p̄cussus īterit dicēs se grā eloq̄
& disciplinā ī grācia seruātū: ob illa ī priā p̄r cū
igit hic ex eo q̄rere cur nō eēt tibicines ī thra/
cia: r̄ndit. q̄a nec uires hoc ē uinū. Cōparabat.
hic leges telis araneaq; q̄a quēadmodū araneaq;
telā miuta aialia detinet a maiorib⁹ dilacerāt.
Ita quoq; leges hoīs paupes & miseros deter/
rēt: magnos & p̄potētes nō ita. Infirmiora. ut
fucos oestrum. Perpotens. ualde potens. qui
ciuicam conditionem excedunt.

Nihil ēt. a. s. i. Multū diffētit a Pluthar/
cho Vale. nō. n. cōiuratores deprehe/
les

disse agesilai. sed fugitiuos ex acie a captis pœna liberasse dicit Plu. sublati tātisq; lycurgi legib⁹ dū absoluerēt: qd
uē uerisimile eē: lex. merat ut ex acie fugiētes capite punīrent. Cū igit apud leutras pugnatū eēt acri certamie hic a
thebais: īde a lacedæmoniis & thebani duce epaminūda lacedæmoniōq; exercitū fudissent atq; fugassent omnes qui
ex acie fugerāt ī iudiciū protrahunt qui lege captis pœne uidebantur obnoxii tunc euphori timētes ne si sumpto

les
ar. negat
hys
ut. vifup

OLI.

Beat⁹
qui

OLI.

OLI.

Leges
arane
arum
telis
simi
les
OLI.

de his omnibus supplicio nō essent qui deinde patriā armis tutarent consumpta, sex maiori parte iuuentute. Age filii super hac re sniam iudiciūq; expectabant: qui sapienter & legibus & saluti patriæ cōsuluit: non, n. inquit lator ero aliarum legum cū his nec abrogare quicq; nec addere nec diminuere possim: sed bene res se habebit si omiſſis hodie licurgi legibus cras illas seruauerimus. Conspirationem: conspiratio malorum coniuratio. Abrogauit: euomit subuertit. Vel iniusta: si contra leges facta. Vel iure impediretur: si lege perfici non posset.

OLI

S

Ed nescio: post canēsem pugna cū hānibal nunciū carthaginē misisset de rebus in Italia p̄spere gestis,

atq; is oīa diligēter & accurate expoſuisset: i senatu hānibalē. s. cū sex ipe ratorib; quorū q̄ttuor cōsules duo

dictatores ac magistri eqtū fuerāt: cū sex cōsularibus exercitibus acie cōfluxisse: occidisse supra cc. milia cepisse supra, l. milia hostiū ex q̄ttuor cōsulibus duos occidisse ex duobus fauciū alterū: alterū toto amisso exercitu cū, l. hominibus effugisse. Magistrū eqtū q̄ consularis potestatis sit fusum fugatūq; dictatōrē q̄ se in acie nunq; cōmiserit unicū haberi ipatorē brutios apulos samnitum & lucanorū partem defecisse ad p̄nos. Capuā quæ cāpaniæ caput est: hannibalē eē ad quarū rerū fidē maiorēq; lætitiā effundi iussisse i uestibulo curiæ annulos aureos quos tantūmodo ciuium Romanorū fuisse dicebat tantus autē erat aceruus: ut modios tres explisset dicat. tum interrogatus est hāno Brachinæ factioni semp̄ aduersus, nū demū p̄ceneret se belli suscepti aduersus Romanos deditq; hannibalem iuberet: unq; se dedisse respōdit. neq; desitutum p̄ceneret: atq; suū imperatōrē accusare donec uiderit bellum illud aliqua tollerabili conditione finitū. deinde cum interrogasset ex nuncio qui apud cannas ad iternitionē imperij Ro. pugnatū eē dicebat: totāq; italiā a Romanis defesse, & nunq; ex latini nominis populus defecisset & si quis homo ex q̄nq; & triginta tribubus ad hannibalē trāsfugisset an Romani legatos ad hānibalē de pace misissent: aut ullam pacis mētionem fecissent: cū hęc omnia negasset nunciū esse facta bellū inq; tam integrum habemus q̄ habuimus: qua die hannibal italiā est ingressus: quare censeo legatos de pace q̄primū mittēdos cū eā habituri simus cōditōib; nobis honestioribus q̄ illis qd' si fecisset nec eo

diretur: itaq; ut semper eē possent aliquādo nō fuerūt. De Hannone.

S

Ed nescio an hannonis excellentissimæ prudentiæ consiliū. Magone enī canēsis pugnae exitum senatui p̄enorū nunciante: inq; tāti successus fidem annulos aureos trium modiorum mēsuram explentes fundente: qui interfectis nostris ciuibus detracti erant: quæsiuit an aliquis sociorum post tantam cladem a Romāis defecisset: atq; ut audiuit neminem ad hannibalem transisse: suasi ut protinus legati Romam per quos de pace ageretur mitterentur: cuius si sententia ualuisset neq; secundo punico bello uicta carthago: neq; tertio deleta foret.

De Herennio pontio samnite.

N

Ec samnites quidem paruas p̄enas consimilis erroris p̄penderunt q; Herenni pontii salutare consilium neglexerant: qui auctoritate & prudentia cæteros præstans ab exercitu & duce eius filio suo consultus quid nam fieri de legionibus Romanis apud furcas caudinas inclusis deberet: inuiolatas dimittendas respondit. postero die eadem de re interrogatus deleri eas oportere dixit: ut aut maximo beneficio gratia hostium emeretur aut grauissima iactura uires confringerentur: sed improuida temeritas uictorū dū utrāq; partem spernit utilitatis: sub iu-

bello tributaria popul. Rom. facta fuisset nec tertio funditus euerſa. Triū modiorū mēsurā. Liui. libro tertio decados secundi punici belli ad fidem inquit deinde lætarum rerum effundi iussit in uestibulo curiæ annulos aureos: qui tantus aceruus fuit: ut metietibus uisum fuerit: supra tres modios expleſſe sunt quidam auctores: fama tenuit quæ propior est uero haud plus fuisse modio. Plini. natu. histo. li. xxxiii. p̄miscui sexus alterum secūdo punico bello. neq; n. aliter potuissent trimodia illa annulorum carthaginem ab hānibale mitti: unde extat planissimum exemplum dici hic modius & hoc modium: cum Liui. dixerit tres modios. Plini. uero trimodia. Suasi protinus: ut legati de pace. Nouerat iste Romanorum ingenia qui excitabantur cladibus.

N

Ec samnites: bello samnitico. T. Veturius & A. Postumius consules cum exercitum duxissent in samnium, p̄otius herennius samnitum imperator milites decem pastorum habitu mittit: pecoraq; diuersos alium alibi pascere iubet: haud procul Romanis præſidiis & cum inciderūt in prædatōres ut idē omnibus sermo constet legiones samnitium in apulia esse luceriam omnibus copiis circumſedere nec procul abesse quin ui capiant. iam etiam rumor iste antea de industria uulgatus uenerat ad Romanos sed fidem auxere captiui eo maxime q; sermo inter omnes congruebat non erat dubium quin Romanus opem ferret lucerinis bonis & fidelibus sociis simul ne apulia omnis ad præsentem terrorem deficeret: ea modo qua irent consultiatio fuit: nam duæ erant uiæ: altera præter oram maris superi longior sed tutior: altera per caudinas furculas breuior sed angustior: & periculorior. Consules: ut maturius opem ferre possent sociis: per caudinas furculas iter facientes in locum periniquum lapsi sunt. unde nec progredi nec egredi possent. Samnites igitur cum exercitum Romanum inter montes inclusum haberent nesciebant in tam lætis rebus inire consilium quid de Romanis inclusis faciēdū eēt. Itaq; uniuersi herentiū p̄otii ipatoris patrē p̄ litteras cōsulēdū cēsuerūt. lā is grauior annis nō militaribus solū: sed ciuilib; quoq; abscesserat muerib; i corpore tamen affecto uigebat ut ai cōsiliū. Is ubi accepit ad

OLI,
Herennii p̄otii samnitis egreſſie dictum

Samnites nota

furculas caudinas inter duos saltus clausos exercitus Romanos cōsultus ab nuncio filii cēfuit oēs inde q̄ primū in/ uiolatos dimittendos quæ ubi spreta sententia est: remisso nuncio iterū cōsultus censuit ad unum omnes interfi/ ciendos quæ ubi tam discordia iter se ueluti ex ancipiti oraculo data respōsa sunt: placuit senem in castra duci & in/ consilium admitti: q̄ aductus uocatusq; in consilium ita ferme locutus est: ut nihil de sentētia sua mutaret: causas tantū adduceret priore se consilio q̄ optimū duceret: cū potentissimo populo pingens beneficiū perpetuā firmare pacem amicitiaq; altero consilio in multas ætates, quibus amissis duobus exercitibus: haud facile uires Romana

gum missas in perniciem suam accendit. multis & ma/ gnis sapientiæ exemplis paruulum adiiciam.

De cretensibus.

Retenses cum acerbissima execratione ad/ uersus eos quos uehementer oderunt uti uo/ lunt: ut mala consuetudine delectentur op/ tant modestoq; uoti genere efficacissimū ultionis eue/ tum reperiunt. Inutiliter enim aliquid concupiscere & in eo p̄seueranter morari: exitio ea uicina dulcedo est.

Vafre dicta aut facta. Cap. III.

St aliud factorū dictorūq; genus a sapiē/ tia proximo deflexu ad uafre nomē pro/ gressum: qd' nisi fallaciæ uires assumpse/ rit fidē p̄positi nō iuēit: laudēq; occulto magis tramite q̄ aperta uia petit.

De quodam Antistite Romano.

Seruo Tullo regnante cuidam patrifamiliæ i agro sabino p̄cipuæ magnitudinis & exi/ miæ formæ uacca nata ē: quā oraculorū cer/ tissimi auctores in hoc a diis immortalibus editam re/ sponderunt: ut quisquis eam auentinenſi dianæ imo/ lasset eius patria totius terrarum orbis imperiū obti/ neret: lætus eo dominus bouem cum summa festina/ tione Romam actā maētandam in auentino ante arā Dianæ constituit: sacrificio sabinis regimen humani generis daturus: de qua re Antistes templi certior fa/ ctus religionem hospiti itulit: ne prius uictimam cede/ ret: q̄ se p̄ximi amnis aqua abluisset: eoq; alueū tybe/ ris petēte uaccā ipse imolauit: & urbē nostrā tot ciui/ tatum: tot gentium dominā pio sacrificii furto reddit.

De Iunio Bruto.

Vo i generi acuminis i primis iuni? Brut? re/ ferendus. nā cū a rege Tarq. auūculo suo oēm nobilitatis idolē excerpti iterq; cæteros etiam

peruenerat ad antistitē fanī dianæ. Sabius ut primum apta sacrificio dies uisa est. Bouem Romam actam deducit ad fanum dianæ: & ante arā statuit. Ibi antistes Roman? cū eū magnitudo uictimæ celebrata fama mouisset me/ mor rñsi. Sabinū ita alloq̄. Quid nā tu hospes paras icestū sacrificiū dianæ facere q̄ntu añ uiuo p̄fuderis flumie: isti ma ualle p̄fluit tyberis: religiōe tactus hospes q̄ oia: ut p̄digio rñderet euet? cupet rite facta extēplo descēdit ad ty/ beri. iterea Roman? imolat dianæ bouē. Id mire gratū regi ac ciuitati fuit. Editā natā: Auētinesī dianæ: cuius tē/ plū erat in auētino mōte. Religionē: metū religiōis ne deā offenderet si eā illotis manibus immolaret.

Vo in genere. Liui. li. i. portētū inq̄ terribile uisum i regia. Anguis ex columna lignea elapsus cū terrore ac fugam fecisset in regiam ipsius regis non tam subito pauore perculit pectus quam anxius imple/ uit curis. Itaq; cū ad publica p̄digia etrusci tātū uates adhiberent hoc ueluti domestico exterritus uisu

res bello differre. Tertium nullū consiliū eē: Cū filius aliq; principes percunctādo exquirerēt: quid si media uia consilium caperetur: ut & di/ mitterent icolumes & leges iure belli uictis i/ ponerent. Ista quidem sententia inquit ea est q̄ neq; amicos parat neq; inimicos tollit. Seruate modo quos ignominia irritaueritis: ea est Ro/ mana gens q̄ uicta gescere nesciat uiuet semper in pectoribus illorū qcquid istuc presens neces/ sitas iniūxerit neq; eos ante multiplices pœnas expetitas a nobis quiescere sinet. Furculas ca/ a caudino oppido dictas sibi p̄pinquo. In p/ niciē suā: q̄ ut dictū ē in ca. de humanitate Ro/ mani sub iugū & cū singulis uestimentis abire permissi turpi foedere icō: sic irritati sunt hac ignominia ut dediti foederis auctoribus & ab hoste non receptis reparatoq; exercitu multo grauiorē q̄ acceperant hostibus cladē itulerint.

Retenses cū: Cretēses optare & im/ præcari solebāt his quos maxime oderāt ut mala cōsuetudie delecta/ rent quotienscūq; grauē ab aliquo populo iniuriā accepissent dicebant utinā mala consuetudine delectemini & sub hac tā dulci & leui iprecatione ingens malū latebat: nā qui uo/ luptate delectant se ipsos cōficiunt. Oderant: capitales hostes habebāt. Inutiliter n. mala cō/ suetudo nihil aliud est nisi cū aliquid inutiliter concupiscimus & in eo perseueranter immora/ mur. Efficacissimum: ualidissimum.

St aliud: Nūc de Vafre dictis aut fa/ ctis dicere incipit: & dicit hoc cū su/ periore iungēdū eē sed i hoc differ/ re: q̄ hæc nō sine dolo fieri possunt ē. n. uafre dictū cū aliud dicimus & aliud innui/ mus. A sapientia p̄ximū: q̄ a sapientia proce/ dit: sed sapiētia conuicta est fallacia. Vafrum: quasi ualde afrum dicitur: nam constat afros calidissimos fuisse. Occulto dolo, uersutia, Aperta uia: simplici uia ac si diceret uirtute.

Seruo. Liui. ab urbe cō. Bos igt i sabinis nata cuidā p̄fisa, dē mirāda magnitudie ac specie. Fixa p̄ multas ætates cornua i uestibulo tēpli diæ mōumētū ei fuere miraculo habita: ut erat res p̄digii loco ē & cecinere uates cuius ciuitatis eā ciues dianæ imolassent ibi fore ipiū. Id carmen

Furcu/ læ cau/ dinæ

OLL

OLL

Vafri/ afri cal/ lidi

OLL

Delphos ad maxime inclytum in terris oraculum mittere statuit: neq; responsa fortium ulli alii committere au-
sus duos filios per ignotas ea tempestate terras ignotiora maria in græciam misit: Titus & Aruns profecti comes
his additus. Lunius Brutus tarquinia sorore regis natus iuuenis alius ingenio quam cuius simulationem indue-
rat. Is cum primores ciuitatis in quibus fratrem suum ab auunculo interfectum audisset: neq; animo suo quicquã
regi timendum: neq; in fortuna concupiscendum relinquere statuit cõtemptuq; tutus esse: ubi in iure parũ præ-
sidiũ esset: ergo ex industria factus ad imitationem stultitiæ: cum se suaq; præde esse regi sineret. Bruti quoq; haud

abnuic cognomen: ut sub eius obtentu cogno-
minis: liberator ille Po. Ro. animus latẽs apert-
retur tẽpore suo. Is tum a tarquinis ductus del-
phos ludibrium uerius q̃ comes aureum bacu-
lum inclusum corneo cauato ad id baculo: tu-
lisse donum Apollini dicitur per ambages effi-
giẽ ingenii sui: quo postq̃ uetũ est perfectis pr̃s
mandatis cupido icessit animos iuuenum sci-
scitandi ad quẽ eorum regnum Romanũ esset
uenturum: ex infimo specu uocẽ redditã ferũt.
Imperium summum Romæ habebit: qui ue-
strum primus o iuuenes osculum matris tulerit.
Tarquinii ut Sextus qui Romæ relictus fue-
rat ignarus responsi: experisq; imperii esset rem-
summa ope taceri iubent: ipsi iter se uter prior
cum Romam redissent matris osculũ daret sor-
ti permittunt: Brutus alio ratus spectare pythi-
cam uocem: uelut si prolapsus cecidisset terrã
osculo contigit. scilicet q̃ ea communis mater
omnium mortalium esset. Indolem excerpti:
Incrementum uirtutis: hoc est omnes nobiles
uirtutis specimen & incrementum præ se ferẽ-
tes carpi & ex aliis deligi ad mortem. Vege-
toris ingenii: magis uiuidi & acutioris ingenii.
Qui ante omnes matris osculũ dedit: Ouidius
fastorum libro secundo Consulitur Phoe-
bus fors est ita reddita: matris Qui dederit pri-
mus oscula uictor erit. Perinde atq; tãquam
casu lapsus: id est tãquã si pede offenso lapsus es-
set. In fastis: in libris i quibus annua gesta de-
scribebantur & omnes magistratus.

fratrẽ suũ q̃ uegetioris ingenii erat interfectũ aduerte-
ret: obtusi se cordis esse simulauit: eaq; fallacia maxias
uirtutes suas texit: profectus etiam delphos cum Tar-
quinii filiis: quos is ad Apollinẽ pythium muneribus
sacrificiisq; honorãdum miserat: aurum deo noie doni
clam cauato baculo inclusum tulit: quia timebat ne si-
bi cœleste numen aperta liberalitate uenerari tutum
non esset: peractis deinde mandatis patris apollinẽ iu-
uenes consuluerũt: quis nã ex ipsis Romæ regnaturus
uideretur. At is penes eũ summam urbis nostræ pote-
statẽ futuram respondit: qui ante oẽs matris osculum
dedit. Tunc Brutus perinde atq; casu prolapsus de
industria se abiecit: terramq; cõmunem oĩum matrem
existimans osculatus est qd̃ tam uafre telluri impressum
osculũ urbi libertatẽ: Bruto primũ i fastis locũ tribuit.

De Scipione superiore.

Cipio quoq; superior p̃sidiũ calliditatis aple-
xus ẽ. Ex sicilia. n. petens africã cũ ex fortissi-
mis peditibus Romanis trecẽtorum equitũ
numerũ cõplere uellet: neq; tã subito posset eos instrue-
re: qd̃ t̃pis angustia negabant sagacitate consilii asse-
cutus est: nãq; ex his iuuenibus quos secũ ex tota sici-
lia nobilissimos & ditissimos: sed inermes habebat ad
se uocatos trecentos speciosa arma & electos equos q̃
celerrime expedire iussit: uelut eos continuo secum ad
oppugnandam carthaginẽ euecturus: qui cum impe-
rio ut celeriter ita longinqui & piculosi belli respectu
sollicitis animis paruissent: remittere sese Scipio illã
expeditionem si arma & equos militibus suis tradere
uoluissent edixit. rapuit conditionem imbellis ac timi-
da iuuentus instrumnetoque suo cupide nostris cessit.
Ergo calliditas ducis prouidit ut si quod protinus im-

OLI.
Scipio
trecen-
tos eq̃-
tes
Rom.
sine pu-
bli pen-
sa ar-
mauit

Cipio uero. Scipio postq̃ i siciliam
uenit traiecturus in africam uolun-
tarios milites ordinauit centuriatq;
ex his. ccc. iuuenes florẽtes ætate &
uirium robore inermes circa se habebat: igno-
rantes quem ad usum neq; centuriati: neq; ar-
mati seruarentur: tum ex totius Siciliæ iunio-
rum numero principes genere & fortunis tre-
centos equites qui secum in africam traiecerẽt
legit diemq; his qua equis armisq; instructi atq;
armati adessent edixit. Grauis ea militia pro-
cul domo terra mariq; multos labores magna
pericula allatura uidebatur: neq; ipsos modo
sed parentes cognatos eorum ea cura angebat
ubi dies quæ dicta erat aduenit. arma equosq; ostenderunt. Tum Scipio renuncians sibi dixit quosdam equites si-
culorum tanquam grauem & duram horrere eam militiam Si qui animati essent: malle eos se iam tum fateri q̃
postmodum querentes segnes atq; inutiles milites reipublicæ esse: expromerent quid sentirent: cum bona uenia
se audirum: ubi ex his unus ausus est dicere: se prorsus si sibi utrum uelit liberum eẽt nolle militare: tum Scipio
& quando inquit adolescens quid sentire non dissimulasti uicarium tibi expedio iam cui tu arma & equum cæ-
teraq; instrumenta militiæ tradas: & tecum hinc extemplo domum ducas exerceas docẽdum cures equo armisq;
læto conditionem accipienti: unum ex. ccc. quos inermes habebat tradit: ubi hoc modo exauctoratum equitem
cum gratia imperatoris uiderũt: se quisq; excusare & uicarium accipere: ita trecentis siculis Romani equites sub-
stituti sine publica impensa. Expeditionem illam militiam: ad quam expediti milites ducebantur. Ergo cal-
liditas: Laudat Scipionis callidum consilium qui sine sociorum quærela exercitum instruxit opibus illorum: tan-
ta calliditate ut illi se beneficium recepisse existimarent: quod imperatum fuisset grauissimum existimassent.

Quod sequitur, Hoc exemplū Cice, posuit libi, de officiis ubi dicit: Nec noster quē pbandus ē si uerū ē Qu. Fabiū labeonē seu quē aliū nihil, n. habeo pter auditū: arbitrū nolans & Neapolitanis de finibus agri a se natu datū: cū ad locū uenisset: cū utrisq; separatim locutū: ne cupide qd agerēt: nec appeterēt atq; ut regredi q̄ p̄gredi mallēt. Id cū utrisq; fecissent aliquātulū agri in medio relictū ē. Itaq; illorum fines sicut ipsi dixerāt terminauit: in medio relictū qd̄ erat, P. R. ad iudicauit. Narrādū: sed nō imitādū: q̄a ut inqt Cice, hoc est decipere nō iudicare: quo circa in omni re fugiēda ē talis solertia. Regredi q̄ p̄gredi: Mallēt citra fines se continere q̄ ultra fines procedere. Præstigiū generis: id est illusionum & deceptionū generis.

peraretur graue prius: deinde remisso militiæ metu maximum beneficium fieret.

De. Q. Fabio labeone.

Quod sequitur narrādū ē. Q. Fabius labeo arbiter a senatu finiū cōstituendorū iter nolans & Neapolitanos datus: cū i rē præsenti uēisset utrosq; separatim monuit ut omīssa cupiditate regredi mō cōtrouersia q̄ p̄gredi mallent: idq; cū utraq; pars auctoritate uiri mota fecisset: aliquātulum uacui in medio agri relictū est. constitutis deinde finibus ut ipsi terminauerāt quicquid reliqui soli fuit. P. R. ad iudicauit. Cæterū & si circūuēti nolani ac Neapolitani queri nihil potuerunt: secundum ipsorum demōstrationem dicta sententia: improbo tamen præstigiū generis nouum ciuitati nostræ uectigal accessit.

De eodem Fabio.

Quod uerū cū a rege Antiocho quē bello superauerat ex fœdere ic̄to dimidiā p̄tē nauū accipere deberet: medias oēs secuisse: ut eū tota classe priuaret.

De Marco Antonio.

Nam. M. An. remittendū conuītium est: quiccirco se aiebat nullā orationē scripsisse: ut si quid superiore iudicio actum: ei quem postea defensurus eēt nociturū foret nō dictum a se firmare posset qui facti uix pudentis tollerabilē causam habuit: pro periclitantiū. n. capite nō solum eloquentia sua uti sed etiam uerecundia abuti erat paratus.

De Sertorio.

Sertorius uero corpis robore: atq; ai consilio parē naturæ indulgētiā exptus p̄scriptiōe syllana dux lusitanorū fieri coactus: cū eos oratione flectere nō posset: ne cū Romanis uniuersa acie cōfligere uellēt. Vafro cōsilio ad suā sententiā perdu-

Quod uerū: nec illud minori calliditate fuit: q̄ cū Antiochū regē bello superasset coegisset pacē petere: iter cæteras pacis condiciones illud adiecit: ut sibi dimidias quascunq; haberet naues ex fœdere daret: qd̄ ille nō recusauit: sperās mediā totius classis partē itegrā iri sibi relictū: Fabius uero nō mediū nauū numerū: sed ipsa corpora secari iussit ut eū penitus classe priuaret.

Nam. M. Antonius: hic fuit. M. Antonius orator: q̄ i causis dicēdis nō maiori eloquentiā q̄ prudētia uti cōsueuerat: nullā. n. unq; e suis orationē scriptā edere uoluit, ut siq; forte dixisset in aliquo iudicio qd̄ i altera actione cōtradiciendū eēt: id sibi sp̄ itegrū foret q̄ posset obiicientibus negare illud dixisse. Periclitantiū: reor.

Sertorius uero: Hic tātis animi corporisq; uiribus excelluit: ut eū cuius & illoz qui clarissimi habentur bellorū duces nō solū conferre: sed et p̄ferre merito possis. Nā Philippo contētiore in mulieres, Antigono fideliorē in suos: Hānibale placabiliorē in hostes fuisse certissimi auctores. Ingenio at nulli eorū inferiorē: sed fortūa oībus ipsis q̄ sp̄ ifesta magisq; hostibus usus, se peritia Metello audacia Pōpeio: fortūa Syllæ potētia P. R. exul & Barbaris iperitas adæquit. Cū alterū oculū amisisset i bello dicere solebat: alios nō semp uirtutis suæ testimonia secū habere: sed torq; & hastas & coronas domi sapius reliquere. Sibi uero bellicæ laudis isignia cōtinuo adesse: post multa & p̄clara p̄ republica bello domiq; gesta facinora Cinanes tandē partes secutus ab opinio cōsule pulsus ē cū Cinna. q̄ deinde Mario cōiūcti cū urbe capta Marius & Cina oīa crudelitatis exēpla proderēt: Sertorius ipse nec trucidasse quēquā ob irā nec cōtumeliā itulisse cuiq; dicitur: sed ea cōtinuo iprobasse q̄ illi fœde crudeliterq; exercebāt: quin et ad quattuor seruorū milia in ciuitate p̄ter modū læuētū ipse trucidauit: pulsus iterū a sylla: profligatis Marianis partibus in hiberiam cū se recipisset. Variis ca-

delatus: quo cōsilio ut ad fortunatas ifulas usq; tum forte Ascaliū: i marusioz regnū reducere pulsus cilicibus: obsessoz Ascalio: & cæso Paciano: qui ad liberādū ascaliū missus fuerat a Sylla: multis deinde oppidis partim captis: partim in deditiōe acceptis magnū apud omnes Sertorii nomen & gloria fuit: adeo ut a Lusitanis ultro acciretur ad regnū: quo quidē accepto: paratoq; pro tempore & illorum opibus exercitu satis exiguo: quippe. xii. miliū militum aduersus quattuor Romāorū duces & cētū ac. xxx. hominū milia bene feliciterq; pugnauit. Nā Coctā apud Mellariā nauali prælio superauit: Phidiā prætorē in hiberia profligauit & occidit. Domitiū procōsulē cū magna exercitus parte deluit. Metellū deniq; ipsum ætatis suæ uirū amplissimū ad eam necessitatē redegit ut. L. Loliū ex prouincia narbonensi auxiliū sibi ferre coegerit. Et Pōpeius magnus: ex urbe cū summa festinatia & exercitu mitteret quē ingēti

fibus agitatus extrema plærūq; fortūa stetit. Ad maurusios deīde p̄fectus quietā ageret uitā p̄ter opinionē incidit in bellū. Cilicibus conātibus: quorū hostibus cū auxilio fuisset ductu & auspicio suo ciano: qui ad liberādū ascaliū missus fuerat a Sylla: multis deinde ceptis magnū apud omnes Sertorii nomen & gloria fuit: adeo ut a Lusitanis ultro acciretur ad regnū: quo quidē accepto: paratoq; pro tempore & illorum opibus exercitu satis exiguo: quippe. xii. miliū militum aduersus quattuor Romāorū duces & cētū ac. xxx. hominū milia bene feliciterq; pugnauit. Nā Coctā apud Mellariā nauali prælio superauit: Phidiā prætorē in hiberia profligauit & occidit. Domitiū procōsulē cū magna exercitus parte deluit. Metellū deniq; ipsum ætatis suæ uirū amplissimū ad eam necessitatē redegit ut. L. Loliū ex prouincia narbonensi auxiliū sibi ferre coegerit. Et Pōpeius magnus: ex urbe cū summa festinatia & exercitu mitteret quē ingēti

arte saepe delusum & acie cū Afranio aliquoties deuictū Sertorius demū cōtriuisset nisi a M. Perpenna q̄ secū arma cōiunxerat: p̄ iuidiā cōiuratiōe facta i coena fuisset interēptus. hic igit̄ cū lusitanos q̄bus imperitabat oratione iducere nō posset ne uellēt cū Romanis uniuersa acie decernere. contumaces. n̄ imperatoris iussum nō expectabant: sed temere ferebant i hostes id calliditate & uafro cōsilio p̄fecit: nā aduocata concioe cū duos equos in mediū iussisset adduci. Alterū macie senioq̄ cōfectū: alterū fortē & nitidū macilēto ualidū Iuuenē fortī senē imbecillem: & huic carptim illi uno ipetu equorū caudas euellere iussit q̄ cū adolefcēs toris uiribus annixus frustra tētasset senex paulatī seras euellēdo caudā nudauit. Tū Sertorius uidetis inq̄t cōmilitiōes i geniū plus posse q̄ uires. oīa nāq̄ uicit studiosa sedulitas quo facto Barbara gēs ferox & cōtumax impatorī facilis: & dicto parēs facta est. A. Geli. hunc alio Vafro cōsilio usum fuisse dicit li. xv. ca. xxii. qd̄ & Plu. affirmat in uita sertorii: illū. s. cādīdam ceruā eximie pulchritudinis & uiuacissimæ celeritatis a lusitano quodā sibi dono datā ita māfuefecisse: ut & uocatē exaudiret & uadētē seq̄ret assuetā quoq̄ os aurib⁹ eius iterdū admouere q̄si cū eo loquētē & arcani aliqd̄ a numie nunciātē. Nā illā sibi a Diana dono datā simulabat a q̄ tāq̄ ab ip̄o numie doceret qd̄ faciēdū aut nō faciēdū eēt quotiescūq̄ hostes fines igressos aut urbē aliq̄ cōepisse occulte p̄ferat dictū sibi a cerua simulabat: ut copias i armis hēret rursus si uictoria aliq̄ suoz̄ ducū occulta nūciabat ceruā coronabat: & ab ea sibi uictoriā denūciatū fuisse dicebat: hac simulatiōe barbaros feros & idomitos facile dicto parēs eēt fecit. litteras quoq̄ cōpositas p̄ ueris legebat somnū simulabat & falsas religiōes cōferebat. R. obore con. & ai cō. ga pares illi natura corpis & ai dotes concesserat: ut & corpis uiribus & ai cōsilio plurimū ualeret. Cōfecta: cōsūpta. Ministeriū ex. Opus p̄fecit. Quorsum tēderet: ad quē finē id fecisset imperator. Oculis peruidit: subiecta similitudine.

Ingeiū
uires
supar
Serto/
ri cer/
ua

LI
voro
uili

OLI.
Fabi
maxi
nola/
num
militē
qua ar
te in fi
de reti
nuit

Fabius maxi. Hic cū aiaduertisset Nolanū q̄ndā fortissimū militē & genere p̄stantem defectionis a quibusdā accusari nō aiaduertiōe: sed Vafro consilio sibi fidissimū & Romanæ partis propugnatorem acerrimū reddidit: accito enim illo nūc inquit res eo malignitatis peruenit: ut duces ad gratiam futurum ineundam potius accusentur q̄ pro eorum uirtute honores impartiant: deinde illum accusauit q̄ nulla in re officium eius exposceret: hęc cum dixisset acerrimo equo aliisq̄ muneribus illum ornauit: effecitq̄ ut qui antea suspectus eēt: nunc fidelissimus & P. R. studiosissimus efficeretur. absurdum enim esse dicebat equos & canes uenaticos cura hominum & familiaritate: & uictu mansuescere: feritatemq̄ deponere. hominibus uero imperantes non gratia & mafuetudine rebelles animos sibi conciliare asperiora profecto uiolentioraq̄ esse quæ agricolæ faciunt de caprifico: ac piastro: oleastroq̄ nam has arbores in oleas: ficusq̄: ac p̄iros domesticas fouendo: blandiendoḡ: conuertunt. alterum militem genere lucanum cohortum principes accusauerant: q̄ ex castris se surripiens saepius ex ordine discesserat: hos Fabius interrogat qualem hunc hominem esse animaduertissent approbantibus cunctis: & eius res gestas: ac uirtutibus extollentibus Fabius diligenter sciscitatus discessus & erroris causam: ubi comperit hominem scorti cuiusdam amore correptum statim curauit clam meretriculam illam comprehendī: & ad se in castra perducī: quo facto Iuuenem ad se accitum benigne compellat non te fugit: inquit: q̄ præter leges & mores Romanos e castris noctu saepe discesseris: sed antea bonū te fuisse uirum haud oblitus sum: errores igitur tui cum rebus a te bene gestis recompensentur: post hac uero te in aliis rebus obseruabo: edueta deinde e tentorio muliercula hęc inquit te in castris retinebit nisi propter aliam improbitatem discesseris: nam te huius amore e castris discedere ferebatur: eā deinde iuueni tradidit: & illum fortissimū sibi retinuit & reipublicæ utilē. Cuius non dimicare uincere est. Infinitus saepe pro re uerbi ponit ut hoc loco nō dimicare ē uincere. nulla dimicatio est uictoria. Cōtra uero etiā res uerbi ponit pro infinito ut cōsulto proconsulere: facto pro facere. Disciplinam deflexit: quia propter disciplinā militiæ Romanæ permisit hunc in castris scortum habere. Paratissimum excursorem: expeditissimum bellatorem: nam excursorem dicuntur: qui in expeditionem aduersus hostes ducuntur.

xit: duos enim in conspectu eorū constituit equos: alterum ualidissimum: alterū infirmissimum: ac deinde ualidi caudam ab imbecillo sene paulatim carpi: infirmi a Iuene eximiarum uirium uniuersam cōuelli iussit: obtēperatū imperio est: sed dum adolescentis dextra irritō se labore fatigat: senio cōfecta manus ministeriū executā est: tunc barbaræ cōcioni: quorsum res ea tēderet cognoscere cupienti subiecit: equi caudæ consimilem esse nostrū exercitum: cuius partes aliquis aggrediens opprimere possit uniuersum conatū prosterne re celerius tradiderit uictoriā quam occupauerit. Ita gens barbara aspera & regi difficilis in extium suum ruens quā utilitatē auribus respuerat oculis peruidit.

De Fabio Maximo.

Fabius autem Maxi. cuius non dimicare uincere est cū præcipuæ fortitudinis nolantum peditem dubia fide suspectum & strenuæ operæ Lucanum equitem amore scorti deperditum in castris haberet: ut utroq̄ potius bono milite uteretur: q̄ in utrumq̄ animaduerteret: alteri suspicionem suam dissimulauit in alterum disciplinam paululum a recto tenore deflexit: namq̄ illum plene pro tribunali laudando omniq̄ genere honoris prosequendo animū suum a p̄cenis ad Romanos coegit reuocare: & hunc clam meretricem redimere passus paratissimum pro nobis excussoremq̄ reddidit.

deinde illum accusauit q̄ nulla in re officium eius exposceret: hęc cum dixisset acerrimo equo aliisq̄ muneribus illum ornauit: effecitq̄ ut qui antea suspectus eēt: nunc fidelissimus & P. R. studiosissimus efficeretur. absurdum enim esse dicebat equos & canes uenaticos cura hominum & familiaritate: & uictu mansuescere: feritatemq̄ deponere. hominibus uero imperantes non gratia & mafuetudine rebelles animos sibi conciliare asperiora profecto uiolentioraq̄ esse quæ agricolæ faciunt de caprifico: ac piastro: oleastroq̄ nam has arbores in oleas: ficusq̄: ac p̄iros domesticas fouendo: blandiendoḡ: conuertunt. alterum militem genere lucanum cohortum principes accusauerant: q̄ ex castris se surripiens saepius ex ordine discesserat: hos Fabius interrogat qualem hunc hominem esse animaduertissent approbantibus cunctis: & eius res gestas: ac uirtutibus extollentibus Fabius diligenter sciscitatus discessus & erroris causam: ubi comperit hominem scorti cuiusdam amore correptum statim curauit clam meretriculam illam comprehendī: & ad se in castra perducī: quo facto Iuuenem ad se accitum benigne compellat non te fugit: inquit: q̄ præter leges & mores Romanos e castris noctu saepe discesseris: sed antea bonū te fuisse uirum haud oblitus sum: errores igitur tui cum rebus a te bene gestis recompensentur: post hac uero te in aliis rebus obseruabo: edueta deinde e tentorio muliercula hęc inquit te in castris retinebit nisi propter aliam improbitatem discesseris: nam te huius amore e castris discedere ferebatur: eā deinde iuueni tradidit: & illum fortissimū sibi retinuit & reipublicæ utilē. Cuius non dimicare uincere est. Infinitus saepe pro re uerbi ponit ut hoc loco nō dimicare ē uincere. nulla dimicatio est uictoria. Cōtra uero etiā res uerbi ponit pro infinito ut cōsulto proconsulere: facto pro facere. Disciplinam deflexit: quia propter disciplinā militiæ Romanæ permisit hunc in castris scortum habere. Paratissimum excursorem: expeditissimum bellatorem: nam excursorem dicuntur: qui in expeditionem aduersus hostes ducuntur.

Atqui Livius Equitem non peditem Nolanum nec a Fabio maled a Marcello reuocatum scribit ad sanitatē, THE
 Eniam nunc ad eos: De his qui astutia sibi salutē parauerāt, M. Volusius a triumuiris proscriptus ua/ OLI,
 fro, consilio: & calliditate ingenii salutem suā protexit: nam sumpto Iliaci habitu mendicus factus in/
 cognitū se omnibus p̄buit: quacunq; iter fecit donec in castra Brutiana peruenit saluus & incolumis
 Aedilis: tribunus plæbis. Hic locus corruptus esse solet: neq; enim tribunus & ædilis quisq; uno tē/
 pore esse poterat: sed ita credendum est: ut littera sit ædilis plæbeius, erant enim ædiles plæbei & curules q; inter

De Marco uolusio ædile.

Eniā nunc ad eos qbus salus astutia q̄sita est
 M. Volusius ædilis plæbeius proscriptus
 assumpto Iliaci habitu p̄ itinera uiasq; publi
 cas stipē petēs q̄snā reuera eēt occurrentes dignoscere
 passus nō ē: eoq; fallaciæ genere tectus in. M. Bruti ca
 stra puenit. Quid illa necessitate miserius q̄ magistra
 tū. P. R. abiecto honoris p̄texta alienigenæ religionis
 obscuratum insignibus per urbem iussit incedere: om
 nes aut̄ hi suæ uitæ aut illi alienæ mortis cupidi: q̄ ta
 lia uel ipsi sustinuerunt uel alios perpeti coegerunt.

De Saturnino Vetulione.

Liquāto speciosius sententiis Saturnini uetu
 lionis i eodē genere casus ultimæ sortis auxi
 liū q̄ cū a triuuiris inter p̄scriptos nomē suū
 audisset p̄positum cōtinuo p̄tura insignia inuasit: p̄
 cedētibusq; in modū lictorū & apparitorū publicorū
 seruis subornatis: uehiculo cōprehēdit hospitia occu
 pauit: obuios summouit: ac tā audaci usurpatiōe ip̄erii
 in maxia luce dēsissimas hostibus oculis tenebras effu
 dit. Idē ut puteolos uenit perinde ac publicū ministe
 riū agēs summa cū licētia correptis nauibus i Sicilia
 certissimū tūc p̄scriptorū pfugiū penetrauit. his uno
 adiecto leuioris notæ exemplo ad externa reuertat.

De amore cuiusdam patris in filium.

Mātissimus qdā filii cū eū i cōcessis ac picu
 losis facibus accēsū ab ilana cupiditate pater
 ihibere uellet: salubri cōsilio patriā indulgen
 tiā tēpauit. petiit. n. ut priusq; ad eā quā diligebat iret:
 uulgari ac p̄missa uenere uteret: cuius precibus obse
 cutus adolescēs. infelicis ai ip̄etū satietate licētis cōcu
 bitus resolutū: ad id qd nō licebat tardiorē pigriorēq;
 afferēs: paulatī deposuit. De quodam Asinario.

Vm Alexāder Macedonū rex sorte monitus
 ut eū. q̄ sibi porta egresso primus occurrisset
 interfici iuberet. Asinariū sibi forte obuiam

iustā amore detineri uafro cōsilio ab eo quasi furore reuocauit. nā quotiēs ad matronā erat iturus ab eo petebat: Amo
 ut prius uulgari & publico Scorto uteretur: quod cum fecisset adolescens extincta eius libido nō facile matronæ ri sedā
 Blanditiis. postea incendebatur: & ita filium a periculoso amore liberauit. Periculosus facibus. Quia matronā do re/
 amabat ad quā nō sine periculo accedere poterat. Inhibere: coercere. Resolutū: quasi obtusum & refrenatū. mediū
 Vm Alexander: Cū Alexāder ducturus esset exercitum in persas cōsuluuit oraculū quē suscepti belli euen
 tum esset habiturus: felicem respōdit. Apollo: si eū qui primus sibi porta egresso occurrisset occidi iussis

utrosq; interesset ostēdit. Ili. de neglecta rel/
 giōe ubi de Var. loquit. Assumpto Iliaci ha/
 bitu: sumpto habitu sacerdotis Iliadis: erat autē Iliaci
 habitus mendicantis: nā Iliaci sacerdotes medi/ stipē
 cates per urbes & uicos uagabant pollicētes se roga/
 futura p̄dituros: si daretur asis. & idē quæ bant
 stum faciebāt. hi uulgo nunc dicuntur cingani.
 sunt autē. ægyptii ergo habitu Iliaci i. habitu
 pauperrimi sacerdotis. Stipem: pecuniā. mē/ Stipē
 dicās. Quid illa necessitate. Hāc fortunā uel petere
 potius Volusii necessitatem deplorat: quæ ni
 hil ferme tristius inueniri possit quæ uolusū
 coegit depositis Romani magistratus insigni
 bus Iliaci hoc est pauperrimi sacerdotis & mē/
 dicantis sumere habitum. Abiecto honoris
 p̄texta: Deposito magistratus insigni. Om/
 nes autem hi. damnat uolusium & eos qui ui/
 tæ nimium cupidi omnem indignitatem &
 turpitudinem uitæ mortis gratia subire nō
 dubitant: & eos qui alienæ mortis auidi ho/
 mines ad eā necessitatem impellunt: ut ea susti
 nere cogantur. Sustinuerunt uitæ cupidi.
 Perpeti coegerunt. alienæ mortis auidi.

Liquāto speciosius. Hic Saturni/ OLI,
 nus uetulio honestiori ratione lō/
 geg; a superiori diuersa sua suæ salu/
 ti cōsuluuit. p̄scriptus enim a triuui
 ris cū se q̄ri ab interfectores audisset non mē
 dici habitū sed magistratus insignia audacter
 suscepit: subornatisq; seruis eos tanq; apparito
 res & lictores p̄cedere iussit ex quo factū est
 ut per omnes colonias. & municipia Romana
 publice susceptus uehiculo publica hospitia ho
 norifica ubiq; cōsequeret. Puteolos quoq; de
 latus non aliter ex Romana classe q̄ tū ibi erat
 sibi necessarias naues delegit q̄ si p̄tor aut
 alius publicus magistratus extitisset: q̄ auda
 cia i Sicilia tutus puenit quo cæteri p̄scripti cō
 fugiebant. Vetulionis. ad differentiā saturni/
 ni apulei: de quo supra dictū ē. Peride ut pu
 blicū ministeriū: tanq; publico officio fungens.
 Certissimū pfugiū: nā ibi ut eē poterat pro
 scripti. Leuioris notæ: ignobilioris cōditōis.
 Sentētiis. Ianus Parrhasius existimabat icō/
 mode Sētētiis impitia librarii scriptū p̄ sentii.
 Nā sentii: p̄nomē i usu ueterū fuisse satis idicat

sentius Gall⁹. & sentius Augurinus. OLI,
 Mātissimus qdā. Pater quidā cuius
 pp̄ ignobilitatē nomē nō ponit cū
 lensisset filium ifano matronæ cu/
 quotiēs ad matronā erat iturus ab eo petebat: Amo
 Periculosus facibus. Quia matronā ri sedā
 Resolutū: quasi obtusum & refrenatū. do re/
 Quasi obtusum & refrenatū. mediū

set: forte ita accidit ut asinarius quidam occurreret quæ cū ad cædem rapi imperasset, admiratus asinarius qui se innocentem sciret & rei causam non intelligeret quæsiuit ex Alexander qua gratia id faceret cui Alexander cum Apollinis respõsum & fati necessitatem aperuisset nõ tibi prior inquit occurri o rex sed asinus qui ante me actus pcedebat quo callido responso se ab imminenti morte liberauit: nã hoc dicto delectatus Alexander asinum occidi & hominẽ seruari iussit. Sorte ad id est oraculo nã dupliciter dabatur respõsa aut uerbis cū phœbas loquebatur & futura p dicebat aut in foliis palmæ in qbus ut dicit Var. interdũ notis interdũ scribebãt sermonibus, unde Vir. so liis ne tãtũ carmina mãdes Ipsa canas oro finẽ dedit ore loquẽdi. Ad iiceret: astringeret: destinarẽ. Oraculi pceptũ: respõsum apollinis q suæ salutis causa id facere iussisset. Summa i hoc: In hoc inqt exẽplo calliditas & mansuetudo apparuit i sequenti uero sola agasonis: regis Darii calliditas cognoscitur. Equisone, Agasone & equorũ ministro siue stabulario.

OLI. **S**ordida magorũ. Occisis magis q psarum regnũ per dolum occupauerãt: ut dictũ e in. c. de fortitudine magna qdẽ gloria recuperati regni principũ fuit: sed multo maior in eo q cũ de regno ambigerẽt cõcordare potuerũt: erãt enim uirtute & nobilitate ita pares ut difficilẽ populo electionẽ a qualitas faceret: ipsi igitur uia iuenerũt q de se iudiciũ religiõis & fortunæ cõmitterẽt: pactiq; inter se sunt ut die statuto oēs equos ante regiã primo mane pducerent: & cuius equus inter solis ortũ hinitũ primus edisset is rex eẽt. nã & solẽ psæ unũ deũ esse credũt & equos eidẽ deo sacros eẽ ferũt: & erat inter cõiuratos Darius hidaspis filius: cui de regno sollicito equi custos ait. Si ea res uictoriã moref nihil negocii supesse p noctem deinde equũ pridie cõstitutã diẽ ad eundẽ locũ ducit ibiq; æque admittit uel ut dicit Vale. in æque genitalẽ ptẽ dimissam manũ cũ ad eũ locũ uẽtũ eẽt eq naribus admouit, quo odore uel uoluptate ueneris irritatus equus hinitũ statim dedit & segnibus aliis felix auspitiũ domino primus emisit: tãta moderatio cæteris fuit ut audito auspicio cõfestim eqs dissiluerint: & dariũ regẽ salutauerint. In expositiõne huius historię Iustinũ solũmodo sum secutus. i. c. uero de fortitudine aliorũ quoq; sententiã i serui. Perside oppressa, Persarũ regno occupato, Cãdidati: utpote cõpetitores eiusdem magistratus & iperũ. Paruo uasramẽto: parua calliditate.

Dari
equi
auspi
cio rex

OLI.
Bias
prie
nensis

Bias aut. q. Biãti Vale. attribuit Chiloni Plutar. ascribit, Chilon. n. ut tradit Plut. dicere solebat: ames eatenus qsi aliquãto sis odio forte habiturus, uitem hæctenus oderis tanq fortasse sis amaturus: ac si diceret non debemus eo usq; amicũ amare ut si qd indignũ & turpe fecerit uel iusserit odisse neq; amamus & ecõtra nec tan tope odisse: ut eũ in amicitia nostrã si necesse fuerit recipe nõ possumus nõ mirũ hoc a Biãte dictũ: nã & Scipio teste Cili. de amicitia dice re solebat, nihil difficilius esse q amicitia usq; ad extremũ uitæ diẽ pmanere. Laertius quoq; hoc Biãtis dictũ nõ Chilonis fuisse affirmat: Cuius sapiẽtia diu. Quia euersa & exticã patria eius sapiẽtiæ nomẽ & gloria stetit imortalis: quæ ad nostrã usq; ætatẽ puenit quis ergo patria perierit: nõ tamẽ eius sapiẽtia potuit intercipi aut aliquo modo pire. Inimicũq; simplici. Quia q simpliciter amat: amat usq; in finẽ. Qua fami. gaudet: Nã uera amicitia simplicitate letaf & nulla simulatiõne aut dissimulatiõne sit iuoluta qles eẽ solẽt q amicitias & inimicitias non ex re: sed ex commodo suo metiuntur. Altior cogi. si diligẽtius hoc dictum excogitare uoluerit quispiã. Per q

factum ad mortem arripi imperasset: eoq; quærente quidnam se immerentem capitali supplicio innocentem adiiceret: cumq; ad excusandũ factum suũ oraculi pceptũ retulisset: asinarius si ita est inquit rex aliũ fors huic morti destinauit: nã asellus quẽ ego ante me agebam prior tibi occurrit. Delectatus Alexander & illius tã callido dicto. q ipse ab errore reuocatus erat: occasionem in aliquanto uiliori animali expiãdæ religionis rapuit. Summa in hoc cum calliditate mansuetudo: summa quoq; i alterius regis eqsone calliditas.

De Dario rege.

Sordida Magorũ dominiõne p fide oppressa Darius rex adiutoribus eiudẽ dignitatis assumptis pactũ cũ pæclari operis cõsortibus fecit ut equis insidẽtes solis ortu cursum in quẽdã locum dirigerẽt: siq; regno potiretur cuius equus in eo primus inisset: cæterum maximæ mercedis competitoribus fortunæ beneficium expectãtib; solus acumine equisonis sui Ebaris pperum exoptatæ rei effectum assecutus e: qui in æque genitalem partem manum demissam cũ ad eum locum uentum esset naribus eq admouit: quo odore irritatus ante omnes hinitum edidit: auditoq; eo sex reliqui summæ potestatis cãdidati cõtinuo equis delapsi: ut est mos persarũ: humi prostratis corporibus dariũ regem salutauerũt. quãtũ imperiũ q paruo interceptum est uasramẽto.

De Bia Prienensi.

Bias aut cuius sapiẽtia diuturnior inter homines est quã patria Priene fuit. Siq; dẽ hic etiã nũc spirat illius pinde atq; extinctæ uestigia tantummodo extant: ita aiebat: oportere hoies in usu amicitia uersari: ut meminissent eã ad grauissimas inimicitias posse cõuerti. qd quidẽ pceptũ prima specie nimis fortasse callidum uideatur: inimicumq; simplicitati: q pæcipue familiaritas gaudet sed si altior animi cogitatio demissa fuerit p quã utile reperietur.

utile: istud ualde utile ne scilicet tantum in amore progrediantur ut si necesse fuerit gradum reuocare nequeamus.

Lampfacenae urbis. Hic quod Valerius Anaximenes attribuit nonnulli Aristoteli tradunt, utroque enim preceptore Alexander est usus. Anaximenes ut inquit Valerius uel Aristoteles: ut alii uolunt legatus Alexandro pro patria quam euertere Alexander constituerat cum uenisset ad eum supplicaturus erat pro patria: Sed Alexander ratus id quod erat supplicatum eum euenisse pro patria ne precibus a proposito suo reuocari posset: iurauit illi se negaturus quicquid peteret Anaximenes siue Aristoteles petiit: ut patriam perderet quo dicto grauer doluit

De Anaximene preceptore Alexandri.

Lampfacenae uero urbis salus unius uasramenti beneficio constitit: nam cum ad excidium eius summo studio Alexander ferretur progressumque extra moenia Anaximenem praepceptorem suum uidisset: quia manifestum erat futurum ut praecipua irae eius opponeret: non facturum se quod petisset iurauit: tunc Anaximenes peto inquit ut Lampfacum diruas: haec uelocitas sagacitatis oppidum uetusta nobilitate inclutum exitio cui destinatum erat subtraxit.

De Demosthene.

Demosthenis quoque astutia mirifice cuidam ancillae succursum est: quae pecuniam depositi nomine a duobus hospitibus acceperat: ea conditione ut illam simul utrisque redderet, quorum alter interiecto tempore tanquam mortuo socio squalore obsitus deceptae omnes nummos abstulit: superuenit deinde alter & depositum petere coepit, habebat misera in maxima pariter & pecuniae & defensionis penuria, lamque de laqueo & suspendio cogitabat, sed oportuna demosthenes ei patronus affuit: qui ut in aduocationem uenit mulier inquit parata est depositi se fidem soluere: sed nisi socium adduxeris id facere non potest quoniam (ut ipse uociferaris) haec dicta est lex ne pecunia alteri sine altero numeretur.

De quodam uiro Atheniensi.

Aene illud quidem parum prudenter quidam athenis uniuerso populo inuisus cum apud eum capitali crimine dicturus: maximum honorem subito petere coepit: non quod speraret se illum consequi posse: sed ut haberent homines ubi procursum irae quae acerrimus esse solet effunderent, neque eum tam callidi consilii ratio fefellit. Comitii enim clamore infesto & crebris totius contionis sibilis uexatus nota etiam denegati honoris perstrictus: eiusdem plaebris paulopost in discrimine uitae clementissima suffragia expertus est. Quod si adhuc ei ultionem sitiens capitis sui piculum obiecisset nullam partem defensionis odio obserratae aures reciperent, huic uasramento consimilis illa calliditas.

Quod si adhuc ei ultionem sitiens capitis sui piculum obiecisset nullam partem defensionis odio obserratae aures reciperent, huic uasramento consimilis illa calliditas. sus ubi uidit eos multum mari posse classem magis ualidam quam decoram fabre fecit & manus ferreas in usu hostium naues apprehendit quae uicti & capti sunt Himilco dux classis Carthaginense fugit & a senatu quasi uictus censeret omnibus

Alexander quod a se propositum exequi salua fide non posset nam cum illi iurasset omnia se negaturum iusiurandum uiolare, & dictum reuocari non poterat. Lampfacenae: Lampfacum proprium nomen est urbis: quod uero in eum desinunt propria ita formant possessiua ut Lemacum lemacenus: Leonicum leoniceus: Lampfacum lampfacenus. Irae eius opponeret: Precibus obfisteret irae suae.

Lampfacenae. Non dubium quod Anaximenes is fuerit: non ut alii suspicant Aristoteles, Alexander, nam quomodo Lampfacum: quia Persarum rebus studeret obfessam funditus excindere statuisset: ab Anaximene hac arte quam Valerius refert elusus est, ut Eliacorum secundo Pausanias auctor est & Ianus epistola quadam repetit.

Demosthenes: hic orator insignis iniuriae cuiusdam mulieris cum maxima calliditate succurrit: cum nam hospites duo certam pecuniam quantitate apud eam certa lege deposuissent: ut non alteri sine altero redderet: & cum alter simulata alterius morte redisset omnem pecuniam sustulisset superuenit paulopost alter pecuniam repetens: mulier incerta quid ageret cum non haberet unde redderet eo desolationis redigit: ut de laqueo cogitaret Demosthenes hac eadem calliditate liberauit: ut diceret parata est mulier reddere depositum: eaque lege recepit ut utrisque pariter reddat nisi alter affuerit ex lege restituere non potest. Squalore obmutatus & atra ueste indutus barba capilloque promisso. Habebat: incerta erat & fluctuabat, lumen uenalis haeres & Chionem dubitas alta deducere sella. Affulsit: apparuit.

Aene illud quidem. Vafra ignoti cuiusdam hominis in discrimine uitae cogitatio: ut accusatus cum in capitali crimine sibi condemnanda foret magistratum peteret maximum tanquam praemium non poenam inuenerit, hoc autem fecit non quia speret se potiturum magistratum sed ut populus haberet, ubi concitatae in se iracundiae impetum effunderet quod est factum est: nam impudencia eius omnes admirari conuictis & clamoribus exhiberunt exploseruntque turpiter e foro deinde cum ad definitionem causae descendisset populus qui tam turpiter illum e foro eiecisset misericordia commotus a capitali crimine liberauit. Nota, infamia & repulsa ignominia affectus. Ultionem sitiens: Danaionem eius cupienti in ultionem acceptae iniuriae.

Superior Hannibal. Plinius de uiris illustribus dissentit a Valerio & nomine & reponit non Hannibalem sed Gisgonem nec secundo sed primo punico bello fuisse dicit: haec sunt Plinii uerba. Duellius primo punico bello dux contra carthaginenses misse fabre fecit & manus ferreas in usu hostium naues

OLI, Anaximenes uafre dictum factumque

THE,

OLI, Demosthenis astuta defensio

OLI,

OLI,

ut pugnaret clamantibus feci inquit: & uictus sum & sic poenam crucis effugit, nam apud penos dux re male gesta puniebatur: Duellio concessum est ut placente funali & pincete tibicinia a coena publice rediret. Superior Hannibal fuerunt secundum Valerium superior & inferior, Superior quod primo punico bello a Duellio consule nauali proelio superatus est inferior quod secundo grauissimam Romanis & Italiae cladem ac poene ruinam rerum omnium intulit: sed tandem a Scipione aethiopia superiore & Italia pulsus & acie: & aethiopia superatus, Amissae classis poenas: Quia capitale erat apud poenos si quis iniussu senatus infeliciter pugnasset, Quendam ex amicis compositum, uide quomodo dissentiat a Plinio: nam Plinius non misisse quaequam sed ipsum profugisse ducem carthaginensem petiisse & a senatu quae sibi faciendum esset, Liberum non reliquit integrum illi damnare factum quod faciendum iudicatum.

OLI,

LTE Hannibal Fabium, Livi, secundi punici belli liui, Accesserat inquit duae res ad augendam dictatoris inuidiam una fraude ac dolo Hannibalis quae cum a profugis ei monstratus ager dictatoris esset omnibus circa solo equitibus ab eo uno ferrum ignemque & uim omnem hostium abstineri iussit ut occultis alicuius pacti ea merces uideri posset, altera ipsius factio primo forsitan dubio quia non expectata in eo senatus auctoritas est ad extremum haud ambiguae in maximam laudem uerso in permutandis captiuis quae sicut primo punico bello factum erat conuenerat iter duces Romanum poenaeque ut quae plus reciperet quae daret argenti pondo bina & se libras in milite praestaret, cxxlii, cum plures Romanus quam poenus recepisset, Argentumque pro eis debitum saepe iactata in senatu re quonia non consulisset partes tardius erogaret: Inuolutum ab hoste agrum misso Romam filio uendidit fidemque publicam in perditio priuato exoluit, Fronto uero Hannibal in Fabium cui neque uirtute nec arte bellandi par erat ut infamia distingeret agris eius abstinuit caeteros populatus, Contra ille ne suspecta ciuibus fides esset magnitudine animi effecit publicatis possessionibus suis: hoc idem fecisse picule tradit Iustinus, Item Hannibal: scilicet inferior de quo super praedictum est, Saluberrimis cunctationibus: ut Ennius unus qui nobis cunctando restituit rem, Immune, intactum & experte, Insidiosa aduibratio, bene aduibratio, non, erat beneficium sed umbra quaedam beneficii in quo latebant insidiae ut uidelicet dictatorem populo suspectum redderet, Et fabii pietas: Quae usus est in captiuos Romanos ut ager suum uideret, illosque redimeret,

Fabius cunctatione sua repperit uauit

OLI,

Tusculanis etiam, Tusculani saepe defecerat a Romanis hac iniuriam cum Romani ferre non possent: Camillum cum exercitu miserunt quae agros uastaret: urbem funditus euerteret, Sed Tusculani calliditate consilii uim Romanam eruerunt: itineribus enim eorum fines Romanorum denigratum est ut propinquis itineris locis non cultus agrorum intermissus patentibus urbis portis togati obuiam frequentes imperatoribus Romanis processere comitatus exercitui comiter in castra ex urbe & ex agris deuehitur, Tum camillus castris ante portas positus eadem ne forma pacis quae in agris ostentaretur etiam intra moenia esset, scire cupiens ingressus urbem ubi patentes Ianuas & tabernis apertis proposita omnia in medio uidit intentosque opifices suo quemque operi & ludos litterarum strepere discentium uocibus & repletas semitas inter uulgos puerorum & mulierum huc & illuc euntium quae quemque suorum usum causa ferret, nihil usquam non pavidis modo sed mirantibus quidem similes circumspectabat omnia inquirens oculis ubi nam bellum fuisset adeo nec amoris rei usquam nec ablatae ad tempus uestigium ullum erat sed ita omnia constanti tranquillaque pace ut eo uix fama belli perlata uideri posset, Vincit patientia hostium Camillus ubi omnia uidit esse pacata & in agris & in urbe Tusculanos ad senatum ire iubet: senatui deinde scribit quae uiderat senatus Tusculanos non solum amicitia & pace dignos iudicauit: sed insuper etiam ciuitate donauit, Tusculanis: hoc opidum a tuscis occupatum nomen accepit unde originem habuere Catones ubi & Cicero praedia habuisse fertur a quibus Tusculanae quaestiones dictae sunt, Comitatus: Cibaria & alimenta, Munia: Officia,

Camillus in Tusculanos

THE,

Tusculanis, Tusculum: Verrius autumat inditum Tusculo nomen ab aditu difficili, non a Tuscis,

De Hannibale,

Superior Hannibal a Iulio consule nauali praefectus uictus timensque classis amissae poenas dare: offensam astutia mire auertit: nam ex illa infelici pugna priusquam cladis nuntius domum perueniret quaedam ex amicis compositum & subornatum carthaginem misit qui postquam ciuitatis eius curiam intrauit consulit inquit uos Hannibal cum dux Romanorum: magnas secum maritimas trahens copias aduenerit: an cum eo conficere debeat: acclamauit uniuersus senatus non esse dubium quin oporteret, tum ille confixit: inquit: & superatus est, Ita liberum his non reliquit id factum damnare: quod ipsi fieri debuisset iudicauerant,

De Hannibale,

Tem Hannibal Fabium Maximum inuictam armorum suorum uim saluberrimis cunctationibus pugnae ludificationem: ut aliqua suspitione trahendi belli respergeret: totius Italiae agros ferro atque igni uastando unius eius fundum immunem ab hoc iniuriae genere reliquit, profecisset aliquid tanti beneficii insidiosa aduibratio eius: nisi Romanae urbi & fabii pietas & Hannibalis uasri mores fuissent notissimi,

De Tusculanis,

Tusculanis etiam acumine consilii incolumitas parta est, cum enim crebris rebellationibus meruissent ut eorum urbem funditus Romanam euertere uellent: atque ad id exequendum Furius camillus Maximus dux ualidissimo instructus exercitu uenisset uniuersi ei togati obuiam processerunt: comitatusque & caetera

T uolscorū ducis, Martius Coriolanus urbe pulsus ut dictū est exulatū i uolscos abiit hospitio uteba- tur Accii Tullii uolscorū principis & Romanis semper infesti hi duo cōsilia cōferūt de Romano bel- lo, haud facile credebāt plæbē suā impelli posse ut toties infelicitè tēptata arma caperent multis saepe bellis pestilentia postremo amissa iuuetute fractos spiritus esse arte agendum in exoleto iam uetusta- re odio ut recēter aliqua ira exacerbarentur animi ludi forte ex instauratione magni Romæ parabantur adeo au- ctore Accio Tullo uis magna uolscorum uenit priusq̄ comitterētur, Tullius ut domi compositum cum martio

OLI, Acci9 Tulli9 astu uol- scos ad ar- ma cō citauit

pacis munia benignissime p̄stiterūt: armatūq̄ ēt intra re mœnia passi sūt: nec uultu nec habitu mutato: q̄ cō stātia trāquillitatis nō solū ad amicitiaē nostræ ius: sed etiā ad cōmunionē ciuitatis usq̄ penetrauerunt. Saga ci Hercule usi simplicitate, quoniā aptius esse intelle- xerant: metum officiis dissimulare q̄ armis protegere.

De Tullo duce Volscorum.

T Volscorum ducis Tulli execrabile consi- lium qui ad bellū inferendū Romanis ma- xima cupiditate accēsus cum aliquot aduer- sis præliis cōtusos animos suorū: & ob id paci pronio- res animaduenterat: insidiosa ratione quo uolebat cō- pulit: nam cū spectandorum ludorum gratia magna uolscorū multitudo Romā cōuenisset cōsulibus dixit uehementer se timere ne quid hostile subito moliren- tur: monuitq̄ ut essent cautiores & p̄tinus ipse urbe egressus est. Quā rē cōsules ad senatū detulerunt: qui tam & si nulla suspitio suberat: auctoritate tamē Tulli cōmotus ut ante noctē uolsci abirēt decreuit, qua con- tumelia irritati facile impelli potuerunt ad rebellan- dum, ita mendacium uersuti ducis simulatiōe beniuo- lētia inuolutum: duos simul populos sefellit: Roma- nū ut infontes notaret: Volscū ut deceptis irasceretur.

De Strategemate. Cap. III.

Illa uero ps calliditatis egregia & ab oī re p̄hēsioe p̄cul remota, cuius opa qa appel- latiōe nostra uix aperte exprimi possunt græca p̄nūciatiōe Strategemata dicant.

De Tullo Hostilio.

Mnibus militaribus copiis Tullus hostili- us fidenas aggressus q̄ surgētis imperii nostri incunabula crebris rebellionibus torpere

fuerat ad consules uenit dicit esse q̄ secreto age- re de republica uelit remotis arbitris inuitus inquit q̄ iniquius sit de meis ciuibus loquor nō tamē admissum quicq̄ ab his criminatū ue- nio: sed cautū ne admittāt: nimio plusq̄ uelim nostrorū īgenia sunt mobilia: multis id cladi- bus sensimus: quippe qui non nostro merito sed uestra patientia sumus incolumes: magna hic uolscorū multitudo est, ludi sunt, Specta- culo intēta ciuitas erit memini qui per eādē occasionem a sabinorum iuuetute in hac urbe cōmissum sit: horret animus ne quid icōsulte aut temere fiat hæc uestra nostraq̄ causa pri- mum dicēda nobis cōsulibus ratus sum q̄ ad me attinet ex templo hinc domū abire in ani- mo est ne cuius facti dictiq̄ cōtagione præsens uioler, hæc locutus abiit, Consules cum ad pa- tres rem dubiā sub auctore certo detulissent auctor magis ut sit q̄ res ad præcauendum uel ex supuacuo mouit, factq̄ senatus cōsulto ut urbe excederent uolsci præcones dimittūtur qui omnes proficisci ante noctem iuberēt: in- gens pauor primo discurrentes ad suas res tol- lendas in hospitia perculit: p̄ficiscētibus dein- de indignatio aborta ut consceleratos cōtami- natosq̄ ab ludis festis diebus cetū quodāmo- do hominum deorumq̄ abactos cū pprie cō- tinuato agmine irent: p̄gressus Tullus ad ca- put ferētinum ut quisq̄ eueniret priores eorū excipiēs quærendo indignandq̄ & eos ipsos sedulo audientes secū dare uerba, & p̄ eos mul- titudinē aliā in subiectum uia campum dedu- xit ibi in concionis modū orationem exortus omnes ad bellū: & arma cōcitauit & q̄ ratio- ne nunq̄ obtinuisset arte & calliditate cōse- cutus est, Spectandorum ludorum gratia, Qui instaurabant, cā uero renouādoq̄ ludoz dicta est, in, cā de somniis, Infontes notaret, Innocē- tes uolscos ignominia afficeret, Deceptis: sci- licet Romanis qui a tullo fuerant decepti.

Ludi istau- rati

OLI,

Illa uero pars calliditatis: Dicturus de astutia militari quæ a sapientia profecta omni prorsus reprehēsio- ne uacat dicit hoc nomē multo me- lius græco quā latīno sermone exprimi posse

& strategema appellari quasi consiliū militare οτρα τοσ enim græce exercitus, & αγω duco, Ab omni repre- hensione procul remota, Hoc ideo dicit quia in superiori uasamento & calliditate nonnihil fraudis inesse uide- tur, Strategemata, Consilia uel astutiaē militares.

OLI,

Mnibus copiis militaribus: Liuius Fidenates inquit colonia Romana ueientibus sociis cōsiliū assum- ptis pacto transitionis albanorum ad bellū atq̄ arma cōcitantur cum fidenæ apertæ discissent tullus metio exercituq̄ eius ab alba accito contra hostes ducit ubi auienem transit ad confluentis collocat castra iter eū locum & fidenas ueientium exercitus tyberim trāsierat hi & in acie prope flumē tenuer- re dextrum cornu in sinistro fidenates propius mōtes cōsistūt tullus aduersus ueientē hostem dirigit suos, Alba- nos contra legionem fidenatū collocat, Albano non plus animi erat q̄ fidei neq̄ manere neq̄ trāsire aperte ausus sensim ad mōtes succedit, Inde ubi satis subiisse sese ratus est erigi totam aciem fluctuantq̄ animo ut tereret tem- pus explicat ordines, Cōsiliū erat qua fortuna rem daret ea inclinare uires: miraculo primo esse Romanis qui

Tullus
aciem
callido
cōsilio
restituit

proximi steterant ut nudari latera sua sociorum digressu senserunt: inde eques citato equo nunciat reglabire albanos Tullus re trepida duodecim uouit Salios fanaq; pallori ac pauori equitem clara increpans uoce ut hostes exaudirent redire in praelium iubet: nihil trepidatione opus esse, suo iussu circunduci albanum exercitum ut fidenatum nuda terga inuadant, idem imperat ut hastas equites erigere iubeat: id factum magnæ partem peditum Romanorum conspectum abeuntis albani exercitus intersepsit: qui uiderant id quod ab rege auditum erat rati eo acrius pugnant terror ad hostes transit: & audiuerant clara uoce dictum & magna pars fidenatum: ut qui coloni additi Romanis essent latinæ sciebant, itaq; sollicito ne ex collibus decursu albanorum intercluderentur ab opido terga uertunt: Instat Tullus fusoq; fidenatum cornu in ueientem alieno pauore percussum ferociter redit nec illi tulere impetum, sed ab ea flumen obiectum a tergo arcebat quo postq; fuga inclinauit, alii arma sede iactantes in aquam cæci ruebant: alii dum cunctantur in ripis inter fugæ pugnaq; consilium oppressi non alia ante Roma pugna atrocior fuit. Tum albanus exercitus spectator certaminis deductus in campos de metio uero fuffetio eius duce crudele sumptum est supplicium ut duabus quadrigis alligatus dilaceretur, Torpere: pigrescere & languere: nam crebro fidemates aduersus Romanos rebellantes Romanam iuuentutem ocio torpescere non permittebat, & Metius Fuffetius, Qui tunc erat dictator albanorum de quo sumptum fuit ut dixi crudele supplicium cuius meminit Virgilius haud procul in scitæ metium in diuersa quadrigæ distulerat, Detecto latere. Nā albani relictis Romanorum lateribus se in collem receperunt, Vt uictis insultarent, Vt uictos Romanos per derisionem inuaderet, Cōcitato enim equo, L. uicius dicit eum prius nouisse, xiii, salios: Fanag; pallori & pauori, Omnes globos, Omnem multitudinem & ordinem pugnantium,

Fuffetii
pana

OLI,

ET ne cōtinuo, Tarquius supbus cū Gabios urbē ppinquā & ualidā sapius aggressus uirtute expugnare non posset ad fraudes & dolos conuersus ē: nā cū uelut deposito bello fundamentis tēpli faciēdis aliisq; urbanis opibus intentū se es simularet Sextus Tarquius filius ei⁹ qui minor ex tribus erat trās fugit ex composito Gabios patris in se seuitiā intolerabilē cōquerēs, nā ab alienis in suos uertisse superbiam & liberorum quoq; eū frequentia tedet: ut quæ incuria solitudinē fecerit domi quoq; faciat ne quæ stirpē ne quæ heredē reliquat se quæ inter tela & gladios patris elapsū nihil usq; sibi tutū nisi apud hostē, L. Tarquii credidisse nā erraret manere iis bellū: quā positū simul letur: & per occasionē eum incautos inuasurū: quod si apud eos supplicibus locus non sit pererraturū omne latium uolscos quoq; se idē equos & hernicos piturū donec ad eos perueniat: qui a patrū crudelissimis atq; ipsiis supplicibus tegere liberos sciāt: forsitan ē ardoris aliquid ad bellū armaq; se aduersus superbissimū regē ac ferocissimū populū inuenturū cū si nihil moueretur infensus ira porro inde habiturus uideretur: benignæ a Gabinis excipitur quos paulopost ad rebellandum incitat ipse cū Promptissimis iuuenū prædatū atq; in expeditiones uadit: ut dictis factisq; omnibus ad fallendū instructis uana expressa ē fides: Dux ad ultimū belli legit ibi cum inscia multitudinē quid ageretur praelia parua inter Romam Gabiosque fierēt: quibus plerunq; gabina res superior esset: tum certatim summi in simiq; gabinorum, Sextus tarquinium dono deum sibi missum ducem credere: apud milites uero obeundo pericula & labores pariter prædam munifice largiendo tanta caritate esse ut non pater tarquinius potētior Romæ quam filius gabius esset: ita postq; satis uiriū collectū ad omnes conatus uidebat, tum ex suis unū sciscitatū Romā ad patrē mittit quod nā se facere uellet quādoquidē ut oīa unus gabius posset ei dīi dedissent hoc nūcio quia credo dubie fidei uidebatur nihil uoce responsum est, Rex uelut deliberabundus in ortū ædium transit sequente nūcio filii: ibi inambulās tacitus summa papauerū capita dī baculo decussisse: interrogando ex-

passæ non sunt finitimisq; trophæis ac triūphis aliam uirtutē eius spes suas promouere ulterius docuerunt Metius Fuffetius dux albanorum dubiam & suspectā semper societatis suæ fidem: repente in ipsa acie detexit, detecto enim Romani exercitus latere in proximo colle cōsedit: pro adiutore speculator pugnae futurus: ut aut uictis insultaret: aut uictores fessos aggredertur, non erat dubium quin ea res militum nostrorum animos debilitatura esset: cum eodem tempore & hostes conflagere: & auxilia deficere cernerent, Itaq; ne id fieret Tullus prouidit, concitato enim equo omnes pugnantium globos præcurrit: prædicans suo iussu secessisse Metium eumq; cum ipse signum dedisset & inuasurum fidenatum terga: quo imperatoriae artis consilio metum fiducia mutauit: proq; trepidatione alacritate suorum pectora repleuit.

De Sexto Tarquinio.

ET ne cōtinuo a nostris regibus recedāus Sextus tarquius Taquii filius indigne ferēs quod patris uiribus expugnari Gabii nequirent: ualentiorē armis excogitauit rationem qua interceptū illud oppidū Romāo iperio adiiceret: Subito namq; se ad Gabios cōtulit tanq; parētis seuitiam & uerbera: quæ uolūtate sua perpeffus erat: fugiens ac paulatim uniuersiusq; fictis & compositis blāditiis alliciēdo beniuolentiā ut apud omnes plurimū posset cōsecutus: familiarem suum ad patrem misit indicaturum quē admodum cuncta in sua manu haberet & quæsiturum quid nam fieri uellet iuuenili calliditati senilis astutia respōdit, Si quē re eximia delectat⁹ Tarquius:

pectandoq; respōsum ira seu odio seu superbia insita ingenio nullam eum uocem emisisse Sexto ubi quicquid uel let pater qd̄ue prāciperet tacitis ambagib⁹ patuit primores ciuitatis criminādo alios apud populū alios sua ipsos inuidia opportunos iteremit multi palā qd̄a in qbus minus speciosa criminatio erat futura clā iterfecti paruit qui busdā uolentibus fuga aut in exiliū acti sunt absentiumq; bona iuxta atq; interemptoꝝ diuisa fuere largitionis: i/ de prādeq; dulcedine priuati com modi sensus malorum publicorum adimi: donec orba consilio auxilioq; gabi/ na res regi Romano sine ulla dimicatione in manu traditur. Interceptum: fraude captū. Verberaq;. Quia se ip/

fidei at nūcii parū credulus nihil respōdit: sed seducto eo i hortū maxia & altissima papauerū capita baculo decussit: cognito adolescēs silentio simul ac prīs facto cām altius argumēti peruidit: nec ignorauit p̄cipi sibi ut excellētissimū quemq; gabinoꝝ aut exilio summo/ ueret: aut morte cōsumeret: ergo spoliatā bonis p̄pu/ gnatoribus ciuitatē ei tradidit tātū nō uictis māibus.

De Romanis.

Llud quoq; a maiorib⁹ & cōsilio prudēter & exitu feliciter p̄uisum: cū. n. urbe capta galli capitolium obsiderēt: solamq; potiendi eius spem in fame eorū repositā ai aduerterēt. per q̄ callido genere cōsiliū Romani usi: unico p̄seueratiā irritamen to uictores spoliauerūt: panes enim iacere cōpluribus ex locis cœperūt. Quo spectaculo obstupefacto. i. fini tāq; frumenti abundantiam nostris superesse creden tes ad pationem omittēdā obsidionis cōpulerūt. Mi/ sertus est tunc profecto iuppiter Romanæ uirtutis p̄/ fidium ab astutia mutuantis: cum summa alimentorū inopia proici: p̄sidia inopiæ cerneret: igitur ut ua/ fro ita periculoso consilio salutarem exitum dedit.

Dem iuppiter postea p̄stātissimorum ducū nostrum sagacibus cōsiliis p̄pitiu aspirauit. nā cū alterꝝ italiæ latus hānibal laceraret: al/

habita. in quibus cum identidem galli famem obiicerent eaq; necessitate ad deditonem uocarent: dicitur auertē dē eius opinionis causa multis locis panis de capitolio iactus eē in hostium stationes. Vnico p̄seuerantiā irri/ tamento: Vnum erat inquit quod gallos in obsidendis Romanis p̄seuerare incitaret: q; eos famæ uincere posse sperabant. nam armis aut ui aliqua capi posse capitolium desperabant: q; locus natura munitissimus esset. Mi/ sertus est tūc iuppiter. Lactantius firmianus diuinarum institutionum libro primo eodem inquit tempore Ioui pistori ara posita est q; eos in quiete monuisset ut ex omni frumento: quod habebant panem conficerent & in ho/ stium castra iactarent. eorū facto soluta est obsidio desperantibus gallis inopia subigi posse Romanos. Ouidius quoq; fastorum libro octauo. Posse fame uinci spes excidit hoste repulso: candida pistori ponitur ara ioui. P̄sidi/ dia inopiæ. Scilicet panes q̄ p̄sidia erant inopie.

Dem iuppiter. Bello punico secundo. Liuio & Nerone consulibus cum Hannibal p̄uicis armis magnā italiæ partem occupasset ac uires Romanas multis cladibus attriuisset iamq; appareret paruis auctū copiis posse Romanum imperium opprimere. Hasdrubal eius frater in italia cum ingentibus copiis descenderat ut se fratri coniungeret. Nero qui Hannibali erat oppositus ubi consilium cognouit Has/ drubalis interceptis his qui ad Hannibalem litteras ferebant non id tempus esse ratus quo consiliis ordinariis prouinciæ suæ quisq; finibus per exercitus suos eum hoste destinato a senatu bellum gereret audendum atq; no/ uandum aliquid improuisum inopinatumq; ceptum non minorem apud ciues quam apud hostes terrorē fa/ ceret perpetratum in magnam leticiam ex magno mœtu uerteret. Cum igitur cuperet hasdrubalem eiusq; co/ piis anteq; hannibali fratri iungeretur excindi. iccircoq; festinaret se Liuio salinatori collegæ suo cui bellum illud mandatū fuerat parum fidens uiribus quæ sub ipso erat adiungere: neq; tamen discessum suum ab Hānibale cui oppositus erat intelligi uellet mille eqtes delegit: p̄cepitq; legatis quos relinqbat ut eadem stationes uigiliæ q̄ agerent totidē ignes arderēt. eadē facies castroꝝ seruaret: ne qd Hānibal suspicatus auderet aduersus paucitatem relictorum pronuntiat occupare se in Lucanis p̄ximā urbem puniūq; p̄sidiū uelle: ut ad iter parati essent: no/

sum dedita opera iusserat uerberari: cuius rei nullam prorsus mentionem facit Liius. Iusti/ nus uero hanc eadem simulatione usum fuisse Zopyrum unum de interfectoꝝ magorū. Zopy rus p/ & de principibus Darii persarum regis dicit: q; ut Babyloniam persarum imperio subiiceret sa domi se uerberibus lacerari toto corpore iussit & titulo transiugæ Babyloniam profectus hac eadem arte urbem & imperiū dario prodidit. p̄ Iuuenili calliditati: senilis astutia respōdit. Pa/ tris senis calliditas iuuenis filii astutiam adæq; uit: nam pater tacens quid sibi uellet filio calli/ de satis indicauit. Fidei autem nuncii parum credens. Frōtinus Tarquinius inquit superbus gabinoꝝ iterficiēdos arbitratus qd̄ hoc nemi/ ni uolebat commissum nihil nuncio respōdit. Qui ad eum filio missus erat tātum uirga emi/ nentia papauerū capita cum forte in horto am/ bularet decussit. nuncius sine responso reuer/ sus renunciauit adolescenti tarquinio quid agē tem patrem uidisset ille intellexit idē esse emi/ nentibus faciendum. Cognito silentio patris. cum intellexisset quid sibi uellet pater silendo quidue innueret decutiendo papauerum capi/ ta. Causam: alterius argumenti p̄uidit rem illam quam p̄sente nuncio pater fecerat ad aliud spectare: neq; id frustra eum fecisse. sed la/ tentem in eo causam existere.

Llud quoq;. Cum urbe a gallis cap/ ta obsideretur capitolium ante om/ nia obsidionis bellique mala fames utriūq; exercitum urgebat: gallos eē p̄stilentia uexabat iduciā deinde cum Roma nis factæ & colloquia permissu imperatorum

OLL

OLL

Nero
opp̄/
fit
Asdru
balem

est profectus: flexit in picenum deinde cum in umbriam occultis itineribus uenisset nuncios praemisit collegam qui nunciarent eius aduentum percontarenturque clā an palam interdū an noctu uēire se uellet iisdem an aliis cōfidere castris, nocte clā ingredi melius eē. Tesserā pro castris a Liuo cōsule data erat: ut tribun⁹ tribunū: Cēturio Cēturionem: eques equitem: pedes peditem acciperet, neq; enim dilatari castra opus eē ne hostis adētum alterius consulis sentiret detractaturus pugnam si consulum iunctas uires intelligeret. Igitur scium duplicatis aggressus copiis, Claudius Nero superauit & uelocius omni nuncio rediit ad Hannibalem. Ira ex duobus callidissimis poe-

Vm/
brta
Meta/
urus
flu,

terū inuasisset Hasdrubal, ne duorū fratrum iunctae copiae itollerabili onere fessas simul res nostras urgeret: hic Claudii Neronis uegetū cōsiliū: illic Liuii salinatoris iclita puidētia effecit. Nero, n. compresso a se in Lucanis Hannibalem praesentiā suā: quoniā ita rō belli desiderabat: mētitus hosti ad opē ferēdā collegae p longū iter celeritate mira tetēdit: Salinator in umbria apud metaurū flumē pximo die dimicaturus: sūma cū dissimulatione neronē castris noctu recepit, tribūos, n. a tribunis: centuriones a centurionibus: equites ab equitibus: pedites a peditibus excipi iussit ac sine ulla tumultuatione solo uix unum exercitum capiente alterum inseruit, quo euenit ne Hasdrubal cum duobus se consulibus praeliaturum prius sciret: q̄ utriusq; uirtute prosterneretur. Ita illa toto orbe terrarum infamis punica calliditas: Romana elusa prudentia Hannibalem Neroni Hasdrubalem Salinatori decipiēdū tradidit.

OLI,

Memorabilis etiam Metellus qui pius cognominatus est proconsul in hispania bellum gerebat aduersus celtiberos quorū urbem metropolim, hoc est regionis caput trebiam: cū saepius oppugnatam uiribus expugnare non posset ad altiora consilia se cōuertit: ut quod uiribus nō posset ingenio & arte consequeretur. Itaq; urbē obsidione liberauit tāquā desperatione ductus eam prorsus omittere uelle uideretur exercitū per diuersa loca ducebat tanquā in certis consilii quid ageret modo hanc modo illam religionem mōtesq; petebat nec ullo in loco diutius commorabatur: cuius cōsiliū rationem cū nemo intelligeret unus e familiaribus suis iter rogauit quid ita sparsum & incertum militiae genus sequeretur. Cui Metellus: si meam iquitunicam interiorē cōsiliū mei participem aut consciam esse intelligerem igni quāprimū mādarem, hoc strategemate factum est: ut cum & suos rerum ignorantia & hostes summo errore implicaret, paulopost urbem incautā & suo clandestino ac inopinato aduentu oppressam caperet. Qu, Metellus, Qui pius cognominatus est quia patris exilium lōgis lachrymis prosecutus fuerit: nec ab his tēperari potuerit: pri⁹ quam fuit in patriam reuocatus. Viam: rationem: Virgilius, Inueni germana uiam: grata re forori, Fluctuatiōis: erroris: & uagationis, Interiorē tunicam: uestem lineam quā uulgo camisiam dicimus, Frōtinus libro primo: capitulo primo, Metellus inquit pius in hispania interrogatus quid postera die facturus esset: tunicam meam si hoc eloqui posset comburerem. Ergo nisi mentem suam dolos scrutari, Nisi hanc astutiam excogitasset: in obsidione apud Trebiam consenuisset, Scrutari: inquirere,

Metel/
lus
pius

THE,

Trebiam, Valerius alibi uocat Trebiam: sed haec aut Copiosius & distinctius a Parrhasio dicentur in eum qui de uiris illustribus opusculum Suetonio tribuit imperitissime,

terū inuasisset Hasdrubal, ne duorū fratrum iunctae copiae itollerabili onere fessas simul res nostras urgeret: hic Claudii Neronis uegetū cōsiliū: illic Liuii salinatoris iclita puidētia effecit. Nero, n. compresso a se in Lucanis Hannibalem praesentiā suā: quoniā ita rō belli desiderabat: mētitus hosti ad opē ferēdā collegae p longū iter celeritate mira tetēdit: Salinator in umbria apud metaurū flumē pximo die dimicaturus: sūma cū dissimulatione neronē castris noctu recepit, tribūos, n. a tribunis: centuriones a centurionibus: equites ab equitibus: pedites a peditibus excipi iussit ac sine ulla tumultuatione solo uix unum exercitum capiente alterum inseruit, quo euenit ne Hasdrubal cum duobus se consulibus praeliaturum prius sciret: q̄ utriusq; uirtute prosterneretur. Ita illa toto orbe terrarum infamis punica calliditas: Romana elusa prudentia Hannibalem Neroni Hasdrubalem Salinatori decipiēdū tradidit.

De, Q, Metello consule.

Memorabilis et cōsiliū, Q, Metellus qui cum proconsule bellū in hispania aduersus Celtiberos gereret urbemq; Trebiam caput eius gentis uiribus expugnare nō posset itra pectus suum multum ac diu cōsiliis agitata uia reperit: qua ppositū ad exitū perduceret, itinera magno impetu ingrediebatur: deinde alias atq; alias regiōes petebat, modo hos obsidebat montes: paulopost ad alios transgrediebatur: cū interim tam suis omnibus q̄ ipsis hostibus ignota erat causa inopinatae eius ac subitae fluctuationis: interrogatus quoq; a quodam amicissimo sibi: quid ita sparsum & incertum militiae genus sequeretur? absiste inquit istud quærere, nam si huius cōsiliū mei interiorē tunicam consciā esse sensero: cōtinuo eam cremari iubebo. Quorsum igitur ista dissimulatio erupit aut quē finē habuit: postquam uero & exercitum suum ignorantia: & totam celtiberiam errore implicauit: cum alio cursum direxisset subito ad trebiam reflexit: eamque inopinatam & attonitam oppressit, ergo nisi mentem

ad
sol
ha
lii
cit
eā
qu
fici
ru
re
ran
pu
stra
gis
legi
run
gen
tran
liun
go i
occu
ado
aliqu
feris

Agathocles Syracusarum rex. hic Siciliae Tyrānus quem ex humili & sordido loco ad regiam maiestatem fortuna mira indulgentia prouexerat cum a poenis duce hamilcare duobus praeliis superatus intra Syracusas obsideretur: uideretque se a longe uiribus imparem, & ad ferendam obsidionem minime paratum: statuit bellum in aphyricam transferre: mira prorsus audacia ut quibus in solo urbis suae par non erat eorum urbi bellum inferret: & qui sua tueri non poterat impugnaret aliena uictusque uictoribus insultaret: huius consilii non minus admirabile silentium quam commetum fuit populo hoc solum professus inuenisse se uictoriae

suam dolos scrutari coegisset ad ultimam ei senectutem apud moenia trebiae armato sedendum foret.

Externa. De Agathocle rege Syracusarum.

Agathocles autem Syracusarum rex audaciter callidus: cum enim urbem eius maiore ex parte Carthaginenses occupassent: exercitum suum in aphyricam traiecit: ut metum metu: uim ui discuteret: nec sine effectu. nam repentino eius aduentu perculsi poeni libenter incolumitatem suam salute hostium redemerunt: pactique sunt: ut eodem tempore & aphyrica siculis: & sicilia punice armis liberaret. Agathocles Syracusarum moenia si tueri pseuerasset: illa belli malis urgerent: bona pacis fruenda securae carthagini reliquisset. nunc inferendo quam patiebatur dum alienas potius lacessit opes quam suas tueretur quo egrotante animo regnum deseruit: eoque tutius recepit.

De Hannibale.

Quid Hannibal canensem. P. R. aciem speculatus: nonne prius quam ad dimicandum descenderet compluribus astutiae copulatam laqueis ad tam miserabilem perduxit exitum. ante omnia. n. perdidit ut & solis & pulueris qui ibi uento multus excitari solet aduersum haberet: deinde partem copiarum suarum iter ipsum praelii tempus de industria fugere iussit: quam cum a reliquo exercitu abruptam legio Romana sequeretur: trucidanda eam ab his quos in insidiis collocauerat curauit: postremo quadringentos equites subornauit: qui simulata transicione petierunt consulem a quo iussi more transfugarum depositis armis in ultimam pugnae partem secedere districtis gladiis quos iter tunicas & loricas abdiderant poplites pugnantium Romanorum ceciderunt: haec fuit punica fortitudo dolis & insidiis & fallacia instructa quam

strategemate: sed aliis quoque usum Hannibalem fuisse dicit in canensi pugna: quibus Romanos oppressit magis quam uicit. Nam & suis quibusdam imperauit, ut cum accensa pugna uideretur: simulata fuga Romanam legionem in insidias deduceret: quae ad internationem usque deleta fuit. Et in sinistro cornu Romano ubi sociorum equites aduersus Numidas steterant confertum proelium segne primo & a punica coeptum fraude quingenti ferme equites Numidae praeter consueta arma telaeque gladios occultos sub lorice habentes usi sunt specie transfugarum ad Romanos transire qui cum a suis parmas post terga habentes adhaerens repente ex equis desiliunt parmisque & iaculis ante pedes hostium proiectis in mediam aciem accepti ductique ad ultimos confidere a tergo iubentur ac dum praelium ab omni parte conseritur quieti mansere: postquam uero omnium oculos animosque occupauerat certamen: tum arreptis scutis quae passim inter aceruos caesorum corporum strata erant uersam adoriuntur: Romanam aciem: tergaque ferientes ac poplites caedentes: stragem ingentem dederunt: ac maiorem aliquanto pauorem ac tumultum fecerunt. Compluribus astutiae complicatam laqueis. Translatio sumpta a feris, quae laqueis implicantur: sic & acies Romana multis dolis: quasi laqueis capta & caesa fuit. Vento mul-

uiam animos illi tantum in breuem obsidionis patientiam firmaret: conscripto deinde exercitu cum duobus filiis adultis nullo militum sciente quo ueheretur traiecit in aphyricam: exposito deinde in littore exercitu: consilium suum omnibus aperit, eosque ad bellum & certam uictoriam hortatur: facta in agros subita excursione: tunc omnia prosternit: uillas castellaque incendit: cui cum Hanno dux poenorum factus esset obuius primo proelio uincitur & occiditur: nam duo de siculis, tria milia de poenis cum ipso duce cecidere: hac uictoria elatus Agathocles: urbes castellaque expugnat praedas ingentes agit hostium multa milia trucidat: castra deinde quingento lapide a carthagine ponit: ut damna clarissimarum rerum: uastitatemque agrorum & incendia uillarum de muris ipsius urbis specularent denique breui effecit: ut tota pene prouincia a poenis deficeret iterato cum Carthaginensibus bello duce Bomilcare: graui proelio superauit cum magno utriusque exercitus sanguine post hanc uictoriam profligatis in aphyrica rebus nihil actum esse putans, si amplius Syracusae obsiderentur tradito exercitu filio suo recurrit in siciliam cuius aduentum omnes Siciliae urbes auditis rebus quas in aphyrica gesserat: certatim ei se tradunt atque ita pulsus a sicilia poenis totius insulae imperium occupauit. Reuersus deinde in Aphyricam cum mutata fortuna cuncta aduersa sibi euissent uictus & in siciliam redire coactus cum poenis pacem aequis conditionibus fecit. Ex maiori parte. Nam praeter Acradinem munitissimum urbis locum occupauerunt urbem. Discuteret: Remoueret: auerteret.

Quid hannibal: Frontinus libro secundo capitulo secundo. Hannibal inquit apud Canas cum comperisset Vulturum amnem ultra reli-

quorum naturam fluminum ingentes auras mane proflare quae arenarum pulueris uerticem agerent: sic direxit aciem: ut tota uis a tergo suis Romanis in ora & oculos icideret quibus incommodis mire hosti aduersantibus illam memorabilem adeptus est uictoriam. L. non hoc solum

OLI

Vulturni Fl. natura

rus excitari solet aduersum haberet. Quia Apulia uentis abundat. Et præsertim iapige, & Abruptam legio Romana: per uim separatam, & Districtis gladiis: Nudatis gladiis, & Poplites: genua: partem pro toto: est autem poples flexura genuum, & Circumuentæ: deceptæ.

THE. OLI. Cōplicatā laq̄is, atiq; codices habet copulata. Nā Copula canū uicūlū pprie dī: ut ex Ouidio discim⁹ & Tibullo,

Ampi quoq; Dicturus de repulsis Valerius breui præfatione docilitatē & beniuolentiā quodāmodo si bi cōciliat: cum dicat huius rei cognitionem futuram unīe multis magistratus & dignitates petitoris q̄ si forte repulsā passi fuerint clarifimoz hoīum exēplis se psolari suā

q̄ indignitatē a quo aīo ferre poterūt: discētq; patientia quærere qd̄ gratia obtinere nequie rūt. & Campi quoq; in campo Martio, P. R. comitia habebātur creabanturq; magistratus in quē cādidiati descendebant, & Cū sæpenumero singuli, quasi intendit argumentum si uni licitum est cūctorum studiis plerunq; resistere q̄to magis omnibus unius uolūtati refragari.

nunc certissima circumuentæ uirtutis nostræ excusatio: est quoniam decepti magis q̄ uicti sumus.

De Repulsis. Cap. V.

Ampi quoq; representata conditio ambitiosam ingrediētes uia ad fortius sustinēdos parū psperos comitioz euētus: utiliter istruxerit: q̄a ppositis ante oculos clarissimoz uiroz repulsis: nō ut minore cū

spe honoris ita prudētiōr cū aī iudicio peterēt: memieritq; nefas nō eē aliqd̄ ab oibus uni negari: cū sæpenūe ro singuli cūctorz uolūtatibus resistere fas eē duxerit, scientes eēt patiētia q̄ri debeēt: qd̄ grā ipetrari nequerit.

De. Q. Aelio Tubero.

Vintus Aelius Tubero a. Q. Fabio. M. epulū. P. R. nomine. P. Africāi patris sui dāte rogat⁹ ut Triclinū sterneret lectulos pūicanos pellibus hēdinis strauit & p argenteis uasis samia exposuit: cuius rei deformitas sic hoīes offendit: ut cum alioq uir egregius haberet comitiisq; p̄toris candidatus in cāpū. L. Paulo auo. & P. Africāo auūculo nixus descendisset: repulsā inde abiret notatus, nam ut priuatum semper continentiam probabāt ita publice maxima cura splendoris habita est. quo circa urbs non unius conuiuii numerum: sed totam se in illis pelliculis ita cuiusse credēs ruborem epuli suffragiis suis uindicauit.

De. P. Scipione Nasica.

Vblius at Scipio Nasica togatæ potētiae clarissimū lum̄ is q̄ cōsul Iugurthæ bellū idixit q̄ matrē idæā e phrygiis sedibus ad n̄ras aras focolq; migrātē scissimis māibus excepit q̄ multas & p̄stiferas seditiones auctoritatis suæ robore opp̄ssit:

durabūt. & Tricliniū: coenaculū & locus ubi cōuiuari antiqui cōsueuerūt a trib⁹ toris stratis ut dictū est, & Lectulos pūicanos: paruos & humiles & secūdū Senecā ligneos: nā huiusmodi, lecti ex aphrica primū aduecti sunt, & Samia: terrena a samō isula ubi primū facta fuerūt eiusmodi fictilia, & Quo cir. u. n̄ra. n. u. cō. n. Hāc igt dignitatē nō his tm̄ q̄ iterfuere cōuiuio sed uniuersæ ciuitati facta existimarūt Ro. & p̄pea illū p̄ximis comiciis repulsæ nota affecerūt.

Lectulos pūicanos, ueterea exemplaria legunt Punicatos.

THE. OLI.

Vblius autem Scipio nasica: Laudibus Scipionem extollit ut magis mirum esse uideat integerrimum uirū totius senatus iudicio optimū iudicatū: q̄ p̄stiferas seditiōes auctoritate sua sapissime opp̄ssisset qui lumen & gloria senatus & totius ciuitatis esse diceretur potuisse eiusmodi repulse infamia notari ob dictum, magis iocosum quam graue aut iniuriosum: ut callosam rustici manum: candidatus cum pertractasset: ex eo quæreret manibus ne ambularet. De hac repulsā Cicero in oratione pro planco: Auus inquit tuus, P. nasicæ: tibi ædilitiam prædicaret repulsam: quo ciue neminem ego statuo in hac republica fortiozem, & Togatæ potētiae clarissimum lumen: Totius senatus splendor eximius. Hic consul iugurthæ bellum indixit Metellus deinde gessit: Marius cōfecit, & Seditiōes p̄stiferas: Nā Tyberium Gracchū seditiosissimum hominem

ut supra dictum est propria manu interemit. Igitur ciuitas nostra: Fecit inquit ciuitas: ut quorum Iuuenum la-
sciuiam repræssisset eosdem ciues reipublicæ utiles euaderent: magistratus etiam suū auctoritatis pondus adie-
cit non sustinendo se ridiculis peti. A scurris: a ridiculis hominibus.

¶ Scurris: aliquot exemplaria habent a securis.

Vllus error: Scipionis error potius fuit q̄ iniuria qui existimauit illa se urbanitate risum potius se commo-
n turū q̄ irā. At in Paulo æmilio nullus error & tamē repulsam sæpius passus est: quæ iniuria non illius ani-

quo principe senatus per aliquot annos gloriatus: est
cum ædilitatem currulem adolescens peteret manūq̄
cuiusdā rustico ope duratā more cādidatorū tenacius
apphendisset: ioci gratia interrogauit eū: nū māibus so-
litus esset ambulare. Quod dictū a circūstātibus exce-
ptum ad populū manauit: causamq̄ repulsæ Scipio-
ni attulit. oēs namq̄ rusticæ tribus paupertatē sibi ab
eo exprobratā iudicātes: irā suā aduersus contumelio-
sam eius urbanitatem distrinxerunt. igitur ciuitas no-
stra nobilium iuuenū ingenia ab insolētia reuocādo
magnos & utiles ciues fecit: honoribusq̄ non patiēdo
eos a scurris peti: debitū auctoritatis pondus adiecit.

De L. æmilio Paulo.

N Vllus error talis in L. æmilio Paulo conspe-
ctus est sed tamē aliquoties frustra cōsulatū
petiit. Idemq̄ cū iā cāpū repulsis suis fatigaf-
set: bis cōsul & cēsor factus ē amplissimū ē dignitatis
gradū obtinuit cuius uirtutem iniuriæ non fregerunt:
sed acuerūt: quoniā qdē ipsa nota accensam cupidita-
tē summi honoris ardentiozem ad comitia detulit: ut
populum quem nobilitatis splendore & animi sui bo-
nis mouere non potuerat: pertinaciā uinceret.

De Q. Cæcilio Metello.

Q Vintum autē cæciliū. Metellum pauci &
mcesti amici consulatus repulsa afflictum:
tristia ac rubore plenum domum reduxerūt
eundem de Pseudo Philippo triumphantem uniuersus
senatus lætum & alacrem in capitolium prosecu-
tus est. Achaici etiam bellī cui summā manū. L. Mu-
mius adiecit: maxima pars ab hoc uiro profligata est.
ei ne ergo populus consulatum negare potuit cui mox
duas clarissimas prouincias aut daturus erat aut debi-
turus: achaiam & macedoniam: & quidem hoc facto
meliore eo ciue usus est. intellexit. n. q̄ industria sibi ge-
rēdus eēt cōsulatus quē tanto labore ipetrari senserat.

De L. Sylla.

Q Vid tā excellēs: quid tā opulētum quam L.
Sylla: diuitias: & imperia largitus est leges
uetustas abrogauit: nouas tulit: hic quoq̄ in
eo cāpo: cuius postea domūs extitit repulsa p̄tura su-
gillatus est: omnia loca petiti honoris: si q̄ modo deo-

ne magistratum deterreretur: quin ē multo
magis accensus in sententiā perstitit: ut constā-
tia sua consequeretur quod gratia obtinere ne-
quuerat: ex quo factum est ut bis consolatū &
censuram tanq̄ ab inuitis extorserit & senatus
principatum obtinuerit. ¶ Sed tamē aliquoti-
ens frustra. Ter. s. secundum Plinium de uiris il-
lustribus qui dicit primo cōsulatu quem post
tres repulsas adeptus erat de liguribus triūpha-
uit. ¶ Cāpū fatigasset: nā adeo instās in petendo
fuit: ut cū populū fatigasset: ipse tamē in peten-
do p̄sisteret. ¶ Cuius uirtutes iniuriæ nō frege-
rūt. Viri fortis est non iniuria frangi: nec de inīa
deici. ¶ Pertinaciā uiceret: Quē uirtutibus mo-
uere non poterat pertinaciā superaret.

Vintū at ceciliū Metel, pauci & mœ-
sti. De hoc Pli. Quintus Met. Cecilia
domita Macedonia macedonicus p̄-
tor pseudo Philippū: qui idē andri-
secus dictus est uicit: inuisus plæbi ob nimīā sæ-
ueritatē & ideo post duas repulsas consul ægre
factus Arbachos in hispāia domuit: & cætera.
hic igif ad macedoniā domuit & achaiam op-
pressit in petitiōe cōsulatus bis repulsus est: qd̄
mirū quodāmodo uidet eē: ut cui duas claris-
simas prouincias daturus esset ei bis consula-
tum denegaret populus qua tamen repulsa uti-
lior reipublicæ factus est. quem enim difficul-
ter consulatum fuerat consecutus: eum deinde
summa diligentia administrādum esse cēsuit.
¶ De pseudo Philippo. De falso Philippo: idēst
qui se falso Philippi regis filium asseuerans ex
concupina natum totam ferme macedoniam
multo fauore occupauerat. ¶ Achaici etiā belli
maxima pars. Quod & Plinius testatur: Dicit
enim Lutius Mumius deleta achaiā achaiicus
aduersus corinthios missus uictoriā alieno
labore quæsitam interceptit: nam cum illos Me-
tellus Macedonicus apud Heracleam fudisset
& duce Critolao priuasset cum licitoribus &
paucis equitibus in Metelli castra properauit.
¶ Hoc facto: hac repulsa.

Vid tam excellens: Vt de cæteris ta-
ceam quis præstantior: quis poten-
tior in urbe quam Sylla fuit: qui re-
publicam & imperium occupauit:
tamen in petitione prætura: hac nota repulsæ
aliquādo sigillatus fuit a populo. ¶ Diuitias &
imperia largitus: nam occupata reipublica pro-
scriptorum ciuium bōa donauit: magistratus
& prouincias atq̄ imperia pro sua libidine de-
dit. ¶ Leges uetustas abrogauit. Sustulit antiq̄s
leges quæ suis rationibus obsisterēt: & præfer-
tim cum ciues a maximo proscriptos reuoca-
uit. ¶ Sugillatus: notatus.

THE.

OLI.

Paul⁹

Aemi-

lius ali

quoti-

es re-

pulsus

OLI.

OLI.

OLI.

Sylle

repul-

sa Syl-

le do-

miat⁹

OLI.
Catōis
repul/
sa

Ed ut comiciōrum: Damnat stultitiā Romāos: qui præturam Catoni uere philosopho denegauerint a quo plus splendoris ille magistratus quā a magistratu Cato gloriā fuerat recepturus sed stultitiā pœnas dedisse dicit: cū magistratum illum Vatinio postea dare coacti fuerint: homini multis flagitiis inuoluto: quia nemo præter hunc imprudentissimum Catonis grauitati se præferre aut certe conferre ausus fuisset. Plus decoris. Nam ipse dignitate sua plus decoris addiderat patriæ quā ipse a patria receperat. Vatinio: Quem ambitus accusatum Cicero defendit.

OLI.

Bominādæ quoq: Cū superiore cōiungitur: nō solū repulsa uiros præstantes Romanos: sed etiā necessitas tū Romanos: tū cæteras gentes idigna multa & fœda tā dictu quā auditu ppeti coegit. Tū etiā exteras gētes: ideo dixit: quia in repulsis domestica tantum exempla narrauit.

OLI.

Am aliquot plis: Cū assiduis cladi b⁹ apud Trebiā lacū thrasimenum & cannas acceptis consumpta esset Romana iuuetus: ad eam necessitatē redactus ē senatus populuscq: rōanas: ut octo milia seruorū: ex erga stulis emerēt: cū libera capita deessent nā ut tradit Liuius post cladē cannē sem. M. Junii dictator delectu edicto: iuniores ab annis decemseptē: & quosdā ptextatos scribit quattuor ex his legiones: & mille equites effecti. Itē ad socios latinūq: nomen ad milites ex formula accipiēdos mittit. Arma tela alia parari iubet: & hostiū spolia uetera detrahit templis porticibusq: & aliā formā noui delectus iōpia liberorū capitū ac necessitas dedit octo milia ualidorū iuuenū ex seruitiis: prius sciscitantes singulos uellent ne militare empta publice arma uere Romani: hi oēs ut paulo infra dicit uolōnes sunt appellati eo q: uolūtate pugnarēt & nō coacti. Quattuor & uiginti milia: Lōge discrepat a Liuiō i numero seruorū: nā tū octo milia fuisse tradit Liuius cui assentitur Macrobius saturnalium libro primo cum ait: ad cannas uictis Romanis octo milia seruorum empta militauerunt. Adactos iureiurando: Sacramento militiæ astrictos: more iustæ legiti mæq: militiæ. Strenuam: promptam & impigram operam. Quanta uiolentia est calius: Deplorat quodammodo casum & necessitatē populi Romani qui antea capite cēfos milites habere fastidierat: ex ergastulis & pastoralibus casis seruos educere coactus fuerit. Quāta uiolentiā casus: Conqueritur & detestatur tantam necessitatem. Capite cēfos: Capite cēsi dicebantur: ut supra qui in nullo censu habebantur: sed eorum capita solum censebantur: quia parum uel nihil possiderent. E cellis: in quibus serui a dominis seruabantur: hos deinde seruos Sempronius Gracchus propter egregiam uictoriam ex auctoritate senatus libertate donauit. Cedit ergo: Plærūq: nos inquit coegit necessitas utilitatem dignitati antepone & fortunæ libidini ac uiribus obtemperare: nā nisi tutiora consilia uir fortis elegerit speciosa sequendo sæpissime corruet. Concidendum Cadendum & prouendum: nam aliquando urgente fortuna præmittenda est dignitas & tutiora consilia sequenda: quod nisi uir fortis fecerit funditus concidet.

Cellæ
seruo/
rum

rum formam & imaginem futuræ eius potentia Po. Ro. repræsentalset impetraturus.

De Marco Portio Catone.

Ed ut comiciōrū maximum crimen referam .M. Portius cato plus moribus suis præturæ decoris adiecturus: quā prætexto eius splendoris ipse laturus: conseq illā a populo aliquando nō potuit proxima dementiæ suffragia: quæ quidē satis graues pœnas erroris sui pependerunt: quoniam quem honorem Catoni negauerāt Vatinio dare coacti sunt. Ergo si uere æstimare uolumus non Catoni tunc prætura: sed præturæ Cato negatus est.

De Necessitate. Cap. VI.

Bominādæ quoq: necessitatis amarissimæ: leges: & truculentissima imperia: tum urbem nostram tum etiam exteras gentes: multa non intellectu tantum sed etiam auditu grauiā perpeti coegerunt.

Am aliquod aduersis plis secundo punico bello exhausta militari iuuetute Romana senatus auctore Tito Graccho consule censuit uti publicæ serui aduersum ppulsandorū hostiū ipetū emerent eaq: de re p tri. pla. apud populū lata rogatione tres creati sunt uiri: qui quattuor & uiginti milia seruorū comparauerunt: adactosq: iureiurando: strenuam se fortēq: operam daturus quoad panni essent in Italia datis armis in castra miserunt. Ex Apulia etiam & a fidiculis septuaginta atq: ducēti ad supplementū equitatus sunt empri. Quāta uiolentiā est calius acerbū. Quæ ciuitas ad id tēpus igenuæ quoq: originis capite cēfos habere milites fastidierat: eadem e cellis seruilibus extracta corpora & pastoralibus casis collecta mancipia uelut præcipuum firmamentum exercitui suo adiecit. Cedit ergo interdū generosus spiritus utilitati & fortunæ uiribus succumbit: ubi nisi tutiora consilia legeris speciosa sequenti concedendum est.

De Vrbe Roma.

Annensis at clades adeo urbē nostram uehementer cōfudit: ut opa. M. Junii dictaturam reip. administrātis spolia hostiū affixa tem-

Cannensis clades: magna necessitas quæ non patitur ætatis nec religionis haberi rationem: qualis fuit post Cannensem cladem quæ ut diximus Romanos coegit & prætextatos puberes scribere & hostium spolia diis consecrata e templis portibusque detrahere: quinetiam nexos complures & capitali crimine damnatos in usum militiæ recipere. Et prætextati pueri: prætextati dicebantur: qui nondum ad xvianum peruenerant: in quo deposita prætexta uirilem togam sumebant. Addictorum: nexorum, Pöderentur: examinentur: liberentur.

plis deorum numini consecrata instrumenta militiæ futura couellerentur: ac prætextati pueri arma induerent: addictorum etiã capitali crimine damnatorum sexdecim milia conscriberentur. quæ si per se aspiciant aliquid ruboris habeant. si autem admotis necessitatis uiribus pöderent sauitiæ temporis cõuenientia præsidia uideant.

De eadem ciuitate.

Propter eandem cladem senatus Octacilio qui Siciliã Cornelio Mãmulæ quæ sardinia prætoribus obtinebãt: quærētibus: quod neque stipendium neque frumentum classibus eorum: & exercitibus socii præberet affirmatibus et ne haberet quod eos unde id præstare possent: rescripsit ærarium lōginquis impensis non sufficere: proinde quo pacto tantæ inopiæ succurrendum esset ipsi uideret. his litteris quid aliud quam impii sui gubernacula ex manibus abiecit: Siciliãque & Sardinia benignissimas urbis nostræ nutrices gradus & stabilitate bellorum: tam multo sudore & sanguine in partem redactas: paucis uerbis: ita. scilicet. necessitate iubente dimisit.

De Cassilinatibus.

Edem Cassilines obfidiõne Hannibalis clausos alimentorumque facultate defectos lora necessariis uinculorum uisibus subducta: atque scutis detractas pelles feruenti resolutas atque madare uoluit.

etiam hominum uideri faciebat. Ad hanc urbem uel si fieri posset in deditiõnem accipiendã: uel uiribus expugnãdam Hannibal partem exercitus misit: qui omnes ab oppidanis eruptione facta turpiter fusi fugatique fuerunt ita primis repulsis: dux alter pœnorum Maharbal cum maiore robore uirorum missus: nec ipse eruptionem cohortum Romanorum sustinuit: postremo Hannibal castris ante moenia positis paruam urbem: paruamque præsidium summa uia atque omnibus copiis oppugnare parat: quod cum sibi parum processisset ad obsidionem conuersus castra communiuit firmissimamque præsidia imposuit: ubi longa obsidio oppidanos præsidiumque ad ultimum inopia adduxerat: quam tamen consilio & calliditate Sempronii ducis Romani qui haud procul inde aberat aliquã diu tollerant: missis per uulturnum amnem: qui locum illum præterfluebat: dolis frumento plenis: qua re paulopost ab hostibus cognita intercepta sunt dolia & omnis spes erepta: nuces deinde fusæ a Romanis castris cum medio amni ad cassilinum defluerent cratibus excipiebantur: postremo ad id uentum inopia est: ut lora detractasque scutis pelles: ubi feruida molissent: aqua mandere conarentur: nec muribus alioue animali abstinerent: & omne herbarum radicumque genus aggeribus muri eruerent etiam cum hostes obarassent: quicquid herbidi terreni extra murum erat: raparum semen iniecerunt: ut Hannibal eo ne usque dum ea nascantur ad Cassilinum festurus sum exclamaret: qui nullam antea pactionem auribus admiserat: tum demum secum agi est passus de redemptione liberorum capitum: septunces auri in singulos præcium conuenit: fide accepta sese tradiderunt: Strabo in fine quinti libri huius meminit obsidionis: dicit enim Romam uersus Cassilinum situm est ad flumen Vulturnum: in quo prænestini milites quadraginta & quingenti aduersus Hannibalem uariis instructum copiis tandiu obsidionem pertulere: ut inualecente fame: mus dragmis ducentis uenundaretur: & uenditor quidem mortem oppetierit. emptor autem incolumis euaserit: cum autem Hannibal eos rapas prope murum seminasse conspiceret: tantam animorum tolerantiam admiratione profectus est quod homines tandiu obsistere posse sperarent: quoad rapæ maturescerent: itaque paucis exceptis mortales illi uictores extitere omnes: nisi quos aut fames confecit aut prælia. Defecti: Destituti & euacuati. Resolutas aqua: Mollitas atque decoctas. Delitiis suis:

Propter eandem cladem: Liuius decade secundi punici belli lib. iiii. Per idem fere tempus litteræ e Sicilia Sardiniaque Romanam allate priores e Sicilia Octacilii prætoris in senatu recitatae sunt. L. Furius pretorem cum classe ex Africa Lilybæum uenisse ipsum grauitate ictu sauciũ in discrimine esse uita ultimo militiæ naualibus sociis neque stipendium neque frumentum ad diem dari neque unde deesse: magnopere suadere: ut quamprimum ea mittant: sibi si ita uideat ex nouis prætoribus successorẽ mittant: eademque ferme de stipendio frumentoque ab A. Corn. mãmula prætore ex sardinia scripta responsum utrisque non esse unde mitteret: iussique ipsi classibus & exercitibus suis cõsulerent. Octacilius ad unicũ subsidium. P. R. Hieronem legatos cum misisset in stipedium quantum argenti opus fuit: & sex mensium frumentum accepit: Cornelio in sardinia ciuitates sociarum benigne contulerunt. Et Romæ quoque propter penuriam argenti triumuiro mæsario: rogatione Minuti trib. plebis facti sunt. Socii præberent: Dissentit a Liuiio Valerius: nam a sociis benignissime erogatum stipendium & frumentum dicit Liuius: ut supra ostendimus: nec dimisisse: tunc prouincias sed obtinuisse.

Edem Cassilines: Cassilinum eo tempore prænestini habebant: quos a prima cannas in castra proficiscentes nuncius acceptæ cladis cassilinum conuertit: qui paulopost caesis oppidanis urbem occuparunt: cum paucis Romanis latinisque nominis aditur. & prænestina cohors eodem nuncio Cassilinum compulsi: penuria frumenti nimis sum

OLL

Octacilius in Sicilia bello puico secundo

Mãmula Cori Sardinia

OLL

Constat campanorum delitiis pœnorum exercitum ad id tempus inuictum: sic eneruatum esse: ut uix militiæ labores sustineret ductus enim capuam in hiberna sic se omnibus uoluptatibus immerfit: ut quos nulla uis mali antea uicerat: postmodum nimia bona perdiderint: scilicet uoluptates immodicæ: ut somnus: uinum: epulæ: scorta: linea: consuetudines: ocium: quæ omnia sic eneruarunt corpora & animos: ut magis deinde uictoriæ: quam præfentes curentur uires. ¶ Modo rarum: quasi desolatum atq; desertum.

OLI,

N illa obsidione: Vis detestandæ auaritiæ quæ mentem omnem & rationem hominis præterungit peruertit ut pecuniâ non dignitati solû sed ipsi quoque uirtutis præferre non dubitet: quis hic prænestinus qui in tanta rege penuria ac fame captum muræ, c. denariis uendere maluerit quam famem lænire: utraq; producere: imitatus illum de quo Lucanus: non deest plato ieiunus ueditor auro: qui re factum est ut utrumque pariter amitteret uitam & pecuniâ. ¶ Sordium suarum: id est auaritiæ: & recte quod dicitur sordes auaritiâ appellat: quia nihil hominem sordidior est facit auaritia quæ malis uenenis imbuta corpus animumque uirilem effœminat.

OLI,
Téplo
rum
orna/
mêta
confla
ta

C Aio autem Mario: Hoc legitur in uita Marci quod cum exhaustum esset ærarium: nec esset unde stipendia darentur militibus: temporum ornamenta e senatusconsulto fuerunt in pecuniâ conflata: quâ re Vale, per ironiam quodammodo detestatur cum dicat dignam causam fuisse ut templum deorum spoliarentur quo suam crudelitatem expleret, Marius atque Sylla. ¶ Conflata: in numisma redacta: nam æs conflatum dicitur in signatam pecuniam redactum: æs graue quod tantummodo pensatur. ¶ Digna, nam causa erat: Ironia est sine dubio. ¶ Non patrum prescriptorum uoluntate. Oñdit iuitum id fecisse seatum metu uictoris qui ita iubebat ergo excusat quodammodo senatum qui necessitate compulsus sit id facere.

OLI,

D iui Iulii exercitus, hoc fuit bello quod in Hispania gessit Iulius Cæsar aduersus Cn. & Sextum Pompeium, ubi primum ipso oceani hostio Varus: Didiusque legati confligere: cum subito exorta tempestas classem utramque submersit: mox ad obsidiones utrumque discurrere, omnium postrema circumfudit in unda: ubi anceps diu & triste prelium: nouissime illud iusitatum Cæsaris oculis nefas post quattuordecim annos probata ueteranorum manus rettulit pedem. hic Cæsar nihil reliquit in experientia: in qua perturbatione de extremis est cogitasse: cum cohortes quodammodo pertransuersam aciem actæ quasi piculitibus castris presidio Labienum mittebat, spem fugæ præbuisset hoc autem ipse creditur: aut dux callidus attribuit in occasione & quasi fugientes inuectus: simul & suorum erexit animos: & hostis percussit: hoc prelio profugum cum se mundam recepissent: & Cæsar statim uictor obsideri imperasset: ex congestis cadaueribus ager factus est qui pilis iaculisque confixa iter se tenebat. ¶ Munda: oppidum hispaniæ. ¶ Tragulis: Telis gallicis. ¶ Pilis: Romanis telis. ¶ Sudes: pali acuti ex utraque parte & in summitate exusti. Virgilius, sudibus uerustis. ¶ Nouemoli. Quasi inusitate munitionis.

OLI,

A Tq; ut diuinam: cum Phraates perthorum rex puicias Romanas bello periturus esse uideret: tunc Bosphoranam regionem inegens rerum penuria: & fames inaccessit: qui Romani quoque puasit: quo tempore Cæsar Augustus in sterilitate magna ac difficili remedio: cum Venalicias & Lanistarum familias peregrinosque omnes exceptis medicis & præceptoribus partemque seruitiorum urbe expulisset, ut tandem annona conualuit impetum se cepisse

sti: Quid illis si acerbitate casus intueare miserius: si constantiam respicias fidelius: qui ne a Romanis desciscerent tali uti cibi genere sustinuerunt. Cum pinguissima arua sua: fertilissimosque campos moenibus suis subiectos intuerent. Itaque Campanæ urbis quæ punica feritatem delitiis suis cupida fouit in propinquo situ Cassilinum moderatum uirtute: clarum perseverantis amicitia pignore impios oculos uerberauit.

De Prænestinis.

N illa obsidione & fide cum trecenti prænestini permanerent euenit: ut ex his quidam muram captam ducentis potius denariis uendere: quam ipse leniendæ famis gratia consumere mallet. Sed credo deorum prudentia effectum: ueditori & emptori quem uterque merebat: exitum attribuit. Auaro. n. & fame consumpto manubiis sordium suarum frui non licuit: æqui animi uir ad salutarem impensam faciendam: care quidem uerum necessarie comparato cibo uixit.

De Vrbe Roma.

C Aio autem Mario. Gn. Carbone cons. bello civili cum L. Sylla dissidentibus: quo tempore non rei publicæ uictoria quærebatur: sed præmium uictoriæ res erat publica. S. C. aurea atque argentea temporum ornamenta ne militibus stipendia deessent conflata sunt: digna, nam causa erat hi ne: an illi crudelitatem suam prescriptione ciuium facerent: ut dii immortales spoliarent: non ergo patrum conscriptorum uoluntas: sed terribilis necessitatis truculenta manus illi consulto stilum suum ipsi.

De Diuo Iulio.

D iui Iulii exercitus id est inuicti ducis: inuicta dextera cum armis Mundam clausisset aggerique extruendo materia deficeret: congerie hostilium cadauerum quam desiderauerat altitudinem instruxit. eam quæ tragulis & pilis: quia roboreæ sudes decerant magistra nouæ molitionis necessitate usus uallauit.

De Diuo Augusto.

A Tq; ut diuinam filii mentionem cœlestis prærecordationi subnectam: cum effusus se in nostras prouincias parthorum rex Phraates uideret:

ut tandem annona conualuit impetum se cepisse

scribit: frumentationes publicas in perpetuum abolendi q̄ earum fiducia agrorum cultura cessaret: neq̄ tamen perseverasse: quia certum haberet posse per ambitionem quandoq̄ restitui: atq̄ ita post hanc rem temperavit ut non minorem oratorum & negotiantium quam populi rationem ducerent: hæc Suetonius, Diuinam filii mentionem: Non potest Valerius ab assentatione discedere, Augustus enim adhuc uiuens diuinos honores obtinuit: ut diximus: unde Hor. Præsentiq̄ tibi diuinos largimur honores: meruit aras & flaminem ut iurandæq̄ tuum pronomen ponimus aras, Fuit Augustus iulii cæsaris adoptiuus. ¶ In bosphorano tractu: in regio-

uicinæq̄ imperio eius regiones subita indicti tumultus denunciatione quaterentur: tanta in Bosphorano tractu commeatus penuria incessit: uti sex milibus denariis singula uasa olei: frumētūq̄ modiis totidem mǎcipia permutarentur: sed amarissimam tempestatem Augusti cura tutelæ tunc terrarum uacans dispulit.

Externa de Cretensisibus.

Cretensibus nihil tale presidii affulsit q̄ obsidiōe Metelli ad ultimā usq̄ penuriā cōpulsisua iumētōrūq̄ suorū urina sitim torserunt iustius dixerim: q̄ sustētauerūt, quia dū uinci timent id passi sunt: quod eos nec uictor quidē pati coegisset.

De Numantinis.

Numantini autem a Scipione uallo & aggerē circundati: cum omnia quæ famem eorum trahere poterant conlumpsisent: ad ultimum humanorum corporū dapibus usi sunt: quapropter capta iam urbe complures inuenti sunt artus & membra trucidatorum corporum sinu suo gestantes, nulla est in his necessitatis excusatio: nam quibus mori licuit: sic uiuere necesse non fuit.

mumq̄ si uiros æstimes hispaniæ decus q̄ sine muro sine turribus modice edito in tumulto apud flumen silata quattuor milibus celtiberorū, xl exercituū uim per annos, xliii, sola sustinuit: nec sustinuit modo sed seuius aliquanto perculit pudēdisq̄ fœderibus affecit, Nouissime cū inuictā eē cōstaret opus quoq̄ eo fuit q̄ carthaginē euerterat nō temere si fateri licet nullius causa belli iniustior, Segidēses socios & cōsanguineos Romanorū manibus elapsos exceperant: habita pro eis deprecatio nihil ualuit cū se ab oī bellorū cōtagiōe remouerēt in legitimi fœderis p̄ciū iussi arma deponere hoc sic a barbaris acceptū q̄ si manus abscinderent, Itaq̄ statim Magara uictor fortissimo duce ad arma cōuersi Pompeiū prælio aggressi fœdus tamē maluerūt cū debellare potuissent hostilium deīde Mācinū hūc quoq̄ assiduis cædibus ita subegerūt: ut ne oculos qdē aut uocē numantini uiri q̄q̄ sustineret: tamē cū hoc quoq̄ fœdus malueret cōtēti armorū manubiis cū ad iternetionem sæuire potuissent: sed nō minus Numantini q̄ Caudini illius fœderis flagrans ignominia ac pudore Po. Ro. dedecus quidem præsentis flagitii deditio Mancini expiauit: Cæterum duce Scipione Carthaginis incendiis ad excidia urbiū imbuto: tandem etiā in ultionem excanduit: qui redacto prius in disciplinā milite hostibus cōmisit aciem: effecit qd̄ nemo uisurum se unq̄ sperauerat: ut fugientes numantinos quisquā uideret: dedere etiā sese uolebāt si tollerāda uiris imperarentur, Sed cum Scipio uerā uellet: & sine exceptione uictoriam eo necessitatum cōpulsis: primum ut destinata morte in prælium ruerent: cū se prius epulis quasi inferiis impleuissent: carnis semicrudæ & celix sic uocant indigenæ ex frumēto potionē, Intellectum ab imperatore cōsiliū itaq̄ nō est permissa pugna morituris: cum fossa atq̄ lorica: quattuorq̄ castris circūdatos fames præmeret: ab duce orantes prælium ut tanq̄ uiros occideret: sed ubi non impetrarunt placuit eruptio: sic cōserta manu plurimi occisi: & cū urgeret fames aliquantisper inde hoc est ex cadaueribus uixere: nouissime cōsiliū fugæ sedit, sed hoc quoq̄ ruptis equorum cingulis uxores ademere summo scelere per amorem: itaq̄ exitu deplorato in ultimā rabiem: furoremq̄ conuersi: postremo mori hoc genere destinarūt: duces suos seq̄ patriaq̄ ferro & ueneno subiectoq̄ undiq̄ igne peremerunt, ¶ Trahere: Producere: prolongare, ¶ Artus & membra: Aut Ephexegeſis est ut unū sit expositio alterius, aut artus intelligimus membrorū coniunctiones: unde articuli membra uero corporis partes: ut humeri brachia, ¶ Nulla est in his necessitatis excusatio: improbat hoc factum Valerius q̄ dicat crudelitatem potius fuisse q̄ necessitatem, Necessitas autem duplex: aut sine respectu aut cū respectu: ut qui natus est necesse est ut moriatur: hic nullum est medium: at uero cum respectu: ut hoc loco numantinis necesse fuit humanis carnibus uesci: nisi uoluerint in Scipionis uenire potestatem.

ne helespontiaca, sunt autem Bosphori duo: unus thracicus iuxta Bizantiū hoc ē Cōstantinopolim: alter in introitu paludis: Meotidos qui chimericus dicit̄ de quo Ouid. li. iiii, tristium Bosphorus & tanais superant scythiæq̄ paludes uixq̄ satis noui nomia pauca loci, Bosphorus a ferenda boue dictus uel a transitu bouis siue ab angustis meatibus bouum peruiis.

Retensibus, Cretenses fauisse mithri dati uidebant: itaq̄ placuit iniuriā armis uindicare prius inuasit insulā, M. Anto. cū ingēti quidē uictoria spe atq̄ fiducia: adeo ut plures catenas in nauibus q̄ arma portaret: dedit itaq̄ poenas uel cordiæ suæ: nam pleraq̄ naues interceperunt hostes captiuasq̄ corpora religata uelis: ac funibus pepēdere: ac sic uelicantes triūphantiū in modū cretes portibus suis remigauerūt: Metellus deinde totam insulam igni ferroq̄ populatus intra castella & urbes redegit: eosq̄ lōga obsidione cōpulsit ad eā necessitatem: ut sua iumentorūq̄ suorū urina sitim releuare cōcti fuerint: & grauiora pati quam uictor supplicia dedisset, ¶ Obsidiōe me, qui Metelli Macedonici filius a deuicta creta creticus dictus est, ¶ Torserūt: quasi cum supplicio sederunt.

Numantini autem: Florus: Numantia inq̄ q̄tū Carthaginis Capuæ Corinthi opibus inferior: ita uirtutis nomine & honore par oibus sum-

Bosphori duo

OLI,

OLI,

Numantia excidium

Artus Membra

OLI **H**orum trucem: Perpenna Sertorium cui se coniunxerat coniuratione facta inter epulas per inuidiam interemit: ut in eius uita diximus: Pompeius deinde facile superato perpenna hispaniam totam armis subegit: in eo bello calaguritanos sertorii fidelissimos socios obsidione premebat: qui ut cinerum Sertorii fidem seruarent ad eam impietatem descenderunt: ut consumptis omnibus ferme animilibus liberos & uxores occiderent: eorumque carnibus uescerent: quas etiam ut seruare diutius possent sale aspersere, quod non solum impium sed detestandum quoque fuisse uidetur. In consimili facinore: Vescendi humanis carnibus, & Nefariae dapis: Detestanda: nefarius: dicitur is qui nec cætu dignus est cui etiam far detur, & Salire non dubitauit: Sale aspergere: nam carni ne putrescat salem quasi animam datam dicit esse Chrysippus, diutius enim seruatur caro salsa. En inquam aliquis in acie hortaretur, Detestatur quodammodo rem istam Valerius cum dicat Calaguritanos genus omne ferarum atque serpentum feritate superasse: qui ne in potestate Pompeii deuenirent liberis & coniugibus uesci maluerunt pro quorum salute ceteri omnes populi & nationes non solum fortiter dimicare: sed extrema quaque pati non dubitant: nec ulla uehementior ab imperatoribus adhortatio fieri solet quam liberos & coniuges dimicantium oculis subiicere. Ex hoc hoste: Calaguritano. Duci, Gn. Pompeio qui ex hoste non uictoria sed magis poenam quaerere debuit: nam si hostem illum ultus fuisset plus libertatis ex ultione quam gloriae ex uictoria consecutus esset: neque enim tale quicquam in obsidione facere quisquam ausus fuisset si de calaguritanis supplicium sumptum fuisset. Cum omne ferarum ac serpentum genus: uere inquam summum fuerat supplicium magis quam quaerenda uictoria de his hostibus qui omnem ferarum & serpentum immanitatem superarunt cum natos uentri mandarint pro quibus tutandis serpentes & ferae spiritum effundere non dubitant. Comparatione. Si quis ferarum & serpentum feritatem cum horum immanitate comparauerit. Proprio spiritu cariora: Qui pro filiis mori non dubitant certo tempore.

OLI
Testa-
menta
rata
aut re-
scissa

VAcemus nunc negocio. Agitur hoc capitulo de testamentis que cum rescindi possent rata manserunt: & contra cum rata uiderentur & legitime condita rescissa fuerunt. Quid actorum est hominis: Testamentis non solum uoluntates sed hominum quoque acta multa referunt. Ergo actorum hominis: Actuum humanorum. Nam hoc negotium ad acta hominum spectat. Ultimi temporis: Quia in exitu uitae ut plurimum testamenta conduntur. Quae ue. Aliud testamentorum genus cum spe magna frustrati sunt qui se haeredes constitutos saepe crediderunt, nam per octo dies testamenta occlusa seruabatur. Ordine quo proposui: Ut testamentorum exempla ponat eorum primo quae legitime facta rescissa fuerant.

OLI
Cica-
trix

Militatis: In littera pro se satis patet historia, non enim patris neque filii propter ignobilitatem nomen imponit. Peractis stipendiis: Finita militia: hoc est confecto bello. Errore patris. Qui filium in aduerso corpore: Scilicet hosti opposito significat illum non aufugisse. Cicatrices: obductorum uulnerum signa. Ociose urbi onera, significat eos ignauos & inutiles quae patriae suae oneri magis quam honori essent. Togata militia: Disceptationem & controuersiam: ut in foro apud iudices de paternis bonis & hereditate disceptaret. Apud centumuiros: Erat centumuirale iudicium: nam ex trigintaquinque tribubus quotieserant in urbe Romana terni diligebantur ex una

De Calaguritanis.

Horum trucem pertinaciam in consimili facinore Calaguritanorum execrabilis impietas supergressa est quae quo perseverantius iterum Sertorii cineribus obsidione Gn. Pompeii frustrantes fidem praestarent: quae nullum iam aliud in urbe eorum supererat animal: uxores suas natosque ad usum nephariae dapis uerterunt: quoque diutius armata iuuentus uiscera sua uisceribus suis aleret: Infelices cadauerum reliquias salire non dubitauit. En quam aliquis in acie hortaretur: ut pro salute coniugum & liberorum fortiter dimicaret ex hoc nimirum hoste tanto duci poena magisque uictoria petenda fuit: quia plus uindictae libertatis quam uictus gloriae afferre potuit, cum omne serpentum ac ferarum genus comparatione sui titulo feritatis superaret: namque illis dulcia uitae pignora proprio spiritu cariora sunt: ea calaguritanis praedia atque caena extiterunt.

De Testamento que rescissa sunt. Cap. VII.

VAcemus nunc negocio quod actorum hominis & praecipue curae & ultimi est temporis consideremusque que testamenta aut rescissa sunt legitime facta: aut cum merito rescindi possent rata manserunt: quae ue ad alios quam qui expectabant honorem hereditatis transtulerunt: atque ita ut ea ordine quo proposui exequar.

De quodam milite.

Militantis cuiusdam pater cum de morte filii falsum ex castris nuncium accepisset: aliis heredibus scriptis decessit: peractis deinde stipendiis adolescens domum petiit: errore patris imprudetia amicorum domum sibi clausam reperit. Quid enim illis inuerecundius: florere iuuentis pro republica assumpserat: maximos labores & plurima pericula tolerauerat: aduerso corpore exceptas ostendebat cicatrices & postulabat ne auitos eius lares ociosa ipsi urbi onera possiderent. Itaque depositis armis coactus est in foro toga

erant in urbe Romana terni diligebantur ex una

quae iudices: & quis plures eent cetu: tamē cetū uirorū nomē retinuerunt: horū unus hastā tenebat p̄cipuū iudicioꝝ signum: unde cetū uiralis hasta legif i Suetonio. Dicit naugustus actos & aliaꝝ rez fuit iquis ne acta senatus publicarent: ne magistratus dispositio honore statim in puincias mitterēt. ut p̄cōsulibus ad mulos & tabernacula q̄ publice locari solebāt certa p̄mia cōstituerent: ut cura æraria q̄storibus urbanis ad p̄torios p̄toresue trāsiret: ut cetū uirale hasta: quā q̄stura fūcti solebāt cogere decē uiri cogere, hasta, n̄ ut ait Festus Pōpe, signū p̄cipuū ē: unde & hastæ subiiciebāt: q̄ publice uenūdabāt cetū uiralia iudicia idē dicit appellata eē a cetū uiris q̄ ex tribubus tri-

tā ingredi militiā: acerbe cū improbissimis eni hæredibus de paternis bonis apud centū uiros cōtēdit omnibusq; nō solū cōsiliis sed et sentētiis superior discessit.

De filio. M. Annæi Carseolai eqtis ro.

Tē. M. Annæi Carseolai splēdidissimi eqtis Romani filius a Sufenate auūculo suo adoptatus testamētū naturalis patris quo p̄teritus erat apud centū uiros rescindit: cū in eo Tullianus Pōpeii magni familiaris ipso qdē Pō. signatore hæredes scriptus eēt: itaq; illi i iudicio plus cū excellētissimi uiri gratia q̄ cū parentis cineribus negotii fuit: cæterū quis utraq; hæc aduersus se nitebant tamen paterna bona obtinuit: nā. L. qdē Sextilius: & P. Popilius quos M. Annæus sanguine sibi cōiūctos eadē ex pte q̄ Tullianū hæredes fecerat sacramēto cū adolefcētulo cōtēdere ausi nō sunt: tā & si p̄cipuis eo tpe Magni uiribus ad defendēdas tabulas testamētū iuiriari poterāt: & aliquātulū adiuuabat hæredes q̄. M. Annæi filius suffrenatis familiā & sacra trāsierat: sed arctissimū iter hoies p̄creatiōis uiculū patris simul uolūtate & p̄cipis auctoritatē supauit.

De Tectio filio Tectii.

Autē Tectium infantem a patre exhæredatū Petronia matre quā Tectius quoad uixit in matrimonio habuerat natū: Diuus Augustus i bona paterna ire decreto suo iussit. patris patriæ animo usus: quoniā tectius in p̄prio iure p̄creato filio summa cū iniquitate paternū nomē abrogauerat.

De Septicia.

Septicia quoq; mater Trachalorū ariminesiu filii irata in cōtumeliā eorū cū iā patere nō posset Publio seni admodū nupsit: testamento etiā utroq; p̄terito a quibus aditus Diuus Augustus & nuptias mulieris & suprema iudicia improbauit: nā hæreditatem maternā filios habere iussit dotēmq; quia non creandorum liberorum causa cōiugium intercesserat: uirum retinere uetuit si ipsa æqui-

Septicia quoq; matre, Septicia duos genuerat filios qbus irata duplici onerauit iniuria: altera q̄ iā anus Publio seni admodum nupsit illosq; destituit: altera q̄ utruq; testamēto p̄terit. Augustus re cognita: & nuptias improbauit & testamētū rescindit: filios matris hæredes esse uoluit qd̄ æq̄lissimū fuit. Testamēto p̄terit: Quantū in ea fuit hæreditate priuauit. Extrema: iudicia. Testamentū in quo ultimū hois iudiciū & uolūtas cōtinet. Improbauit: dā nauit: uitupauit. Nō cā liberorū: Sed ira i filios. Si ipsa æq̄tas: Laudat hoc iudiciū Valerius dicens nec ipsam qdē iustitiā si loq̄ posset rectius fuisse iudicaturā. Sp̄nis quos

ginta & quinq; ut dixim⁹ q̄ & curiæ sūt dictæ diligebant ad iudicādū: q̄ cetū uiri sunt appellati.

Tē. M. Annæi: Rescissionē huius testamēti difficiliorē faciebat auctoritas Pōpei q̄ Tullianū sibi familiaritate cōiūctū & hæredē testamēto cōscriptū apud centū uiros & gratia & opibus atq; et orone defendebat, pl⁹ ergo laboris fuit legitimo filio hæreditatē petēti cū Pō. auctori tate certare q̄ cū p̄ris q̄ eū testamento p̄terierat uolūtate cōtēdere utruq; tñ sua uirtute & audacia supauit: Nā. L. Sextiliū. & M. Popiliū cōhæredes cōscriptos coegit ut uel iurarēt uerū uel se iuraturū falsum: idq; p̄batuꝝ q̄ sacramēto cū adolefcēte cōtēdere nō sūt ausi. Quo p̄teritus: Pater eū testamēto p̄terierat: q̄ in aliā familiā trāsierat. Ipso Pompeio signatore: hoc magis mirū fuit testamētū fuisse rescissum q̄ eius signator fuerat Pōpeius. Testamēta septē testibus p̄sentibus cōdebant & eorū qsq; suū testamēto signū imprimebat: aperiri autem nō licebat: nisi octaua post mortem testatoris die. Hæc utraq; patris uoluntas & Pōpei gratia. Sacramēto cōtēdere nō sunt ausi: Quod iniuria exhæredatus esset: sic, n̄, assererat adolefcēs: petebat ergo ut uel illi iurarēt uerū uel se iuraturū falsum: idq; p̄baturū: hoc ē testamētū non bene fuisse institutū. Trāsierat in familiā. Per adoptionem. Et sacra: Quia sacris eius in quam familiam transibant initiabant. Sacra, gentilia, quæ suæ cuiusq; gētis erāt propria: quemadmodū, Fabiorum de quibus Liuius i Obsidiōe Capitolii, ea sequebant hæredē: inde illud Plauti. Hæreditas sine sacro.

Autem tertiū, Crudelis pater infantem filium legitime susceptū hæreditate priuauerat nulla intercedēte exheredādi honesta cā: neq; n̄,

puer ifans patrem offendere potuit Augustus hæc patris iniquitatē nō tulit. nā Tectiū filiū sic enim appellabat ex Petronia matre legitime p̄creatū paternis bonis succedere iussit q̄ Tectius p̄ animū p̄nū penitus exuisse uidebat erga filiū quē ex ea uxore p̄creauerat q̄ fuerat illi quo ad uixit sp̄ matrimonio cōiūctū. G. at Tectiū. Antiq̄ filios ut plurimū de noie patrū appellabāt. Patris priæ aīo usus. Laudat hoc decretū Valerius inquit patre patriæ digno usus est Augustus qui se Tectio uerū patrem p̄stitit iniqui patris testamentum rescindendo.

OLI.
M. Annæus
F. testamēto p̄terit.

Signator testamenti

THE.

OLI.

OLI.

genuisti. Verba pōit qbus æqtas uteres aduersus hāc mulierē si loq posses: uel sunt augusti uerba mulierē istā dā nātis. Effœta, partu exhausta. Polluto corpori. Libidine inq nato: q alias uxores habuisset. Cœlesti fulmine.

OLI,
Cal/
purni
Piso
præt.

Seuero augusti iudicio: qd flumē appellauit qā i terris ut sæpe diximus p deo habitus & cultus ē. Gregia, G. quoq; cal. Calpurnius pretor impietate filii cuiusdā testamēti rescissioe correxit. Cū, n. pater nomine Terētius q filios octo pduxerat: ex his unū i adoptionē dedisset is patri uelut iratus: q abdicasset eū moriēs adhuc supstite patre nec ipsum nec fratru quemq; reliq; hæredē. Calpurnius: ptor

audita patris cā q de ipietate filii grauiter conquirebat: irritū iussit illud esse testamētū: nā uoluit Calpurnius hoc iudicio testari qtu paretibus debeāt filii q geniti q; educati fuerit. Egregia cōstitutio: nobile iudiciū. Produxerat: gēuerat: & educauerat. Exheredatū: hereditate priuatū qā moriēs filius patrē nō scripserat hæredē. Lege agere: hoc loco se legibustueri & hereditatē secūdū leges adire. Patria maiestas: qā filius patri oīa debet: ne igit paterna uiolaref maiestas, patrē hæredē esse iussit. Donum uitæ: q a patre accepisset esse quo nihil maius hominū eē pōt nisi bene esse qd nisi nasceref cōsequi nō possit. Beneficiū: educatiōis: q eū ad adolefcētiā usq; educaffer. G. Pisonis. Ianus Parrhasius epistola quadā scriptū reliq; hūc esse Pisonē q Tiberii Principatu custos pfectusq; fuit urbis de quo Suetonius in Tiberio, Cū Pōponio Flacco & L. Pisonē noctē cōtinuū q biduū epulādo potandoq; cōsumpsit Flitē Ioseppus. Quoq; ad Pisonem duceret: qui tū custos erat urbis. Seneca, Epistolarū, xii. L. Piso urbis custos ebrius ex quo semel factus fuit: maiorē partē noctis i cōuiuio exigebat & Plinius nat. hist. xiii. hunc ipsum Pisonē Curatorē uocat urbis unde satis cōstat urbis pfectū: custodēq; & curatorē eundem fuisse magistratū: ut ipse Parrhasius affirmauit in Papinii Syluula ad Rutulium Gallicum, proinde pronomē, G. licet emendes. L.

THE.

OLI,
Ore/
stes p̄t.

Vid Mamerci. Genutius qdā cybales sacerdos a liberto Surdonii cuiusdā fuerat hæres testamēto relictus Cn. orestes ptor urbis testamētū illud pbauerat: & genutiū hæredē adire iā iusserat: cū Surdinus indignitatē nō ferēs huius rei querelā ad Mamercū cōsulē detulit: qui abrogata iurisdictione p̄toria Surdinū hæredē eē uoluit indignū & iniquū eē existimās hominē q neq; se uirū: neq; foeminā amputatis uiribus p̄stitisset: cuiuspiā bonorū esse participē: quin et repulit illū a tribunali ne fracta uoce: turpib; p̄sentia pollueretur. Magnæ matris: Cybeles q magna mater hoc est deorū oīum mater dicebat: cuius sacerdotes galli sunt appellati: q seipfos euirabant: Ouis fasti, iiii. Cur igit gallos q se excidere uocamus: huic et ludi erat constituit q megalesia uocabatur. Ouis in eo. li. Institerā qre primi megalesia ludi Vrbe forent nostra tū dea sensit. n. Gallus sacerdos magnæ matris euiratus. Neq; uirog; ne mu. Galli abscissis genitalibus nec inter uiros nec inter foeminas connumerari possunt: non igitur hominum hæredes eē possunt uel certe debent: cum inter homines censerī non posse uideantur. Conueniēs: laudat Mamerci iudiciū. Inqui-

Gall
femi
mares

LI. O

nata uoce est: quia galli rauca uoce loquebantur: luue. & fracta uoce loquendi. Vltog; Quin. Metellus. Qu. Metellus ptor urbanus grauiori seueritate usus est in testamētorū iudiciis q orestes: nā ille Gallū hæredē comprobauit: hic lenonē ab hæreditate deiecit: nā luuenis qdā Vetilium lenonē hæredē cōstituerat: Metellus lōge differre forū a lupanari existimās: ut i foro testamē-

tas hac de re cognoscere potuisset: ne iustius aut grauius pronūciaret. Spernis quos genuisti nubis effœta: testamēti ordinem uiolento animo cōfundis: neq; erubescis ei totum patrimoniū adicere: cuius polluto iā corpori marcidā senectutē tuā substrauisti: ergo dum sic te egeris ad inferos usq; cœlesti fulmine afflata es.

De L. Calpurnio Pifone.

Gregia quoq; L. Calpurnii Pisonis p̄fecti urbis constitutio: Cum enim ad eū Terētius ex octo filiis quos in adolefcētiā pduxerat ab uno in adoptionē dato exhæredatū se querelā detulisset bonorū adolefcētis possessionem ei dedit: hæredesq; lege agere passus nō ē: Monuit p̄fecto Pisonē patria maiestas donū uitæ: beneficiū educatiōis: sed aliud etiā ipsum flexit circūstatiū liberorū numerus: qd cum patre septem fratres impie exhæredatos uidebat.

De Genutio quodam.

Vid Mamerci Aemilii Lepidi cōsulis quam graue decretū: Genutius qdam matris magnæ gallus a Cneo Oreste p̄tore urbis impetrauerat ut restitui se in bona Næuiāi iuberet quorū possessiōes secūdū tabulas testamēti ab ipso acceperat: appellatus Mamercus a Surdio cuius libertus. Genutiū hæredē fecerat: p̄toriā iurisdictionē abrogauit: qd diceret genutium amputatis sui ipsius sponte genitalibus corporis partibus: neq; uirorum neq; mulierum numero haberi debere. Conueniens Mamercō. Conueniens principi Senatus decretū: quo prouisum est ne obscena genutii p̄sentia inquinataq; uoce tribūalia magistratuū sub specie petiti iuris polluerent.

De Vetilio lenone.

Vltoque. Q. Metellus p̄torem urbanum seueriorem egit quam Orestes gesserat qui Vetilio Lenoni luueni bonorum possessionem secundum tabulas testamenti non dedit quia ut

tū pbaretur in quo leno scriptus esset hæres testatoris: factū improbavit q̄ bona sua uoluisset lenoni relinquere a meretricibus deuorāda aut p̄ summū luxū atq̄ libidinē depēdēda. Itaq̄ noluit Metellus testatoris uoluntatem cōprobare q̄ tā temere testatus eēt nec lenoni ius reddere q̄ se ab omni dignitate & honestate abdicasset. Prætor ur̄ nō est superfluū q̄ dixit urbanū, quia erant etiā pretores prouinciarū. Separandā fo. & lupa, conditi. Cum enim in foro a p̄toribus testamēta probarēt nō illi dignū eā uidebat̄ ut de lenone hærede cōscripto agerent̄ in foro cuius nomē i lupanaribus tātummodo celebraret̄, ergo existimauit lōge forū a lupanari differre. Qui fortuna-

Prætor ur̄ banus

nobilissimus & grauissimus fori ac lupanaris separandā cōditionē existimauit. Nec aut factum illius comprobare uoluit qui fortunas suas in stabulū cōtamina tū proiecerat: aut huic tanquam integro ciui iura reddere: qui se ab omni honesto uitæ genere abruperat.

De Testamētis quæ rata māserūt: quom rescindi possent. Cap. VIII.

Is rescissorū Testamētorū exēplis cōtenti: attingamus ea q̄ rata māserūt: cū causas haberēt p̄ q̄s rescindi possent quam certā quā eēt notā isaniæ Tuditiāus utpote q̄ populo nūmos sparserit: togāq̄ uelut tragicā uestē in foro trahēs: maximo cū hominū risu cōspectus fuerit: ac multa iis cōsentanea fecerit: testamēto filiū iustituit hæredē quod. T. Lōgus sanguine ei proximus hastæ iudicio subuertere frustra conatus ē: magis enī cētumuirī q̄ scriptū esset in tabulis: quam quis eas scripsisset considerandū extimauerūt.

De Ebucia cōtra uxorē. L. Menenii Agrippæ.

Ita Tuditani demēs. Ebucia at̄ q̄ Lucii Menenii agrippæ uxor fuerat: tabulæ testamēti plenæ furoris. nā cum haberet duas simillimæ probitatis filias: Pletoniam & Afroniam animi sui potius inclinatione p̄uecta: quam ullis alterius iniuriis aut officiis cōmota: Pletoniam tantūmodo hæredem instituit: filiis etiam Afroniæ ex admodū amplo patrimonio: uiginti nummos legauit. Afronia tamen cum sorore sacramento contendere noluit: testamentumq̄ matris patientia honorare: quā iudicio cōuellere sanctius esse duxit: eo seipsam indigniorē iniuria ostendens: quo eam æquiore animo sustinebat.

De. Q. Metello.

Inus mirandū errorē muliebrē. Q. Metellus fecit: Is nanq̄ plurimis & celeberrimis eiusdē nois uiris i urbe nostra uigētib⁹: claudiorū etiā familia quā arctissimo sanguinis uinculo

tē testamēto negauerit. Vllis alterius iniuriis aut beneficiis: q̄ ab altera iniuriā: ab altera beneficia recepisset, q̄ si dicat q̄ Afronia illi aduersa contumaxq̄ fuisse. Pletonia uero semper obsequētissima. Sacramēto contendere,

nam potuit Afronia apud centumuiros iurare se iniuste exhæredatam a matre. Inus mirandū errorē muliebrē Qu. Me. fecit: In quo uir clarus errauerit i eo peccare mulierē nō ē mirū error igit̄ Qui. Metelli facit errorē ebuciae multo leuiorē: nā cū multos uiros p̄stantes atq̄ clarissimos tā Metellorū q̄ claudiorū familia p̄pinquos haberet, Metellus quos iure & merito sibi hæredes sub-

x iii

Is rescissorū. De testamentis q̄ rata manserūt cū legitimas cās haberēt cur rescindi possent. Quā certe ex lege cōstat furioso & insano testari nō licere. C. l. i. ad Herenniū lex ē inq̄ siq̄ furiosus & insanus extiterit agnatorū gentiliūq̄ i eo pecuniāq̄ eius potestas esto. Tuditanus ciuis Ro. multa furoris & isaniæ testimonia dederat: q̄ppe q̄ pecuniā populo disseminasset, q̄ togā uel syrma p̄ forū traxisset aliaq̄ multa demētiæ signa fecisset, eius tamē testamētū quo filiū hæredē reliq̄t cū iure rescindi potuerit, ac T. lōgus eius agnatus rescindere tentarit ratū p̄mansit, iudices, nō testatoris sed testamēti rationē habendā cēsuerūt q̄ eēt filius hæres iure cōstitutus. P̄ populo nummos, s̄ pueros cōgregabat & illis nūmos colligēdos spargebat. Velut tragicā uestē, q̄ tragico conueniret nā lōgū syrma trahebat ab hūeris demissa. Hastæ iudicio. Cētūuirali iudicio C. i. oratiōe de lege agraria cōtra Rullū dicit primū causa Po. Ro. hæreditatē decēuiri iudicēt cū uos uolueritis de priuatis hæreditatibus cētūuiros iudicare, ergo hastæ iudicio centumuirali iudicio. Quod scriptum est, magis testamēti q̄ testatoris rationem habere uoluerunt.

Ita Tuditani demēs. Ebucia: Aliud testamētū q̄ rescindi facile potuit: & tamē ratum p̄mansit Ebucia uxor agrippæ duas filias ex eo matrimonio suscepit uirtute & p̄bitate pares: hæc moriēs alterā ex his testamēto defraudauit cū alteri cūcta ferme bona reliq̄set: hæc Pletonia dicebat, illa Afronia cuius filiis nummos uiginti ex amplo patrimonio tātummodo legauit nec uoluit Afronia cū iure posset matris testamētū rescindere: neq̄ enim matrē affecerat iniuria ulla q̄ merito illam exhæredare debuerit maluit ergo matris iniuriā æquo aīo ferre q̄ lege cū sorore certare. Ebucia, quis ebucia dū uixit nulla demētia damnata fuerit eius tamē testamētū uisum ē furore repletū cū nulla interueniente cā filiarū alteri suā hæreditatis parte

OLI

OLI

Pleto-
nia
Afronia

OLI

stituerere debuisse omnibus prætermisissis solū Carinatē sibi familiaritate coniunctum scripsit hæredē: nec quisq̄ cognatorum & affinium testamentum illud rescindere temptauit. Claudiorum, nam genus maternum ducebat a gente claudia: Metellus enim superior claudiam duxit uxorem ex qua natus est Quintus Metellus.

THE. Eiusdem nominis, Gentilibus, & Metellis. Nam gentiles sunt (ut Verrius ait) qui simili nomine appellantur, Cincius Gentiles inquit mihi sunt qui meo nomine appellantur.

OLI. Tē Pompeius rhexinus: Hic satis habuit fratris iniquitatē ostendisse iudicibus cum enim frater infimæ

conditiōis hoies se præterito scripsisset hæredes ipse uero fratri maximam suorum bonorum portionem cōtra testamēto legasset in concionē prodit: fratris iniuriā epostulat duas testamētorū suorū tabulas recitat quibus fratrem scripsisset hæredem, centum uiralis hastæ opē implorat ne tanta a fratre afficiat iniuria cūq̄ iam centum uiri ad rescindendum testamētum parati esse uiderentur: contentus fratris impietatem destrinxisse testamentum ratum esse pmisit. Sextertium: teste Van, duas libras cōtinet & mediam, nā ita diffinit li, de lingua la, dipōdiū & semis antiquum est Sextertiū & ueteris cōsuetudinis ut retro eradicarēt: ita ut semisq̄ntus semisquartus semistertius pronunciaret, a semistertius sextertius dictus hæc ille: Sed dicitur sextertius & sextertium sicut dipōdius & dipondium. Ad hastæ iudicium. Ab centū uirale iudiciū sicut supra diximus noluit fratris testamētū infringi. Neq̄ sanguine pagano pares, iustā ostēdit conq̄stionē fratris q̄ nō solū alienos sed nec rustico qdē sanguini comparandos homines fratrum instituisse hæredes. Flagitiosum silentiū: q̄ frater cū silentio præterierit in testamēto nō mediocre flagitium cōmississe uidetur: sed multo grauior fuisse cōtumelia q̄ illi sordidos homines prætulit. Aequæ felicis, in æque rata māsērūt testamēta quæ sequūtur quis delictum in his grauius commissum fuisse uideretur.

Sextertium

OLI. Cecilius in Lucullū parū memor

Vitus Cecilius, L. Luculli: Qui, Cecilius testamētum fuit rescissione dignissimū q̄ uir ingrattissimus duplici luculum affecisset iniuria, & quod eum testamento præterisisset cui meritorum multitudine hæreditatem debuerat & q̄ ludibrio quodammodo habuisse illum sibi futurum hæredem omnibus prædicando suos insuper annulos tanq̄ futuræ hæreditatis signū offerendo: at illum populus Romanus qua potuit pœna ingrattitudinis afflixit nā eius cadauer unco gutturi ifixo ad gemōias scalas pora uulgi p̄trahi iussit ut q̄lis meruerat exequias haberet, nā cū opes & dignitates oēs Luculli opera & liberalitate fuisset cōsecutus moriēs deinde tāta ingrattitudine usus ut illius oblitus aliū sibi filiū testamento adoptasset qua nō fuit pœna dignissimus, Pre se tulisset ostendisset ē uero themesis: nā interposita ē semper,

cōtingebat: florentem Currinatē solū hæredem reliquit: nec hoc testamentum eius quisquā attentauit.

De Pompeio Rhexino.

Tem Pompeius Rhexinus uir Transalpinæ regionis cum testamento fratris præteritus esset: & ad coarguendā iniquitatē eius binas tabulas testamentorum suorū in comicio icifas adhibita utriusq̄ ordinis maxima frequentia recitasset in quibus magna ex parte hæres frater erat scriptus: prælegabaturq̄ ei centies & quinquagies sextertiū: multū ac diu inter assentientes indignatiōi suæ, amicos quæstus quod ad hastæ iudicium attinuit cineres fratris quietos esse passus est: & erāt ab eo instituti hæredes: neq̄ sanguini rhexino pares neq̄ proximi sed & alieni & humiles: ut nō solū flagiciosum silentiū: sed et prælatio cōtumeliosa uideri posset æque felicis impunitatis sed nescio ante trioris hæc delicti testamenta.

Qui aduersus opiniōes hoium hæredes habuerūt.

De Q. Cecilio & L. Lucullo. Cap. IX.

Vintus Cecilius, L. Luculli promptissimo studio maximaque liberalitate & honestum dignitatis gradum & amplissimum patrimonium consequutus: quum præ se semper tulisset unum illū sibi esse hæredē moriens etiam annulos ei suos tradidisset Pōponium Atticum testamēto adoptauit omniumq̄ bonorum reliquit hæredem, sed fallacis & insidiosi cadauer, P. R. cervicibus reſte circumdatum per uiam traxit, itaq̄ nefarius homo filium quidem & hæredē habuit: quē uoluit funus autē & exequias quales meruit.

De T. Mario Vrinate.

Equæ aliis dignus fuit, T. Marius Vrinas q̄ ab infimo militiæ loco beneficiis diui Augusti iperatoris ad summos castrenses honores pductus: eorūq̄ uberrimis quæstibus locuples factus nō solum cæteris uitæ temporibus ei se fortunas suas

OLI.

Equæ aliis dignus, Qui pari crimine tenetur dignus pari pœne cenſetur, T. igitur Marius Vrinas cum nō alia sit ingrattitudine usus erga diuum Augustum q̄ Cecilius erga Lucillum easdem exequias meruisse uidet, quas Cecilius habuit, locupletatus enim & ad militiæ summos honores Augusti beneficio prouectus Augustum tanq̄ alterum parentem sibi futurum hæredem p̄dicabat morbo quoq̄ implicitus pridie q̄ expiraret illud idem affirmauit Augusto: moriens tamen nullam Augusti mentionem fecit in testamento. Vrinas: patrium nomen ut arpinas suffenas aliaq̄ multa,

Vcius autem Valerius: Hic sine dubio ui morbi ad insaniam proxime accesserat qui mentis consternatione agitated Cornelium Balbum hostem sibi perpetuum a quo fuerat sapius in dignitate oppugnatus in uitae discrimē adductus moriens sibi solum reliquit haeredē amicis cognatis patronis & aduocatis omnibus praetermissis quid aliud de hoc homine iudicandum est nisi summa insania & furore fuisse agitated quo tempore testamentum cōdidit qui amasse inimicum odisse suos uisus est. *Heptachordo*: graecum est habēs in facie septem porros. *Togatum*: ac si diceret forensem. *Suas sordes*: infamiam ignominia & crimina sua. *Damnationem uotis expetiuit*: uisus est optasse damnationem quam ope amicorum subterfugerat. *Propulsatorem*: defensorem & patronum.

relinquere a quo acceperat praedicauit: sed etiam pridie quam expiraret idē illud ipsi Augusto dixit: cū iterum ne nomē quidem eius tabulis testamenti adiecit.

De L. Valerio & Cornelio Balbo.

Vcius autem Valerius cui cognomē heptachordo fuit togatum hostem Cornelium balbum expertus utpote ope eius & cōsilio compluribus priuatis litibus uexatus ad ultimumq; subiecto accusatore capitali crimine accusatus: praeteritis aduocatis & patronis suis solum haeredem reliquit: nimirum consternatio animum eius transuersum egit. amauit enim sordes suas & dilexit pericula & damnationem: uotis expetiuit: auctorem harum rerum beniuolentia: propulsatorem odio insecutus.

De T. Barulo & Lentulo.

Titus Barulus Lentulo spinteri cuius amantissimū animū liberalissimāq; senserat amicitia decedens suos annulos pinde atq; unico haeredi tradidit: quem nulla ex parte haeredem relinquabat. quantum illo momēto temporis conscientia: si modo uires quas habere creditur possidet: a teterrimo homine supplicium exegit: iter ipsam enim fallacis & ingratae culpae cogitationē spiritū posuit: quasi torture aliquo mentē eius iterius cruciatē: quod animaduertebat ex uita ad mortem transitū suum: & superis diis inuisum esse: & inferis detestabilem futurum.

De M. Popilio.

Marcus uero Popi. senatorii ordinis oppium gallum ab ineunte aetate familiarissimum sibi moriens pro uetusto iure amicitiae & uultu & benigno respexit. & uerbis magnum praese amorem ferentibus profecutus est: unum etiam de multis qui assidebant ultimo complexu & osculo dignum iudicauit. superque annulos quoq; suos ei tradidit: uidelicet ne quid ex ea haereditate quam non erat aditurus amitteret. Quos oppius uir diligens sed morientis amici plenum contumeliae ludibrium in locellum repositos & a praesentibus assignatos diligentissime haeredibus illius exhaeres ipse reddidit. Quid in hoc loco

rius huius hominis ludificationē cū dicat Popilius q paulo ante curiā reliquerat i supremo suae uitae die iura amicitiae scurruli obscenitate polluere nō dubitauit cū intelligeret se paulo post uitae fructibus cariturum. *Inhonestus*

Titus Barulus Lētulo: eadē spei delusione frustratus ē lētulus spinter q cū barulū summa beniuolētia & praecipua liberalitate dūuixit perpetuo fuisset cōplexus merito sperauit illius futurū haeredem cui Barulus insuper annulos suos decedēs perinde ac unico haeredi traderat & in testamēto nulla eius mentio facta eiusmodi hoīes ueluti iocabundi uita excedere uidebant. *Spinteri*: cognomē est. *Quantum illo momento*: inuehitur in hunc testatorem ingratū Vale. cū dicat suae ingratitude conscientia graues dedisse poenas in ipso mortis articulo cū ante oculos fallaciam suā & ingratitude sibi positam uideat quae nec a superis probari nec ab inferis laudari ullo modo possit: eius igit spiritus fallax & ingratus supplicio afficiatur necesse est. *Conscientia*: nullū homini tormētum q conscientia maius. *Ci*: te tuorum scelerum conscientia torquet. Item alibi in para. quid cum cupiditas dominatus excessit & alius est dominus exortus peccatorū conscientia timor q est illa miseria q dura seruitus. *Iuue*. Et tacita sudant praecordia culpa. *Itē alibi*. Neq; enim consistere mentem crimina saeva sinunt. *Persius*: & intus palleat infelix magnas uires habet conscientia. *Supis diis*: caelestibus quos reliqbat. *Inferis*: ad quos accedebat.

Marcus uero Pōpilius. Nō alio pfecto ludibrio delusus ē Oppius galulus a M. Pōpilio q oēs quorū supra meminimus: nā Pōpilius ex oibus q sibi moriēti assidebant hunc unū hilari uultu semp aspexit: benignissimis uerbis appellauit: arte cōplexus & oscularus annulos q si futurae haereditatis testes ei tradidit: & postmodū illū testamēto pteriuuit: Oppius uero ubi se factū exhaeredē eē cognouit: annulos nō haereditatis sed cōtumeliae summig; ludibrii testes ueris haeredibus diligentissime restituit. *Ne qd ex ea haereditate iocaf*. Vale. cū dicat ut oīa cōsequeret ex ea haereditate quā nō erat habiturus. *In locellū*: in loculū ac si diceret in crumenā diminutiū a loco locullus: inde locellus. *Iuue*. neq; n. loculis comitātibus itur ad caesum tabulae posita: sed luditur arca. *Plenum cōtumeliae*: ludibriū: nihil aliud fuit illi annulos tradere: nisi eū ludificare & afficere contumelia. *Exhaeres*: haereditatis expertus. *Quid in hoc loco honestius*: Dānat more suo Vale-

OLI.

OLI.

Conscientie graue tormētum

OLI.

Locelli annuloge

ftius: turpius pp i gratitudinē q̄ plane moriēs declarauit. Intēpestiuus: magis p̄ter tēpus: nā tēpus illud quo mortis instātis terrore p̄ turbari debuerat lusus nō appetebat. Scurili lusu: ioculario lusu obscena ludificatione turpi loco a scurra dictus, nam scurra dicitur quāsi sequens curiam uidelicet meretricem,

Explicit Liber Septimus.

OLI,

Vnc quoq; ut egora aīo octauus Liber q̄ multax & uariarū regū exēpla cōtinet memoratu digna: primū at̄ eorū ē: q̄ ifames uel absoluti uel dānati ferunt: & q̄bus ex causis id factū sit p̄ter oīum opinionē: hoc aut̄ ideo facit ut inuidia laborātes si dānati fuerint memores id aliis quoq; cōtigisse dānationē suā æquiori aīo ferāt. Ancipites mori. Dubios euētus, nā sp̄ incertus & dubius ē euētus litis & belli. Inuidia laborātes: q̄ aliis iūsi sūt & odio habent.

OLI,

Arcus Horatius. Hæc historia i ca. de seueritate dicta ē, cōstat at̄ Horatiū a duūuiris lege pduellionis dānātū: & auctore tullo rege benigno legis interpretate facta puocatione ad populū ab eo fuisse absolutū: sed est historia tota repetenda. Ad populū puo. iu. Quia lex erat horrendi carminis duūuiri pduellionē iudicet. si a duūuiris puocarit puocatione certato si uincet caput obnubito in foelici arbori reſte ſuspendito uerberato uel intra p̄oerū uel extra pomeriū, hac igif lege dānatus Hor. puocauit ad populū moti hoīes i eo iudicio maxime, P. horatio patre p̄clamāte se filiā iure cæſam iudicare atq; iſpo filio parē aīum i oī piculo gerēte abſoluerūt & miſericordia patris commoti ſed magis admiratiōe uirtutis q̄ iure cauſæ. Forti puitiōe: quā meruerat ex cæde ſororis. Tātum conſanguineo. Non minus gloriæ ex cæde ſororis q̄ excuriatorum uictoria conſequi potuit. Acrem ſe tunc pudicitiaē cuſtodem. In abſoluendo inquit horatio populū quanti faciendā eſſet pudicitia declarauit: ſed in galbæ iudicio quod ſequitur mitem ſe iudicem plus æquo præbuiſſe uidetur. Pudicitiaē cuſtodem: quia iure cæſam horatiam indicauit quæ impudica uideri poterat cum immaturū ſp̄oſi amorē tātoperē lugeret ut fratrū & patriā obliuiſceret. Plus iuſto: in iudicio galbæ.

OLI,
Galba
p̄fidus
i Luſi
tanos

Vm a Libone tribuno plæbis: Sergius Galba prætor i hispania ſumma p̄fidia uſus ē in luſitanos: nam triū ciuitatum quas oppugnabat conuocato populo tanq̄ de commodis eius acturus octo milia in quibus ſloſ luuētutis cōſiſtebat electa & armis exuta partim trucidauit partim uēdidit cum illis publicam fidem dediffet, qua freti uenerant in eius poteſtatem nam luſitani ſertorianas partes ſecuti fuerant aduerſus quos miſſus fuit hic ſergius galba qui uiolata publica fide maximam Barbarorum cladem magnitudine criminis ſuperauit, reus igitur factus a libone tribuno plæbis die dicta uenit in iudiciū ubi cū a tribuno p̄fidia dānaretur eiufq; dānationem Cato cū nonagenarius eſſet uehementi oratiōe iuuaret ſe reū manifeſte

inhonestius aut qd itēpestiuus? senator. P. R. o. curia egressus hōiuitæ fructibus cōtinuo cariturus sanctissima iura familiaritatis morte p̄ſſis oculis & ſpiritu ſup̄mos anhelit⁹ reddēs ſcurili lusu ſugilāda ſibi deſup̄ſit.

Explicit Liber Septimus.

Valerii maximi Liber. VIII. Incipit.

Infames rei q̄bus de cauſis aut dānati: aut abſoluti ſunt. Cap. I.

Vnc quoq; ut æquiore animo ancipites iudiciorū motus tollerentur: recordemur inuidia laborantes quibus de cauſis aut abſoluti ſunt aut dānati.

De Marco Horatio.

Arcus Horatius interſectæ ſororis crimine a Tullo rege dānatus ad populū puocato iudicio abſolutus ē. quorū alterū atrocitas necis mouit: alterū cā flexit. q̄a imaturū uirginis amorē ſeuere magiſq; ip̄ie p̄uitū exiſtimabat. Itaq; forti punitiōe liberata fratris dextera tātū cōſanguineo quātū hoſtili cruore gloriæ haurire potuit. acrē ſe tūc pudicitiaē cuſtodē. P. R. poſtea plus iuſto placidū iudicē p̄ſtitit.

De Sergio galba.

Vm a Libōe tribūo plæbis Sergius galba p̄roſtris uehementē icreparet: q̄ Luſitanorū

confessus ē. nihil enim, p se recusans quippe supplicio dignū se iudicās omīssa sui cā paruulos eius filios & nepotē multis cū lachrymis populo comēdabat q̄ res adeo comouit oēs ut p̄ter opinionē absolueret q̄ oīum cōsensu piturus eē uidebat. De hoc galba, Quintiliānus de institutione oratoria li. ii. seruiū inqt galbā miseratiōe sola q̄ non suos mō liberos paruulos i cōtione pduerat, sed galli ēt sulphitii filiū suis ipse māibus circūtulerat elapsū eē cū aliq̄z monu mētis: tū catonis orōne testatū. Ci. li. i. de oratore. Idē. Qu. seruiū galbā quē hoīem p̄be meminisse se aiebat p̄ graui ter rephēdere solebat q̄ is. L. Scribōio q̄onē i eū ferētē populi misericordiā cōcitasset cū. M. Cato, galbe grauissim⁹

magnam manum interposita fide prator in hispania iteremisset actiōiq; tribūitiā. M. Cato ultimæ senectutis oratione sua quam in origines rettulit subscriberet: reus p se iā nihil recusans paruulos liberos suos & gal li sanguie sibi cōiūctū filiū flens comēdare cæpit eoq; facto mitigata cōtione q̄ oīum cōsensu piturus erat pe ne nullū triste suffragiū habuit. misericordia ergo illā quæstionē nō æqtas rexit. quoniā quæ inocētia tribui nequerat absolutio: respectui priorū puerorum data ē.

De A. Gabinio.

Consentaneū qd̄ sequitur. A. Gabinius i ma ximo infamiae suae ardore suffragiis populi. C. Memio accusatore subiectus abruptæ eē spei uidebatur: quoniā & accusatio partes suas plene exhibebat & defensionis præsidia iualida fide nitebā tur. & q̄ iudicabāt ira præcipiti p̄cā hoīs cupide ex petebant: igit̄ lic̄tor & carcer ante oculos obuersaban tur cū interi oīa ista ppiciæ fortunæ iteruētū depulsi sunt: filius nāq; gabini Sisenna cōsternatiōis ipulsi ad pedes se Mēmiū supplex p̄strauit inde aliquot fomētū pcellæ petens unde totus impetus tempestatis erupe rat: quē truci uultu a se uictor isolens repulsum excus so, ex manu annulo humi iacere aliquādiu passus ē. qd̄ spectaculū fecit ut Lelius tribunus plæbis approbati bus cūctis gabiniū dimitti iuberet. ac documētū dare neq; secūdarū reꝝ p̄uentu isolēter abuti neq; aduersis ppere debilitari. oportere idq; pxio exēplo æq; patet.

De Apio Claudio.

Apius Claudi⁹ nescio religiōis maiore an priæ iniuria siqdē illi⁹ uetustissimū morē neglexit huius pulcherrimā classē amisit ifesto popu

prope in seruitutē iudeis & syriis traderet: nā ius publicanis nō dixit, pactiones sine iniuria factas rescidit. Custodi as sustulit: uectigales multos ac stipendiarios liberauit: quo in oppido ipse esset aut quo ueniret publicanum aut publicani seruum esse uetuit Ga. in syria diutius est Semiramis illa retinenda inquit cuius iter prouinciam eius modi, ut rex Ariobarzanes consulem nostrum ad cædem faciendam tanquā aliquem thracem conduceret dein de aduectus in syriam primum equitatus habuit interitum, postea concisæ sunt optime cohortes. Igitur in syria imperatore illo nihil aliud uidelicet actum est nisi pactiones pecuniarum eum tyrannis decisiones, direptiones latrocinia cædes: cum palam Populo Rom. imperator instructu exercitu dexterā tendens, non ad laudē milites hortaretur: sed omnia sibi empta & emenda eē clamaret, infamiae ardore. Magna illi infamia orta est: q̄ prouin ciam syriā expillasset, unde Ci. an in syria inqt diutius est semiramis illa retinēda. Abruptæ spei fractæ & debilita te spei, neq; enim spes ulla sibi subesse uidebatur. Inualida fide: Infirma fide: q̄ nulla fides eius defensoribus da bat: iudices p̄terea uehemēter irati cupiebant eius damnationē. Cōsternationis impulsu. Quia ubi uidit patrem damnatū iri sic mente cōsternatus est ut amens ppemodū uideret. Aliqd̄ fomētū pcellæ: Trāslatio sūpta a tēpe

atq; acerbus inimicus aspe apud. P. R. uehemē ter eēt locutus q̄ orōne i originibus suis ip̄e ex posuit. Rephēdebat igit̄ galbā rutilius q̄ is. G. Sulpi. galli pp̄iq; sui. Qu. Pupiliū filiū ip̄e pene i hūeros suos extulisset q̄ p̄ris clarissimi & recor datiōe & mēoria fletū populo moueret & du os filios suos paruos tutelæ pupilli comēdasse ac se tāq; i prōptū testamētū faceret sinelibra atq; tabulis. P. R. tutorē istituere dixisset illorū orbi tati itaq; cū iuidia & odio populi tū galba p̄me ret̄ hisq; cū tragædiis liberatū ferebat. Qd̄ itē apud Catonē scriptū eē uideo nisi pueris & La chrymis usus eēt p̄enas eū daturū fuisse. Hæc rutilius ualde uitupabat, & huic humilitati di cebat: uel exiliū fuisse, uel mortē anteponendā.

Consentaneū quod seqtur. Au. Gabi nius in maxio ardore infamiae fuit: corrupto uidelicet exercitu uel ueri us uendito Ariobarzani quo Ptole mæū reduxerat in regnū: ut supradictū est sed potius pecuniarum repetūdarum hoc loco: nā de maiestate: cuius eum lētulus flaminis filius postulauerat absolutus est: ut ait Cicero ad atti cum & paulopost est omnino graui fama hoc iudicium ut uideat̄ reliqs iudiciis periturus: re liquis iudiciis dixit uidelicet de ambitu cuius eū Publiū Sylla reū fecit i petitiōe cōsulatus & repetūdarū de qbus nōdū postulatus erat, hoc i ptura syrie factū itelligamus: Nā de syriis ē se natus datus frequēs ut idē Ci. aut frequētes q̄si syriaci publicani uehemēter uexatus gabinius exagitaret tamē a domitio publicai q̄ eū eēt cū equis p̄secuti. De Gabinio idē Cic. ita sensit i senatu cū de puiciis cōsu. diceret syriā ip̄e cōsu. ut Piso macedoniā occuparat inq; eius interfuit huiusmodi ut rex ariobarzanes ipsum ad cædē faciēdā cōduceret aduēiēs i syriā eq̄tatū admit teret cohortes postea cōductæ sunt publicāos

Lufita
nia Ca
to gal
bā ac
cusa
uit
OLI

Mēmi
us ac
cusa
tor ga
binii